

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ОПШТИНЕ КАЊИЖА ЗА ПЕРИОД 2024-2028. ГОДИНЕ

Садржај	
1. Увод.....	4
1.1. Ток и динамика израде стратешког документа	4
1.2. Анкетно истраживање културних потреба и ставова грађана општине Кањижа и запослених у установама културе	5
2. Правни и стратешки оквир	6
3. Опис постојећег стања.....	7
3.1. О општини Кањиже.....	8
3.2. Организација и функционисање културе у општини Кањижа	11
Библиотека „Јожеф Атила“	11
Образовна-културна установа „СНЕСА“	11
Регионални креативни атеље Кањижа	12
Основна музичка школа Кањижа.....	12
Удружења грађана	15
Истакнути појединци	15
Сарадња.....	15
3.3. Финансирање програма и пројеката.....	16
3.4. Програми и публика.....	19
4. Унапређење културе у општини Кањижа – визија	21
5. Унапређење културе у општини Кањижа – циљеви.....	22
5.1. Општи циљ.....	22
5.2. Посебни циљеви	23
Посебни циљ 1: Унапређење система функционисања културе у општини Кањижа	23
Посебни циљ 2: Побољшање културне инфраструктуре у општини Кањижа	27
Посебни циљ 3: Култура младих и за младе	28
Посебни циљ 4: Унапређење доступности и разноликости програма	30
АНЕКС 1: Анализа потреба, навика и ставова публике општине Кањижа о култури у њиховој општини	33
1. Опис истраживања.....	33
2. Методологија истраживања	34
2.1. Узорак	34
3. Културне потребе и афинитети.....	34
4. Културна партиципација.....	37
4.1. Посећивање јавних културних догађаја.....	37
4.2. Оцена програма и мотиви за посету.....	38
4.3. Финансијске могућности за културну партиципацију и цена културних програма	39

4.4. Манифестација као кључни део културног активизма	40
5. Информисаност и комуникација.....	41
6. Културна препознатљивост и брендирање.....	58
АНЕКС 2: Анализа ставова и потреба запослених у установама културе општине Кањижа	62
1.Услови рада	62
1.1. Степен задовољства укупним условима рада.....	62
1.2. Приоритетне области за унапређење услова рада	63
1.2.1. Унапређење инфраструктурних услова рада/ потребе запослених	64
1.2.2. Запошљавање нових кадрова у установама културе/ потребе запослених	64
1.2.3. Професионално усавршавање знања и вештина/ потребе запослених	65
2. Оцена стања у установи културе.....	66
2.1. Вредновање различитих области функционисања установе културе.....	66
2.2. Вредновање сарадње установа са различитим актерима на локалном нивоу	67
2.3. Актуелни проблеми у установи/оцене запослених.....	68
2.4. Програмска политика установа	69
2.4.1. Прилагођеност програма различитим друштвеним групама	69
2.4.2. Унапређење програмске политике	70
2.4.3. Одржавање програма ван установе	70
2.4.4. Маркетинг и промоција	71
3. Оцена културне понуде општине Кањиже.....	72
3.1. Препознатљивост и брендирање општине Кањиже кроз културу.....	72
3.2. Културни туризам	74
3.3 Културна политика.....	75
Прилози.....	79
Прилог 1.1 Одлука о приступању.....	79
АКЦИОНИ ПЛАН СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ОПШТИНЕ КАЊИЖА 2024-2028	81

1. Увод

Стратегија развоја културе општине Кањижа за период 2024-2028. године се израђује на основу члана 7. Закона о култури (Сл. гласник РС, бр. 72/09, 13/16, 30/16 - испр. и 6/20) и Плана развоја општине Кањижа 2022-2030. („Сл. лист општине Кањижа“, бр. 3/22), а у складу са Законом о планском систему („Службени гласник РС“, бр. 30/18).

Општина Кањижа има препознатљив идентитет заснован на традицији интензивног локланог културног живота и стваралаштва бројних локалних уметника на раскршћу држава и цивилизација.

Општина Кањижа је препознала потребу за развојем и спровођењем систематичне културне политике, која би подстицала умрежавање различитих друштвених и културних чинилаца, уметности, креативности, иновативности, уметничке едукације, стварање услова за развој креативних индустрија и јавне комуникације. Овом Стратегијом је дефинисано пет приоритета у области културе:

1. Умрежавање и унапређење мултисекторске сарадње са циљем развоја културе и подстицања повезивања институција културе на свим нивоима;

2. Унапређење финансирања културе;

3. Заштита и очување локалног културног наслеђа;

4. Развој активности у култури и развој културних садржаја;

5. Унапређење и модернизација локалних установа културе.

Стратешки документ има циљ да у области културе издвоји приоритете и циљеве којима треба да стреми култура у општини Кањижа, који ће допринети развоју културе општине, већој посећености културних програма и већој препознатљивости Кањиже у Аутономној покрајини Војводини, Републици Србији и региону, као општине у којој се култура чува и развија. Ово истраживање је предложило успостављање система за имплементацију и мониторинг примене стратешког планирања.

Сходно наведеним подацима и приоритетима Плана развоја општине Кањижа 2022-2030. Скупштина општине Кањижа је донела одлуку о изради локалног стратешког документа у области културе за период од пет година у форми Одлуке о приступању изради Стратегије развоја културе општине Кањижа за период 2024-2028. године.

Председник општине Кањижа на основу одлуке скупштине општине је израду Стратегије поверио Радном тиму за израду стратегије, са задатком да се бави истраживањима културне политике, културне партиципације и стратешким планирањем у култури, у току израде овог стратешког документа.

1.1. Ток и динамика израде стратешког документа

Радни тим за израду Стратегије развоја културе општине Кањижа за период 2024- 2028. године образован је на начин да је процес избора чланова Радног тима подразумевао отвореност и према цивилном сектору, јер је циљ био укључивање како стручне културне јавности општине Кањиже, тако и свих заинтересованих за учешће у изради овог стратешког документа, пре свега кроз профилисање понуде културних садржаја у будућности. Радни тим је имао задатак да учествује у анализи и опису садашњег стања у оквиру стратешког документа, дефинисању циљева и мера и у изради акционог плана. Решењем о образовању Радног тима које је донео председник општине Кањиже за чланове су именовани:

- **председница:**
Анита Гуљаш Олдак, чланица Општинског већа
- **чланови:**

Чаба Буш, директор Библиотеке „Јожеф Атила“
 Карољ Шарњаи, директор Образовно-културне установе „CNESA“
 Едит Тот Ердџи, директорица Регионалног креативног атељеа Кањижа
 Нора Шош, запослена у Дому културе у Хоргошу
 Јудит Аћимчев, директорица Основне музичке школе Кањижа
 Ервин Бехаровић, председник удружења „Вожд“
 Јудит Микушка, уметнички координатор Фолклорног плесног друштва „Тиса“
 Жолт Сечи, уметнички координатор Мађарског културног друштва „Барток Бела“
 Анико Томин Киш, запослена у Информационом центру за развој Потиског региона

- координатор:

Ервин Јенеи, саветник у Одељењу за привреду и ЛЕР Општинске управе општине Кањижа.

Израда стратешког документа подразумевала је отворени, јавни и партиципативни процес у коме су сви актери у култури, као и грађани Кањиже и насељених места у општини позвани да дају своје мишљење и сугестије. У ту сврху реализовано је анкетно истраживање грађана општине Кањиже, анкетно истраживање запослених у установама културе, фокус групе и интервјуи са кључним актерима културног живота и развоја општине. За потребу спровођења интервјуа и фокус група са представницима општинске управе, установа културе, цивилног и приватног сектора у култури креирани су специјализовани полуструктурисани упитници и реализовано:

- четири интервјуа
- шест фокус група

У фокус групама учествовало је 37 актера у култури, од којих 12 представника удружења грађана, седам представника других ресора и три представника старих заната. Интервјуима су обухваћена и два представника приватног сектора у култури.

1.2. Анкетно истраживање културних потреба и ставова грађана општине Кањижа и запослених у установама културе

Грађани општине Кањижа

Као метода испитивања коришћена је анкета коју је израдио Радни тим за израду Стратегије развоја културе општине Кањижа. Поред социо-демографских карактеристика, упитник за потребе истраживања културних потреба и ставова грађана општине Кањижа састојао се од 27 питања подељених у три сегмента:

- културне потребе и слободно време (под културним потребама грађана сматрала се мотивација за учешће у културним активностима, као и посећивање програма из културе у своје слободно време)
- информисаност и комуникација, која је обухватила начин информисања о културним дешавањима у општини, као и ставове и препоруке за унапређење промоције
- оцене и ставови о културној понуди општине Кањиже

Податци о културним потребама и ставовима грађана општине Кањижа прикупљали су се на два начина: google упитницима и помоћу осам анкетара на терену, који су били задужени за месне заједнице, урбано и рурално подручје.

Насељено место	Број становника	%	Узорак	Мушкарци	Жене
Кањижа	8.067	40.05	81	39	42
Адорјан	792	3.93	8	3	5

Велебит	224	1.11	3	2	1
Зимонић	175	0.87	2	0	2
Мале Пијаце	1.412	7.01	15	8	7
Мартонош	1.429	7.09	15	10	5
Мали Песак	63	0.31	2	1	1
Ором	1.128	5.60	12	4	8
Долине	236	1.17	3	2	1
Ново Село	96	0.48	2	0	2
Трешњевац	1.433	7.11	15	4	11
Тотово Село	478	2.37	5	3	2
Хоргош	4.608	22.88	47	21	26
Укупно	20.141	100 %	210	97	113

Испитаници су били из реда оних грађана који су барем једном у последњих 12 месеци били на неком културном догађају и старији су од петнаест година. Теренски део истраживања као и истраживање преко google упитника обављени су током октобра 2023. године. Од укупно 290 планираних упитник је попунило 210 грађана, те је реализација узорка 72,41%.

Запослени у установама културе општине Кањиже

Упитник за запослене у области културе састојао се од 19 питања и груписани у четири дела:

- услови рада у установи у којој су запослени
- оцена стања установе у којој раде
- оцена културне понуде општине Кањижа
- културна препознатљивост и брендирање, усмерено на ставове и препоруке у циљу повећања видљивости културних дешавања и културне традиције општине Кањижа

На упитник је одговорило 23 запослених из свих установа културе.

2. Правни и стратешки оквир

Приликом израде овог стратешког документа водило се рачуна о поштовању свих међународних, националних и општинских докумената који омогућавају спровођење Стратегије и доприносе унапређењу културног развоја општине.

Међународни документи:

- Европска конвенција о култури (Париз, 1954.) („Службени лист СФРЈ“ – Међународни уговори бр. 4/87)
- Конвенција о заштити европског архитектонског блага (Гранада, 1985) („Службени лист СФРЈ“ – Међународни уговори бр. 4/91)
- Европска конвенција о заштити археолошке баштине (Лондон, 1969) („Службени лист СФРЈ“ – Међународни уговори бр. 9/90)
- Оквирна конвенција Савета Европе о вредности културног наслеђа за друштво (Фаро, 2005.) („Службени гласник РС“ – Међународни уговори бр. 1/10)
- Конвенција о очувању нематеријалног културног наслеђа (Париз, 2003.) („Службени гласник РС“ – Међународни уговори бр. 1/10)

Национални документи:

- Закон о култури („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 13/16, 30/16-испр. и 6/20)

- Закон о културним добрима („Службени гласник РС“, бр. 71/94, 52/11-др. закон, 52/11-др. закон, 99/11-др. закон)
- Закон о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 30/18)
- Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, бр. 129/07, 83/14 - др. закон, 101/16 - др. закон и 47/18)
- Закон о библиотечко – информационој делатности („Службени гласник РС“, бр. 52/11)
- Закон о самосталном обављању уметничке или друге делатности у области културе („Службени гласник РС“, бр. 39/93 и 42/98)
- Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС“, бр. 84/04, 61/05, 62/06, 5/09, 52/11, 101/11, 7/12 - ускл. дин. изн., 8/13 - ускл. дин. изн., 47/13, 108/13, 6/14 - ускл. дин. изн., 57/14, 68/14 - др. закон, 5/15 - ускл. дин. изн., 112/15, 5/16 - ускл. дин. изн., 7/17 - ускл. дин. изн., 113/17, 7/18 - ускл. дин. изн., 95/18 и 4/19 - ускл. дин. изн.)
- Закон о заштити права и слобода националних мањина („Службени лист СРЈ“, бр. 11/02, „Службени лист СЦГ“, бр. 1/03 - Уставна повеља и „Службени гласник РС“, бр. 72/09 - др. закон, 97/13 - одлука УС и 47/18)
- Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/17, 27/18 - др. закон, 10/19 и 27/18 - др. закон)
- Закон о забрани дискриминације („Службени гласник РС“, бр. 22/09)
- Закон о удружењима („Службени гласник РС“, бр. 51/09, 99/11 - др. закони и 44/18 - др. закон)
- Закон о младима („Службени гласник РС“, бр. 50/11)
- Закон о туризму („Службени гласник РС“, бр. 17/19)
- Закон о волонтирању (Службени гласник РС“, бр. 36/10)
- Стратегија развоја туризма Републике Србије за период од 2016. до 2025. године („Службени гласник РС“, бр. 98/16)
- Национална стратегија за младе за период од 2015. до 2025. године („Службени гласник РС“, бр. 22/15)
- Уредба о критеријумима, мерилима и начину избора пројеката у култури који се финансирају и суфинансирају из буџета Републике Србије, Аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 106/16 и 112/17)

Регионални и општински документи:

- План развоја АП Војводине 2023-2030. године („Службени лист АПВ“, бр. 16/23)
- Програм развоја туризма Аутономне покрајине Војводине за период од 2023. до 2025. године („Службени лист АПВ“, бр. 27/23)
- Културна стратегија војвођанских мађара 2024-2029. (Национални савет мађарске националне мањине, 2024)
- Статут општине Кањижа („Службени лист општине Кањижа, бр. 2/20 - пречишћен текст)
- План развоја општине Кањижа („Службени лист општине Кањижа“, бр. 3/22)
- Средњорочни план општине Кањижа од 2023. до 2025. („Службени лист општине Кањижа“, бр. 4/23)
- Локални акциони план за младе општине Кањижа за период од 2020. до 2025. („Службени лист општине Кањижа“, бр. 26/20)
- Просторни план општине Кањижа („Службени лист општине Кањижа“, бр. 19/12 и 18/21)

3. Опис постојећег стања

3.1. О општини Кањижа

Општина Кањижа налази се на северу Републике Србије (АП Војводина), у североисточном делу Бачке, и административно припада Севернобанатском округу. Простире се на 400 квадратних километара и заузима део Панонског басена. Лоцирана је на десној обали реке Тисе. У општини се налази 13 насељених места. Пољопривредно земљиште заузима 88% територије.

На истоку се општина граничи са Новим Кнежевцом, на југу са Сентом, на западу са Суботицом, а гранични прелаз са Мађарском је на северу. Река Тиса чини природну границу између општина Нови Кнежевац и Кањижа. Као погранична општина има специфичну функцију јер је једна од најпрометнијих капија Србије ка Европи - гранични прелаз Хоргош. Од Суботице је удаљена 40 км, од Новог Сада 120 км, од Београда 200 км, а од Будимпеште 190 км.

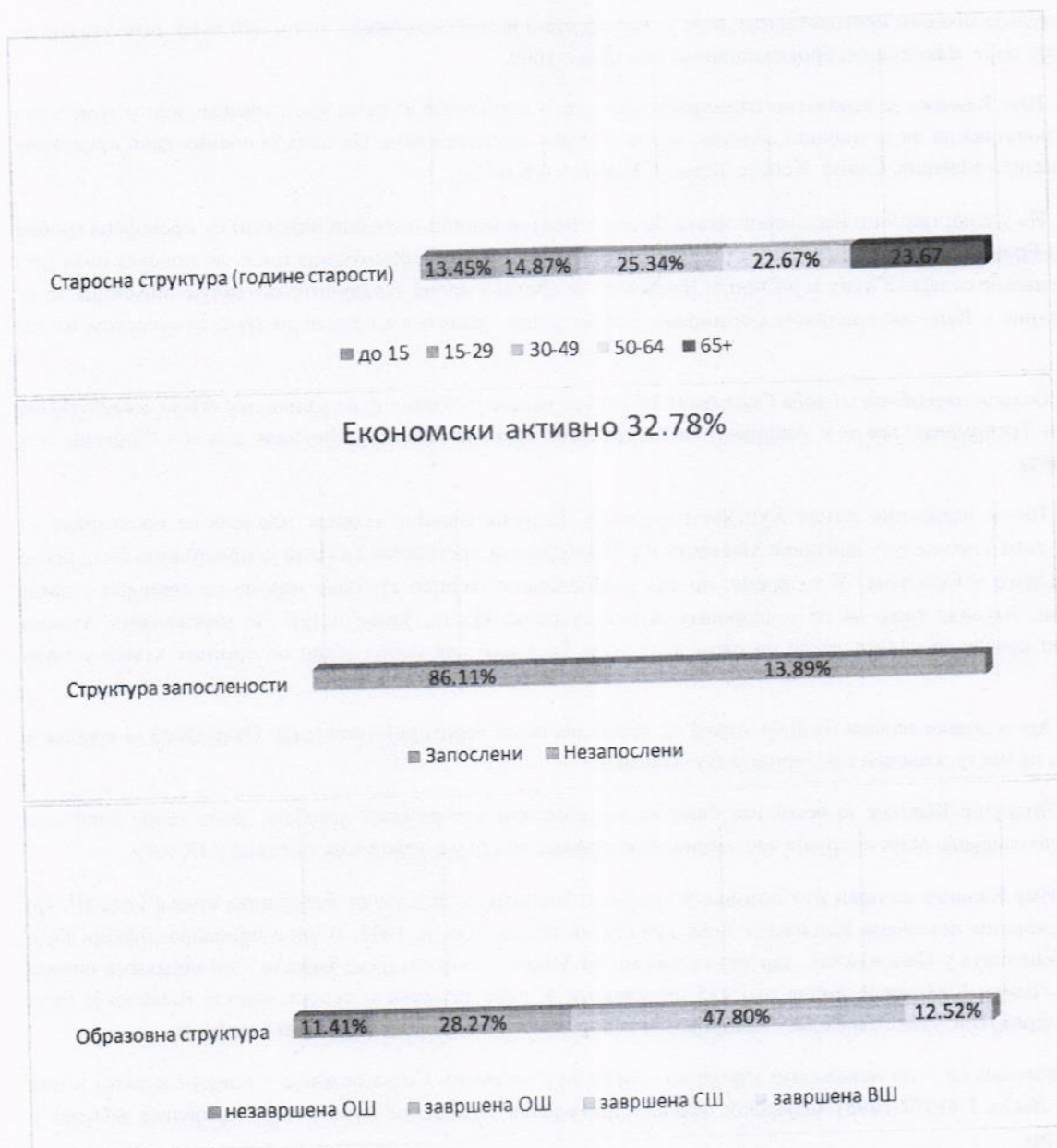
Клима је умерено-континентална. Геоморфолошки састав земљишта чини неколико целина, као што су: алувијална равна Тисе, лесна тераса, Суботичка пешчара и Бачка лесна зараван. Река Тиса и поток Кереш најзначајнији су хидрографски елементи овог подручја, као и неколико мањих језера. На територији општине постоје геотермалне воде које извиру са 1140 м дубине, достижу температуре од 72°C и користе се као помоћно лековито средство у терапијама. Кањижа има развијену привреду, и то: индустрију грађевинског материјала - производња црепа, керамичких плочица, термо и хидро-изолационих материјала, прехрамбену индустрију - производњу и прераду зачинске паприке, те смрзнутог поврћа и воћа. Значајан је воћарски и виноградски регион.

По попису из 2022. године број становника општине је 20.141, што је значајно смањење у односу на попис из 2011. године када је број становника општине био 25.343. Број становника опада као последица негативног односа наталитета и морталитета, као и утицаја економске миграције становништва. На територији општине Кањижа 12.074 што износи 59,95 % од укупног броја становништва општине живи у руралном подручју у 12 насељених места, а у насељено место Кањижа је седиште општине које је урбану насеље у коме живи 8.067 што износи 40,05% од укупног броја становништва, што води констатацији да општина Кањижа већином има рурално становништво.

Према попису становништва из 2022. године у општини Кањижа живе припадници 18 етничких заједница. Кањижа је мултинационална средина, с тим што највећу етничку групу чине Мађари са 83,11%, Срби чине 7,16% становништва, а Роми 4,10% укупног становништва на основу података из пописа становништва из 2022 године.

Поред српског језика, на територији општине Кањиже у службеној употреби је и мађарски језик. Када је реч о старосној структури, највећи проценат становништва припада средњој генерацији. Учешће у општој популацији грађана који имају до 30 година је 28,33 %, док је грађана од 60 и више година 31,81 %. Економски активно становништво чини 32,78 % укупног становништва, од којих је 86,11 % и запослено. У образовној структури радног контингента најзаступљенија је категорија са ССС образовањем (47,73%), затим следи група са основним образовањем (28,23%), а становника са вишим и високим образовањем има најмање у хуманом капиталу општине Кањижа свега 12,50%).

Графикон 1: Структура становништва општине Кањиже на основу пописа из 2022 године

По археолошким налазима на обали реке Тисе претпоставља се да је у околини данашњег централног дела насељеног места Кањижа већ у бронзано доба постојало насеље. Формирање људског станишта је омогућила близина и богатство реке Тисе, прелаз преко реке и раскрсница западних, јужних и северних путева. Поред остатака насеља из времена бронзаног доба, у доњим слојевима нађени су остаци најстаријих земљорадника из млађег каменог доба, као и налази из времена бакарног доба. Најбољу илустрацију о значају географског положаја који Кањижа заузима пружа нам чињеница да је на овом месту од праисторије до савременог доба увек био важан прелаз преко реке Тисе. Ово је у суштини и кључно што издваја насеље бронзаног доба у Кањижи као место где се укрштају копнени и водени путеви.

Оно што насеље бронзаног доба у Кањижи издваја у односу на остала насеља Панонске низије јесте његова величина. Наиме, на основу до сада доступних археолошких података, утврђено је да насеље заузимало површину од најмање 3 ха, што је неколико пута више од других насеља овог типа. На основу

неких студија можемо претпоставити да је у насељу било изграђено између 100 и 270 кућа, што указује на чињеницу да је максималан број становника био преко 1000.

Име Кањиже је вероватно словенског порекла и проистиче из речи кнез, кнежев, али о томе нема тачних података да ли је значило водоток, поток или пак седиште кнеза. Од ових основних речи проистичу ранији називи Кенесна, Canisa, Кенесе, Каниса, Кањижа и Kanizsa.

На јужној граници насељеног места Велебит (на територији општине Кањижа) су пронађена гробна места из бронзаног доба и доба Сармата. У гвозденом добу (од отп. 1000 година п.н.е. до почетка нове ере) услед келтског освајања ових територија, Дачани су се кретали према западу што потврђује чињеница да су 1971. године у Кањижи приликом формирања Главне улице градитељи пронашли гроб са скелетом из тог доба.

Остаци насеобина из доба Сармата (I-IV век) се налазе у Хоргошу, на узвишењу обале, између Мале Пијаце и Трешњевца, као и у Адорјану. Више гробних места је нађено у Кањижи, али и у Хоргошу и у Трешњевцу.

Током владавине Атиле Хунског централно подручје главног хунског племена се простирало уз деоницу тока Тисе на југу данашње Мађарске и у Војводини, а претпоставља се да је престоница била негде између Сенте и Сегедина. У то време, до тад незабележено, велико кретање народа се одвијало у овим крајевима. Легенда каже да се у дворишту Атиле сусретао Исток, Запад и Југ. По веровањима Атилин посмртни ковчег се налази негде на овом делу тока Тисе или пак испод једне од бројних хумки у овом подручју.

Археолошки налази из доба Авара су веома чести на територији општине. Откривено је гробље у Кањижи, на месту данашњег позоришта и у Хоргошу.

Подручје Кањиже је вековима било на ветрометини историјских догађаја. Доба сеобе народа је обележило освајање ових подручја настањеног Словенима, од стране мађарских племена у IX веку.

Име Кањиже се први пут помиње у хроници Анонимуса, безименог бележника краља Беле III. По средњовековним повељама Кањижа је била краљевски посед, који је 1093. године припадао опатији Реда Светог Бенедикта у Панонхалму, заједно са рибњаком Мирот. Уочи татарске најезде – по подацима пописа из 1240. године Кањижа је имала око 135 становника. У доба татарске и турске најезде Кањижа је била потпуно уништена, уместо насеља у историјским изворима се помиње само земљано утврђење.

Кањижа се – по повељским изворима – први пут по имену Спеса помиње у повељи издатој у име (Светог) Ласла I (1077-1095) мађарског краља. Оригинална повеља се чува у територијалној опатији у Панонхалму.

Кањижа је заједно са Бечејом и Сентом по трећем писму о повластицама Потиског коморског округа (1800.) постала трговиште. По привилегији коју је значао статус трговишта, вашар у Кањижи се одржава 1. маја и 19. септембра, а недељни вашари се одржавају сваког четвртка, те је до данас четвртак пијачни дан у Кањижи.

На територији општине Кањижа налази се 11 непокретних културних добара, од којих је један споменик културе категорисан као непокретно културно добро од великог значаја, Дворац грофа Караса из 18. века. Дворац Караса у Хоргошу својом диспозицијом, изгледом и околином, конципиран као слободностојећи објекат, наводи на закључак да су пројектант и власник с пажњом бирали локацију за постављање темеља, наравно у складу са бачком равницом и пејсажом који се намеће. Поред овога споменика који има категорију великог значаја у општини Кањижа има још 10 културних добара које су већином црквени објекти и зграде саграђене у 18. и 19. веку. На територији општине налази се и једно

значајно археолошко налазиште на територији насеља Хоргош. Бригу о непокретним културним добрима на територији општине Кањижа води Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица.

Са територије општине Кањижа у Национални регистар нематеријалног културног наслеђа још није реализован упис упркос чињеници што на подручју општине постоји више нематеријалних културних добра које би вредело уписати у поменути регистар. Пожељно би било предузети одгоравајуће мере у скорије време са циљем отклањања овог недостатка у општини која је иначе богата на пољу нематеријалних културних добара.

3.2. Организација и функционисање културе у општини Кањижа

У органу управе општине Кањижа за област културе задужено је Одељење за општу управу и заједничке послове. У Општинском већу општине Кањижа један члан већа је надлежан за подручје културе и невладине организације. Осим наведених за подручје културе задужен је и Савет за културу и образовање, образован као стално радно тело Скупштине општине Кањижа.

У општини функционишу четири јавне установе културе чији је оснивач Општина Кањижа:

- Библиотека „Јожеф Атила“
- Образовно-културна установа „CNESA“
- Регионални креативни атеље Кањижа
- Основна музичка школа Кањижа

Библиотека „Јожеф Атила“

Библиотека „Јожеф Атила“ је основана 31. јула 2001. године. Установа има осам запослених. Установа пружа библиотечко-информатичке услуге и приступ различитим изворима информација, које се могу користити за задовољавање културних, неформалних, научних, образовних и факултативних потреба грађана. Зграда Библиотеке је изграђена 2005. године. Има три нивоа приступачна читаоцима, четврти ниво је подрум, где је смештена архива. Ова установа традиционално организује више манифестација и програма, од којих су значајнији: Кањишка колонија књижевника, која је у 2023. години организована 71. пут, такмичење у рецитовању за основношколце (сваке године у априлу), такмичење у причању прича за предшколски узраст, а годишње се организује 12-15 књижевних вечери, литерарни и ликовни конкурси за школски узраст, али и за одрасле и летњи читалачки дневник за основношколце.

Образовна-културна установа „CNESA“

Образовно-културну установу која данас носи назив „Cnesa“ основала је општина 1958. године са циљем да обезбеди институционални оквир за образовање одраслих. Тадашњи назив установе био је Раднички универзитет, а од почетка 90-тих година датира садашњи назив установе, Образовно-културна установа „Cnesa“.

Јавна установа има четири организационе јединице: Дом уметности, Галерију „Добо Тихамер“, Одсек за образовање одраслих и Дом културе Хоргош. Главне делатности установе су: представљање трајних вредности, неговање културе и обичаја, богат програм који задовољава културне потребе становништва, неговање добрих односа и сарадња са образовним установама, градском библиотеком, локалним и другим удружењима грађана, квалитетна организација и спровођење манифестација. Годишњи

програм чине позоришне представе, концерти, литерарне вечери, изложбе, филмске пројекције, радионице, дечији програми, школски програми итд.

У Дому уметности се годишње организује око 200 програма са укупном посећеношћу од око 20.000 гостију, што у просеку значи око 100 посетилаца по програму. Програми се реализују у холу објекта, великој сали капацитета 320 места, малој сали која може да прими 160 посетилаца и подруму капацитета 100 места.

Организациона јединица за образовање одраслих организује курсеве различитог типа као што су: језички, стручни курсеви, обуке за писање пројеката, курсеве заштите животне средине, за развијање цивилних организација и акредитована је као ЕВСL испитни и едукациони центар.

Регионални креативни атеље Кањижа

Регионални креативни атеље Кањижа је основан 2007. године са циљем изградње интелектуалног/културног моста великог распона који повезује општину Кањижа са светом, помоћу кога ће се уметници и млади овог региона равноправно укључивати у светске токове савремене уметности. Јавна установа је приликом оснивања понела назив по светски познатом плесачу, пантомимичару и кореографу модерног театра, кањижанину Јожефу Нађу. Ова установа културе настоји да омогући овој мултикултурној средини успон квалитета на плану уметности, пре свега савремене музике, плеса и визуелних уметности. У установи се непрекидно одвија музичко, позоришно, ликовно, визуелно и филмско стваралаштво. Сам објекат има велики пробни салон (16м x 16м, са плесним подом), свлачионице и канцеларије на површини од око 600m². Од почетка рада односно оснивања Атељеа сваке године се организује више од 30 културних програма нпр. Позоришни комади Јожефа Нађа, Позоришни комади Денеша Дебреија, Плесни workshopови, Међународна јога радионица, Музичка радионица, концерти итд.

Основна музичка школа Кањижа

Основна музичка школа Кањижа је основана 1. 9. 2001. године и као таква самостално врши и обавља све задатке који произилазе из Закона, Плана и програма наставе учења, односно Годишњег плана рада. План и програм наставе и учења се у складу са Законом о основама система образовања и васпитања остварује у оквиру четворогодишњег и шестогодишњег образовања у Кањижи, са издвојеним одељењем у Хоргошу. Објекат музичке школе је саграђен око 1900. године, а 1991. године је адаптиран средствима локалне самоуправе, док су током 2022. године изведени радови поправке на објекту школе. Корисна површина зграде је укупно 342m², има пет учионица за индивидуалну (инструменталну) и две за групну (солфеђо) наставу, административни простор, санитарни чвор и споредне просторије. Учионице су снабдевене потребним инструментима за наставу. Због недостатка учионица настава се одвија и у згради Народне технике, а музичка школа користи и три просторије које се налазе у згради Дома културе. Установа нема концертну салу, те за одржавања концерата школа користи салу Дома уметности у Кањижи капацитета 300 седишта, а повремено и Велику салу у Градској кући. Музичка школа редовно организује јавне свечане концерте поводом Дана школе, Светског дана музике, Дана Светог Саве и за Дан жена, месечно једном организују се ђачки концерти и школско такмичење, јавни часови за родитеље током школске године, припреме за учешће на републичким такмичењима, Фестивалу музичких школа Србије и другим фестивалима или такмичењима, појединачни и групни наступи ученика на разним манифестацијама по захтеву организатора програма у општини Кањижа и у другим градовима и општинама.

Запослени у установама културе

Према подацима Општине Кањижа у текућој години у јавним установама културе у општини Кањиже запослена је 51 особа.

Табела 1: Запослени у установама културе у 2024 години

Ред.	Назив установе	Број запослених (неодређено+ одређено)
------	----------------	--

бр.		
1.	Библиотека „Јожеф Атила“	8 (8 + 0)
2.	Образовна-културна установа „CNESA“	15 (10 + 5)
3.	Регионални креативни атеље Кањижа	1 (1 + 0)
4.	Основна музичка школа Кањижа	27 (15 + 12)

Од ступања на снагу Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору, сходно Одлуци о максималном броју запослених на неодређено време, умањен је број запослених у култури у општини Кањижа. У упитнику за запослене као један од постојећих проблема у неким установама истакнут је недовољан број запослених иако је стручност кадрова оцењена највишом оценом. Одређен број запослених недостаје у Библиотеци „Јожеф Атила“, али би додатна радна снага могла да унапреди развој свих установа културе у општини. Ограничења у области новог запошљавања довела су до тога да је постојећи кадар оптерећен обављањем бројних послова и активности, чак и оних који нису у њиховој надлежности, те поједине установе културе ангажују и волонтере који обављају део посла у установама културе. Рационализација радних места довела је до тога да неке установе културе немају нпр. службу за опште послове, већ су за вршење тих послова ангажоване агенције или запослени у Општинској управи. На фокус групама са запосленима у установама културе и у оквиру радионица са члановима Радног тима истакнута је потреба за додатним запошљавањем у установама културе. Учесници разговора су се усагласили да у установама културе недостаје следећи кадар:

- Библиотека „Јожеф Атила“ – библиотечки информатор, дипломирани библиотекар - завичајни фонд
- Образовна-културна установа „CNESA“ – техничар светла и тона
- Регионални креативни атеље Кањижа – секретар
- Основна музичка школа Кањижа – наставни кадар запослен на неодређено време

С друге стране, у општини Кањижа ни једна установа културе нема капацитете да реализује културне програме и садржаје у свим насељеним местима у општини, што би подразумевало ангажовање координатора културних програма за насељена места, где би један координатор би могао да буде задужен за два или више насељених места.

Један је од потенцијалних изазова локалних културних установа је непрекидно стручно усавршавање запослених. Према речима ангажованих лица у установама културе већина запослених је задовољна могућностима за професионални развој које пружа установа, док потребу за додатним стручним усавршавањем запослени истичу скоро једногласно. Најпотребније су едукације из следећих области:

- Употреба информационих технологија
- Дигитализација културног наслеђа
- Дигитални маркетинг
- Писање пројеката
- Обуке из области стратешког планирања, менаџмента и организације
- Иновације у презентацији културног наслеђа
- Едукације за кустосе
- Едукације о раду у култури са осетљивим групама (ОСИ)
- Савремене тенденције у различитим културним делатностима (галеријској пракси, извођачким уметностима)
- Повећање посећености активности усмерене на посебан приступ адолесцентима, особама трећег доба, повезивање школа и установа културе)
- Едукације из области етнологије и антропологије

- Унапређење библиотечке делатности: унапређење корисничких услуга, каталогизација и правна регулатива у библиотечној делатности, библиографија, откуп и набавка књига, посебне збирке у библиотечким фондовима, старе и ретке књиге
- Страни језици
- Јавне набавке и администрација

Све јавне установе културе имају објекте и простор за обављање своје делатности који је у добром стању. Зграде Библиотеке „Јожеф Атила“, Образовно културне установе „CNESA“ и Регионалног креативног атељеа Кањижа су нове, а објекат Основне музичке школе је реновиран. Ипак, један од проблема општине Кањижа на подручју културе који треба напоменути су недовољна средства за улагање у континуирани развој објеката културе који су истакли скоро сви учесници фокус група и чланови Радног тима. Такође, значајан део запослених у установама културе сматра да је један од постојећих проблема у установама културе и недостатак средстава за улагање у инфраструктуру и радни простор запослених. У том домену најсложенија је ситуација са објектима у насељеним местима. Домови културе у неким од насељених места општине Кањижа нису у завидном стању. Потребна су значајна улагања како би становници у руралном подручју тј. у насељеним местима имали функционалне, модерне домове културе. Додатни отежавајући фактор за функционисање Домова културе у свим насељеним местима је континуирани пад броја становника, а тиме и смањење публике која би користила руралну супраструктуру и инфраструктуру културе.

Током фокус група и радионица набројани следећи инфраструктурни проблеми установа културе:

- Библиотека „Јожеф Атила“ – климатизација просторија у приземљу
- Образовна-културна установа „CNESA“ – санација подрума и сигнификантно проширење простора за паркинг око зграде
- Регионални креативни атеље Кањижа – модернизација грејног система, климатизација и инсталација система светла и тона
- Основна музичка школа Кањижа – санација водоводног и електричног система, замена/постављање подова у учионицама, проширење санитарног чвора, кречење унутр зграде, замена улазних врата и прозора на згради сагласно инструкцијама Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица, кречење фасаде.

Један део установа културе нема обезбеђен приступ за особе са инвалидитетом, док су остале успеле да обезбеде приступ грађанима са инвалидитетом, али је извесно да има још бројних задатака и изазова на овом пољу.

Посебан проблем са којим се суочава Општина Кањижа је стање домова културе у неким од насељених места. Један део домова културе је у одличном стању, јер су недавно реновиран или је реновирање истих у току, али су у насељеним местима Тотово Село, Мартонош и Ором зграде у лошијем стању, те постоји потреба за значајнија улагања у ове објекте.

Учесници фокус групе и чланови Радног тима констатовали су да је потребна додатна модернизација установа културе новим технологијама, као и другом потребном опремом, а са овим ставом се слаже и око 10% анкетираних културних делатника. У консултативном процесу истакнуте су следеће потребе за опремом:

- Библиотека „Јожеф Атила“ – рачунарска опрема, климатизација
- Образовна-културна установа „CNESA“ – рачунарска опрема
- Регионални креативни атеље Кањижа – климатизација, систем за грејање
- Основна музичка школа Кањижа – рачунарска опрема.

Биоскоп

У општини Кањижа постоје услови у инфраструктуралном смислу за функционисање биоскопа, али због недостатка финансијских средстава и малог броја публике број пројекција филмова је једноцифрен, свега неколико пројекција у току године. С обзиром на постојеће инфраструктурне услове активности би требало усмерити на повећање заинтересованости публике и оживети овај културни садржај општине.

Удружења грађана

Део културне понуде општине Кањижа чини и око 20 удружења грађана од којих је већина активна у домену заштите традиције и наслеђа етничких заједница које живе на територији општине, те тако постоје културно – уметничка друштва која негују традицију и обичаје Срба и Мађара. Поред удружења грађана која се баве заштитом традиције и наслеђа у општини Кањиже су активна и удружења грађана из домена савременог стваралаштва. Удружења грађана су организатори бројних манифестација како у Кањижи, тако и у другим насељеним местима општине. Међутим, током консултативног процеса се могло чути да и поред релативно великог броја удружења грађана у области културе рад удружења није систематизован, да многа удружења нису довољно активна и да културно – уметничка друштва не сарађују у потребној мери. Поред тога, удружења грађана истичу проблем недостатка простора и комуникације са медијима.

Истакнути појединци

Поред јавних установа културе и удружења грађана у култури, културни миље општине Кањижа употпуњују и истакнути појединци у овој области. Формално установљење награде, признања „Самостални уметник и стручњак у култури“ и додела овог признања одређеним појединцима у култури би додатно појачао овај значајан ресурс културе на општинском нивоу.

Сарадња

Сарадња између органа локалне самоуправе и установа у области културе је окарактерисана као добра, а представници установа културе су такође задовољни са отвореношћу општинске управе према њих. Установљене праксе редовних састанака између представника општинске власти и установа нема те се овај вид сарадње може сматрати корисним убудуће. Нека од бројних удружења грађана под сарадњом са локалном самоуправом првенствено подразумевају конкурс за доделу средстава из буџета општине у области културе што је далеко од задовољавајућег нивоа сарадње.

Сарадња између установа културе је добра на нивоу личних односа и у техничко-оперативном сегменту. Међутим, стиче се утисак да постоји јасна диференцијација када је реч о организацији програма. Свака установа организује своје програме, а представници других установа су најчешће само публика. Слична ситуација је и са сарадњом са удружењима грађана у култури коју су запослени у установама културе оценили средњом оценом. Сарадња актера у култури је један од приоритета у процесу одрживог развоја ове области, а на основу повратних информација може се констатовати да је њихова повезаност недовољна. Важно је напоменути да установе културе имају недовољну сарадњу и са удружењима грађана из других области, те су тако запослени у установама културе сарадњу са удружењима грађана у области социјалне заштите и са омладинским организацијама оценили средњом оценом.

У погледу сарадње установа културе и школа учесници у консултативном процесу су се сложили да се сарадња истих може оценити као добра. Ипак, према речима чланова Радног тима, ова сарадња се најчешће своди на организоване школске посете установама културе и базира се на ентузијазму и доброј информисаности појединих учитеља и наставника, те многи ученици не посећују са својим наставницима и учитељима програме установа културе. Такође, учесници фокус група су истакли да су наставници који предају ученицима старијих разреда основних школа и ученицима средњих школа мање заинтересовани за

сарадњу са установама културе, те се као примери добре праксе ове сарадње издвајају наставници основне школе „Јован Јовановић Змај“.

Чланови Радног тима за сарадњу са локалним медијима оцењују као добру, док сарадњу са националним и покрајинским медијима оцењују као лошију, јер културна дешавања у општини Кањижа нису довољно заступљена у програмима ових медија. Запослени у установама културе сарадњи са медијима дају средњу оцену. С друге стране, представници медија који су учествовали на фокус групи истичу да до информација из културе долазе путем мејлова и сајтова установа културе, који понекад нису ажурирани и профила установа културе на друштвеним мрежама.

Када је реч о сарадњи ресора културе и туризма, према речима чланова Радног тима за културни туризам иако је једна од снага развоја и културе и општине није довољно развијен у општини Кањижа. Запослени у установама културе сарадњу са субјектима у области туризма оцењују средњом оценом. Учесници фокус група су нагласили да се субјекти у области туризма у Кањижи не ангажују довољно у промоцији и развоју туризма општине и изради и реализацији домаћих и међународних пројеката из области туризма.

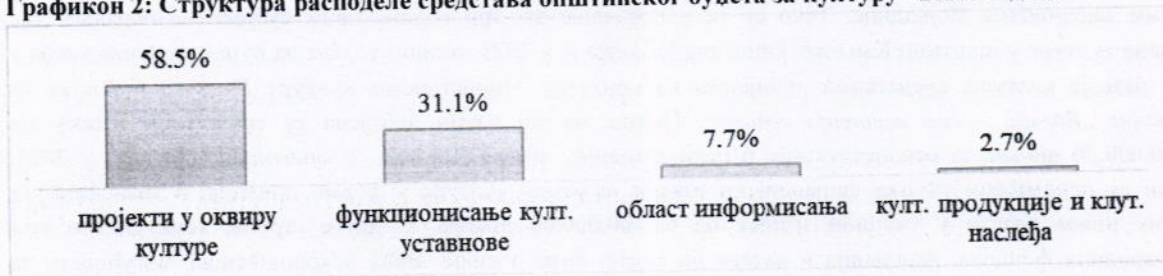
Запослени у установама културе сматрају да културна понуда општине Кањижа није у довољној мери препознатљива у покрајини, земљи и околним земљама, а управо у квалитету културних догађаја и промоцији општине као културне дестинације постоји шанса за економски развој општине Кањиже, те да би сектор културе требало да развије бољу сарадњу са сектором туризма у Кањижи.

3.3. Финансирање програма и пројеката

У општини Кањиже се за културу издвајају значајна средства, сматрају представници локалне самоуправе и чланови Радног тима. Буџет општине Кањиже у 2023. години износио је **1.210.933.219,08** динара, док се за културу издвајало **97.688.000,00** динара, односно **8,1 %** општинског буџета. Просечно годишње издвајање за културу по глави становника у 2023. у општини Кањижа било је око **4.850,20** динара. Уколико се посматра целокупни буџет општине, са сопственим и осталим изворима индиректних корисника буџет Кањиже у 2023. години износи **1.375.000.000** динара, док се за културу издваја **158.788.000** динара, односно **11,55%** општинског буџета.

Највећи део општинског буџета намењеног култури издваја се за различите пројекте у области развоја културе – **58,50 %** затим за функционисање локалних установа културе – **31,10 %**, а од укупних средстава одвојених за функционисање локалних установа културе плате и доприноси запослених чине **56,40%**. За остваривање и унапређење јавног интереса у области јавног информисања издваја се **7,7 %**. За конкурсе удружењима грађана у 2023. години издвојено је **2,27%** општинског буџета, односно **3.600.000,00** динара. Важно је напоменути, да се за културу, ако се гледа целокупни буџет општине Кањижа, највише издваја за реализацију различитих пројеката усмерених ка развоју културе у општини Кањижа јер се сматра приоритетом да се финансијска средства издвајају пре свега у развојне сврхе. За суфинансирање сталних трошкова домова културе издваја се **0,25%** (**400.000,00** рсд) општинског буџета, а за инвеститивно одржавање и развој се издваја **36%** (**57.217.000,00** рсд) од горе наведеног дела буџета. Такође, за програме и пројекте средства се обезбеђују из сопствених прихода и од осталих нивоа власти.

Графикон 2: Структура расподеле средстава општинског буџета за културу - 2023. година

Из општинског буџета издвајају се средства за плате, текуће трошкове и програме три установе културе. У случају Основне музичке школе Кањижа морамо напоменути да је у питању образовна установа са значајним потенцијалом на пољу културног живота, те се ова установа финансира по буџетском програму број 9 „Основно образовање“, али је предмет посматрања ове стратегије због незаобиланог утицаја на локални културни живот Општине Кањижа.

Табела 2: Буџет установа културе у општини Кањижа у 2023. години

Назив установе	Средства која се издвајају из општинског буџета у динарима	Процент у односу на општински буџет за културу односно за образовање *
1. Библиотека „Јожеф Атила“	16.454.025,00	10,1%
2. Образовно-културна установа „CNESA“	25.535.000,00	16,1%
3. Регионални креативни атеље Кањижа	7.755.000,00	4,9%
4. Основна музичка школа Кањижа	5.738.200,00	7,7%*

Већином установе културе најзначајнији део буџета издвајају за плате и доприносе односно за трошкове радне снаге, изузев Регионалног креативног атељеа Кањижа, који само 18,3% свог буџета издваја за плате и доприносе запослених.

Табела 3: Структура буџета општинских установа културе и Основне музичке школе Кањижа према врсти трошкова (у % у односу на укупан буџет установе) у 2023. години

	Плате и доприноси (трошкови везано за радну снагу)	Материјални трошкови	Програми и пројекти
Библиотека „Јожеф Атила“	61.63 %	3.00 %	4.90 %
Образовно-културна установа CNESA	71.50 %	1.84 %	3.25 %
Регионални креативни атеље Кањижа	18.30 %	3.10 %	25.93 %
Основна музичка школа Кањижа	48.80 %	5.70 %	0.87 %

Према финансијским извештајима установа културе евидентно је да у последњих неколико година није дошло до значајнијих промена у расподели (у структури) трошкова установа културе, односно издвајања за плате запослених, материјалних трошкова и програма установа.

У погледу извора финансирања, општина је основни извор, који у просеку учествује са око 70% у буџетима установа. Већина установе културе у општини Кањижа настоји да средства обезбеди и путем

конкурса Министарства културе и Покрајинског секретаријата за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама Војводине. Тако су се у последње две-три године овим субјектима обраћале све установе културе у општини Кањижа. Општина Кањижа је у 2023. години успела да буџет општине увећа у циљу развоја културе, средствима добијеним на конкурс Министарства културе *Градови у фокусу* са пројектом „*Вигадо – где историја говори*“. Наиме, на тај начин добијена су средства у износу од 11.000.000,00 динара за реконструкцију и ревитализацију зграде Вигадоа. У општинском буџету у 2023. години су предвиђени укупни финансијски извори за развој културе у форми донација и трансфера од осталих нивоа власти у укупном износу од 61.100.000,00 динара. С друге стране, конкурисања код међународних фондова, фондација и актера би могло бити и више. Већа искоришћеност могућности за добијање међународне подршке, препозната је и као један од основних циљева који је дефинисан у свакодневном раду општине, а и запослени у установама културе сматрају приоритетом наведени начин додатног финансирања реализације програма установа.

Табела 4: Структура буџета општинских установа културе према изворима финансирања у % у односу на укупан буџет установе у 2023. години¹

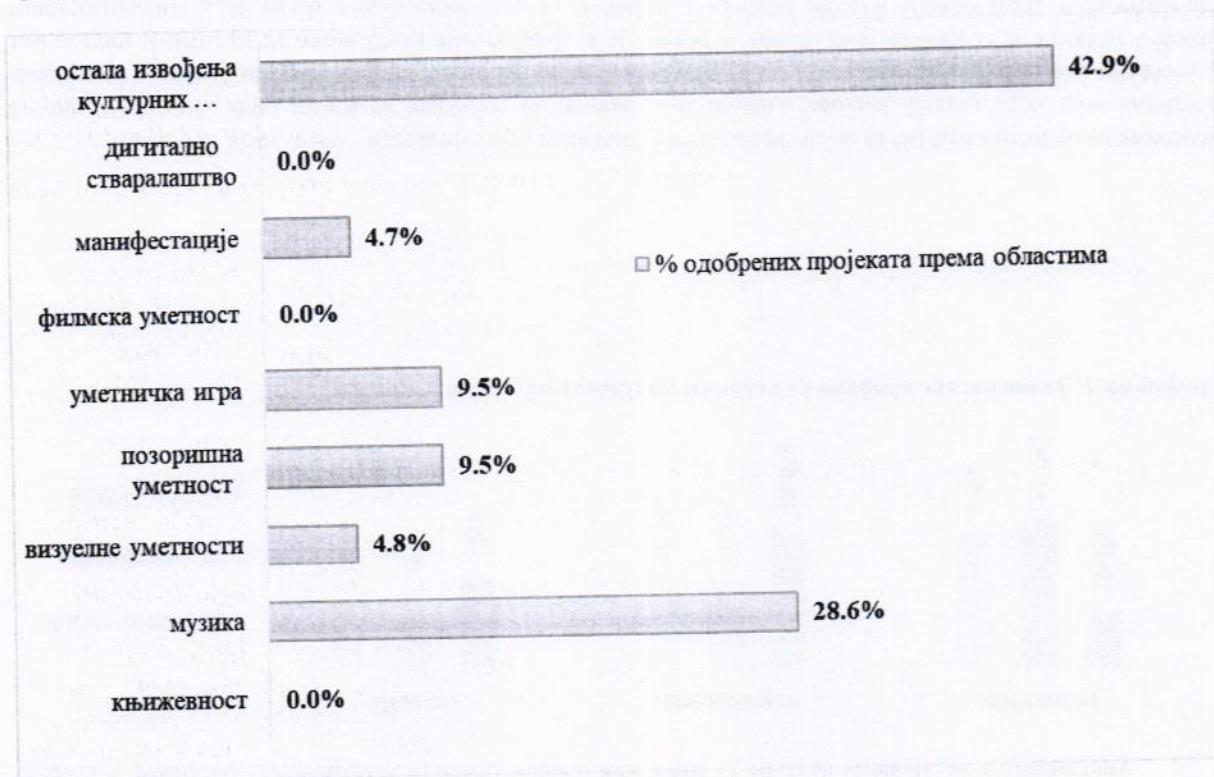
Назив установе	РС	АПВ	Општина	Сопст. приходи	Конкурси	Спонзори	Донације	Остало
Библиотека „Јожеф Атила“	1.25%	0	94.12%	2.00%	2.63%	0	0	0
Образовно-културна установа „СНЕСА“	0	0	71,66%	21,11%	7,23%	0	0	0
Регионални креативни атеље Кањижа	0	0	90,34%	9,07%	0	0	0	0,59%
Основна музичка школа Кањижа	2.53%	75.80%	12.33%	0	4.80%	0	0.12%	4.42%

Општина Кањижа низ година уназад финансира рад удружења у Кањижи, пре свега културно-уметничких друштава. За рад КУД-ова и остале видове аматеризма у 2023. години опредељена је подршка путем конкурса од 3.600.000 динара. Овај јавни конкурс се односи на пројекте у култури из следећих области: 1) књижевност (стваралаштво, преводилаштво); 2) музика (стваралаштво, продукција, интерпретација); 3) ликовне, примењене, визуелне уметности, дизајн и архитектура; 4) позоришна уметност (стваралаштво, продукција и интерпретација); 5) уметничка игра - класичан балет, народна игра, савремена игра (стваралаштво, продукција и интерпретација); 6) филмска уметност и остало аудио-визуелно стваралаштво; 7) манифестације везане за филмску уметност и остало аудио-визуелно стваралаштво; 8) дигитално стваралаштво и мултимедији; 9) остала извођења културних програма и културних садржаја (мјузикл, циркус, пантомима, улична уметност и сл.).

Највећи број пројеката и највише средстава – 42,9 % издвојено је за извођење културних програма и културних садржаја (мјузикл, циркус, пантомима, улична уметност и сл.) из девет области по горе наведеном конкурс Следи музика - стваралаштво, продукција, интерпретација са 28,6 % и позоришна уметност – 9,5 % које су биле најпопуларније области у општини Кањижа ако се имају у виду остварени пројекти у области културе у 2023. години (Графикон 3). Поред тога мора се нагласити да већина представника удружења грађана сматрају да су резултати конкурса довољно транспарентни, да је јасно и недвосмислено за које пројекте/потребе удружења грађана добијају новац и на који начин га троше, као и да постоји евалуација подржаних пројеката. Важно је напоменути да највећи број удружења грађана у култури потребна финансијска средства обезбеђује из општинског буџета, док су у финансирање пројеката удружења грађана која су посвећена очувању наслеђа и савременог стваралаштва националних мањина укључене и матичне

државе. Ипак, удружења грађана ређе обезбеђују потребна средства из других извора, јер немају довољно знања о поступку конкурисања, пројектном финансирању и писању пројеката за обезбеђивање подршке Министарства културе, Покрајинског секретаријата за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама Војводине и међународних финансијера.

Графикон 3: Јавни конкурс Општине Кањижа, 2023. година

3.4. Програми и публика

Током консултативног процеса сви учесници су истакли да је публика активна и едукована (Табела 5), те да је ретко који садржај слабо посећен, због чега више него 60% анкетираних грађана сматра да културна понуда у општини задовољава потребе публике. Међу запосленима у установама културе 73% је задовољно културном понудом у Кањижи, али, с друге стране 27% исказује своје незадовољство културном понудом у општини. Без обзира на етнички мешовито становништво Кањиже, односно на етничку припадност посетилаца, публика није национално подвојена.

Установе културе не спроводе истраживања потреба публике редовно и систематично о свом раду и пословању, а ни Општина није до сада спроводила истраживања културних потреба и навика грађана, ни на неком мањем узорку, па из тога следи да ни установе културе ни удружења грађана приликом креирања својих програма нису имали изворне податке таквог карактера. Анкетање грађана спроведено за потребе израде Стратегије развоја културе Општине Кањижа је показало да испитаници сматрају да програми установа културе нису довољно модерни и иновативни, што би, према мишљењу запослених у установама културе, требало да буде један од императива у програмској политици установа.

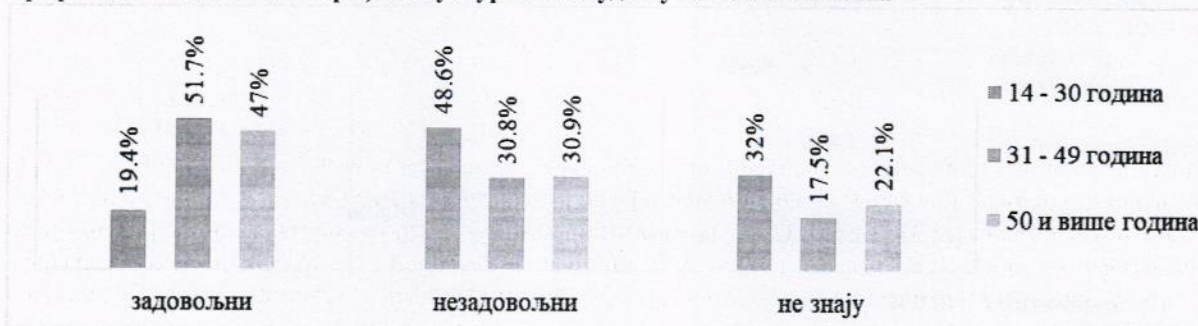
Табела 5: Посећеност програма установа културе у 2023. години

Установа културе	Број посетилаца у 2023. години
Библиотека „Јожеф Атила“	13.336

Образовно-културна установа „CNESA“	20.000
Регионални креативни атеље Кањижа	2.000
Основна музичка школа Кањижа	5.000

Културном понудом су највише задовољни грађани који припадају средњој генерацији (од 31 до 49 година) што чини 51,7%, док свега око петина младих сматра да у Кањижи има довољно културних програма који задовољавају њихове потребе (Графикон 4). Учесници фокус група су у консултативном процесу истакли да се највећи број програма реализује за грађане који имају више од 30 година. Када је реч о младима, веома је важно нагласити да 32% младих не зна да ли у Кањижи постоји довољно културних програма који задовољавају њихове потребе, што наводи на закључак да млади нису заинтересовани за програме из области културе, те се ова категорија становника може сматрати „принудном публиком“.

Графикон 4: Задовољство грађана културном понудом у општини Кањижа

Анкетирани у установама културе су највишом оценом оценили заступљеност програма за старије од 60 година, а затим за децу од 8 до 12 година, док је најниже оцењена заступљеност програма за тинејџере, социјално угрожене категорије и особе са инвалидитетом. Да програми за особе са инвалидитетом нису довољно заступљени сматра 37,9% грађана. Са ставом да у културној понуди нису довољно заступљени програми за младе слаже се 18% анкетираних грађана, односно 12% припадника млађе генерације сматра да уопште не постоје програми за младе у општини Кањиже, те је 25% младих веома незадовољно свеукупном културном понудом у општини. Запослени у установама културе су као први приоритет за унапређење програма управо истакли већи број програма за младе. С друге стране, важно је још једном осврнути се на сарадњу установа културе и образовања. Наиме, управо наведени подаци потврђују да образовни систем игра велику улогу у развијању културних потреба и навика код деце, те 45,7% анкетираних грађана сматра да би сектор културе требало да развије бољу сарадњу са предшколским и школским установама. Учесници консултативног процеса су посебно нагласили да се у Општини Кањижа не одржавају редовно позоришне представе за децу, јер не постоји дечија позоришна сцена, а Образовно културна установа CNESA на свом репертоару нема ову врсту представа, већ се ангажују гостујућа позоришта.

Када је реч о програмима у руралном подручју 37% испитаника сматра да се у насељеним местима ретко, односно понекад одржавају културни програми. Са овим ставом се слаже и 19% запослених у установама културе.

Као разлог недовољне посећености и недовољног задовољства културном понудом сви учесници фокус група наводе истовремене термине одржавања више културних догађаја. Недовољна посећеност повезана је и са недовољном сарадњом са медијима, нарочито оних са националном фреквенцијом. Грађани

до информација о културним садржајима најчешће долазе преко друштвених мрежа, али наглашавају да промоција програма установа није адекватна и не одговара свим старосним групама потенцијалне публике.

Поред редовних културних програма у Општини Кањижа се одржавају културне приредбе/манифестације са дугом традицијом: „Дан Светог Стефана и празник новог хлеба“, „Дан општине“, „Бербански дани у Хоргошу“, али су и нови програми/пројекти наишли на изузетно добар пријем: „Кањижа фест у Кањижи“, „Међународни фестивал ружа и цвећа у Тотовом Селу. Све манифестације се финансирају из буџета општине Кањижа, установа културе или удружења грађана. Манифестације/културне приредбе у Кањижи се тренутно промовишу на два портала. Један портал води један туристички субјекат у Кањижи, а други Општина Кањижа на званичној презентацији општине, али ниједан од ових портала нема коначан списак свих манифестација које се одржавају на територији општине Кањижа. Информације на овим порталима су мање-више ажурне, што помаже грађанима, али и посетиоцима Кањиже да се информишу у вези актуелних дешавања.

4. Унапређење културе у општини Кањижа – визија

У складу са мултикултурном традицијом, локалпатриотизмом и слободарским духом општине Кањиже и израженом уметничком цртом у прошлости, чланови Радног тима за израду стратешког документа своју општину доживљавају као динамичну сцену. У речима локалпатриотизам и слободарски дух садржани су сви елементи симболичког идентитета Кањиже: слободна општина, слободарски дух, мултикултурна средина у којој етничке заједнице сарађују и настоје да општину граде заједничким снагама. Културна сцена имплицира све уметничке изразе који симболишу општину Кањижа:

- ликовна уметност кроз немерљив допринос Добо Тихамера, као и великог броја ликовних уметника из прошлости и садашњости;
- књижевна уметност баштињена на стваралаштву Толнаи Отоа, али и модерних књижевних стваралаца;
- нематеријално културно наслеђе и сцена народног стваралаштва кроз бројна етно, завичајна и културно-уметничка друштва која чувају традицију свих етничких заједница на простору општине Кањижа;
- материјално културно наслеђе као јединствена сценографија општине;
- савремена музичка сцена кроз бројне фестивале по којима општина Кањижа постаје све препознатљивија;
- коначно, локалпатриотска али истовремено и отворена сцена као позорница отворена за све нове уметничке изразе и њихове носиоце.

Током радионица са члановима Радног тима за израду Стратегије развоја културе општина Кањижа наглашено је да иако су сви елементи визије присутни у култури општине да ипак нису довољно афирмисани и препознати као носиоци развоја културе. Стога су најзначајнији циљеви/промене које се желе постићи:

- повећање сарадње различитих актера у култури
 - повећање сарадње културе са другим областима, а посебно са образовањем, туризмом и медијима
 - афирмација културних садржаја у и ван Општине Кањижа, а која се постиже кроз сарадњу различитих ресурса
 - профилисање програма ка посебним групама публике, а посебно ка младима који су не само садашња већ и будућа публика, али и уметнички стваралачки капацитет и глас културне критике у Општини
 - учвршћивање односа и сарадње различитих етничких заједница на територији Општине, али и интергенерацијске повезаности и повезаности традиције и савремености.
- Остварењу овако замишљених циљева/промена доприноси и читав низ заинтересованих страна и истакнутих појединаца. Радни тим је као најважније идентификовао следеће:
- публика и истраживачи/корисници у библиотеци
 - установе културе

- уметници и стручњаци у култури
- локална самоуправа
- Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама
- Министарство културе
- образовне установе
- удружења грађана у области културе и другим областима
- културно-уметничка друштва
- пензионери и њихове организације
- локални туристички актери у Кањижи, Туристичка организација Војводине и туристичка организација Србије
- рецептивне туристичке агенције
- сектор привреде
- верске организације
- Национални савет мађарске националне мањине
- суседне и све пријатељске државе
- матичне установе културе
- локални медији
- јавни медијски сервиси
- локални ствараоци у области културе.

Како би очували наслеђе и подстакли стваралаштво, а у циљу укључивања свих заинтересованих група, визија Општине Кањижа гласи:

Кањижа је општина богате традиције и динамичног стваралаштва, средина која подстиче културни живот, задовољава културне потребе својих становника, доприноси јачању осећања заједништва и културног идентитета и развија се кроз сарадњу са домаћим и међународним актерима на пољу културе.

Жељено стање садржано у визији остварује се кроз један општи и четири посебна циља.

5. Унапређење културе у општини Кањижа – циљеви

5.1. Општи циљ

Општи циљ развоја културе у периоду дефинисаном стратешким документом фокусира се на улогу културе која кроз модел заједничког делања доприноси социјалном развоју и економском напретку локалне заједнице и гласи:

Повећање стваралачког потенцијала и броја учесника у култури општине Кањижа кроз партиципативне механизме, анимацију и комуникацију

Чланови Радног тима нагласили су да је веома важно културу развити у динамичну форму, која ће омогућити како економски напредак општине, тако и напредовање саме културе и развој иновативних и постојећих програма кроз нове изворе финансирања и већи број посетилаца и стваралаца. Чланови Радног тима, као и учесници фокус група истакли су да је важно грађане и публику охрабрити да постану активни носиоци промена и унапређења културне сцене, са посебним акцентом на младима. Млади представљају посебну групу грађана која, према мишљењу учесника у процесу израде стратешког документа, не учествују довољно у култури Општине Кањиже. Стога је општи циљ првог стратешког документа у области културе

Општине Кањижа успостављање низа партиципативних механизма који ће допринети већем учешћу грађана не само као публике и посетилаца програма, већ и као стваралаца и чувара наслеђа, критичара садржаја и културне политике, креатора програма и носилаца промена мера и система у складу са потребама и навикама становника општине Кањижа.

Анализа је показала да се тренутан број учесника у култури општине креће око 8.000. Највећи део учесника чини публика која броји око 7.000 грађана општине Кањиже. Бројност публике заснована је на егзактним подацима о броју посетилаца програма установа културе, посећености наступа из упитника који су КУД-ови попуњавали и проценама о броју посетилаца на програмима које организују друга удружења у култури, а на основу посећености током ранијих година. Учеснике у култури чине и запослени у установама културе, чланови културно-уменичких друштава, као и други ангажовани у удружењима која независно од установа организују програме. Редовним истраживањима културних потреба и навика, које стратегија предвиђа, културна понуда и динамика културне сцене биће резултат и широког консултативног процеса и директне комуникације са публиком, грађанима и посетиоцима општине Кањижа.

Стратегијом ће бити успостављени прецизнији механизми праћења броја учесника у области културе, како публике, тако и независне културне сцене у општини Кањижа, новоуспостављених радних тела, као и запослених и новозапослених у установама културе, али и запослених у школама, који ће кроз сарадњу са ресором културе утицати на посећеност и промене у области културе.

Мерама и активностима које стратегија предвиђа, а то су великим делом алати усмерени на повећање партиципације грађана и развоја партиципативног модела културне политике, очекује се повећање учесника у култури за 12.000 до 2028. године. Значајан део повећања свакако ће чинити раст бројности публике, док ће мањи део чинити повећање директних учесника у културној политици.

5.2. Посебни циљеви

Посебни циљеви оријентисани су на унапређење система културе у општини, као и развој публике и програма:

Посебни циљ 1: Унапређење функционалност целог система културе у општини Кањижа

Први посебан циљ посвећен је унапређењу функционисања свих актера у култури на територији Општине Кањижа. Овај циљ односи се и на све актере који утичу на развој културе. Као најважније мере дефинисане су:

Мера 1.1: Унапређење (у оперативном смислу) система управљања и координације у области културе

У оквиру фокус група и на састанцима Радне групе апострофирано је неколико изазова у самој координацији и комуникацији различитих актера релевантних за област културе. У том смислу предвиђено је неколико кључних активности:

1.1.1. Оснивање Радне групе за спровођење стратегије

Радна група за спровођење стратегије за развој културе Општине Кањижа од 2024. до 2028. године ће пратити имплементацију Стратегије развоја културе, вршити мониторинг и евалуацију реализованих активности и усмеравати даљу реализацију стратешких циљева и мера. Поред тога Радна група за спровођење стратегије ће пружати стручну подршку доносиоцу одлука. Планирано је да ова Радна група за културу буде сачињен од експерата у области културе и уметности и других стручњака који могу допринети њеном развоју и биће независно тело и вршиће саветодавну улогу властима.

1.1.2. Доношење Меморандума о сарадњи између установа образовања и културе

Како је сарадња установа културе и образовања од стране свих учесника у фокус групама и радионица препозната као најзначајнији вид промоције и развоја будуће публике, уз заједничку констатацију да сарадња са школама почива на ентузијазму појединаца, доношење акта са циљем учвршћивања везе између школа и установа културе дефинише се као важна потреба. Крагујевац је први пример града у Србији који је донео овакав меморандум² који може послужити као пример добре праксе за кањишки документ. Меморандум Града Крагујевца има за циљ „укључивање основних и средњих школа у културне догађаје у организацији установа културе Града, како би се унапредио развој културних потреба и навика ученика и подигла свест о значају савременог стваралаштва и културно-историјског наслеђа града Крагујевца и културама других народа“³

1.1.3. Укључивање наставника у рад УО установа културе

Именовање просветних радника у чланство управних одбора установа културе допринело би прилагођавању програма установа потребама ученика, а у складу са наставним плановима и програмима.

1.1.4. Успостављање система редовних састанака надлежног члана општинског већа и представника установа културе, уз присуство цивилног сектора према потребама

Пракса одржавања састанака члана Општинског већа задуженог за подручје културе са директорима установа постојала је и у ранијем периоду, али су ови састанци одржавани по потреби. Редовни састанци, пажљиво испланирани могу значајно допринети бољем функционисању установа културе, али и унапређењу међусобне сарадње. Такође, сви изазови са којима се установе сусрећу на овај начин се благовремено превазилазе. Састанцима би се према потреби прикључивали представници организација цивилног друштва које доприносе културној понуди и сцени у општини Кањижа.

1.1.5. Доношење Одлуке о остваривања права на уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање и доприноса за здравствено осигурање лица која су стекла статус лица која самостално обављају уметничку или другу делатности у области културе

Неколико градова у Србији је већ донело акт којим се уређује плаћање доприноса за пензијско, инвалидско и здравствено осигурање лицима са статусом лица које самостално обавља уметничку или другу делатност у области културе. Предметним актима је регулисано да ово право могу остварити физичка лица са пребивалиштем у граду/општини која доноси одлуку, а која самостално обављају уметничку делатност и/или обављају научноистраживачке, теоријско-критичке, едукативне, продуцентске, организаторске и менаџерске послове у култури и којима су репрезентативна удружења у култури утврдила статус самосталних уметника/самосталних стручњака у култури. Важно је поменути да се до сада у свим градовима/општинама које су донеле ову врсту одлуке валоризује само рад уметника, али не и стручњака у култури. Уколико општина Кањижа донесе одлуку да врши уплату пореза и доприноса и самосталним уметницима и стручњацима у области културе би била међу првим општинама која покреће такву праксу, али узевши у обзир тренутно стање овај циљ је само дугорочно гледано реалан.

1.1.6. Доношење одлуке о начину уступања пословног простора (атељеа) локалним уметницима

²Меморандум о сарадњи између Града Крагујевца и основних и средњих школа Града Крагујевца (Службени лист Града Крагујевца бр. 11/18)

³ Ђековић, В., Субашић, Б.2018.Град Крагујевац,у *Модели локалних културних политика као основа за повећање културне партиципације*.Београд:Завод за проучавање културног развоја:177-190

Кањижа је општина значајне ликовне традиције, али и седиште савременог ликовног стваралаштва и продукције. Интервјуи у оквиру фокус група и резултати радионица указали су на потребу за обезбеђивање простора за окупљање и рад локалних уметника који својим стваралаштвом унапређују културну сцену општине. Град Панчево је један од градова са најдужом традицијом обезбеђивања простора - атељеа за уметнике. Почетком 2018. године Град Панчево је ревидирао Одлуку о давању у закуп атељеа⁴ и у сарадњи са уметницима усагласио критеријуме за давање у закуп атељеа на период од пет година. Одлуку је донела Скупштина града Панчева. Неки од критеријума за обезбеђивање права на закуп атељеа су: чланство у неком од репрезентативних удружења и статус самосталног уметника, уметнички опус и активност уметника у последњих пет година, као и награде и откупљени радови, самосталне изложбе у Србији и у иностранству, групне изложбе, учешћа у уметничким колонијама и радионицама, и социјално-друштвена ангажованост, односно рад са осетљивим групама, еколошки ангажмани, рад са децом и донирање радова у хуманитарне сврхе. Одлука Града Панчева може послужити као пример за доношење сличног документа у Општини Кањижа.

Мера 1.2: Унапређење кадровске структуре запослених у установама културе

1.2.1. Анализа стања и потреба људских ресурса у установама културе

1.2.2. Повећање броја запослених у култури општине Кањижа на основу анализе

Све установе културе истакле су потребу за додатним кадровима⁵. То је апострофирано као један од највећих проблема функционисања установа културе. Међутим, како би запошљавање било системски регулисано, оправдано и економски прихватљиво неопходно је урадити анализу кадровских потреба у установама културе. Анализа би морала да обухвати и стручна мишљења матичних установа заштите, као и стручно мишљење у домену финансирања. Свеобухватна анализа била би основ за рационално запошљавање људских ресурса.

1.2.3. Увођење модела координатора у руралним подручјима у складу са потребама

Модел координатора за културне програме у насељеним местима је један од највише критикованих решења у свим фокус групама. Стога се јавила потреба да се овај модел пажљиво разматра иако се сматра да је потребно увести као пракса. Током састанака предложено је расписивање јавног конкурса за позиције координатора са јасно дефинисаним критеријумима и задацима, али ова идеја очигледно мора да буде предмет даље анализе надлежног субјекта координације.

1.2.4. Дефинисање плана и реализација обука за запослене у култури у складу са потребама на годишњем нивоу

Како је истакнуто на фокус групама са запосленима у култури, досадашња пракса у установама била је да се позиција за стручно усавршавање запослених није користила у мери у којој је то потребно. А како потребу за стручним усавршавањем истиче 93% анкетираних запослених у култури, неопходно је да свака установа на годишњем нивоу планира средства у ту сврху, у складу са потребама струке. Такође, локална самоуправа и саме установе могу организовати стручне едукације којима би присуствовали како запослени у установама културе, тако и запослени у другим ресорима и чланови удружења у областима релевантним за културу (медији, туризам, образовање, привреда, социјална заштита и слично)

⁴ Службени лист Града Панчева 7/18

⁵ Детаљније о кадровима који недостају видети у делу Стратегије *Опис постојећег стања*

1.2.5. Израда плана волонтирања у установама културе и манифестацијама општине Кањижа

1.2.6. Формирање волонтерског сервиса на нивоу општине који би укључивао активности у области културе

Волонтирање се сагледава као један од значајних начина пружања подршке раду установа и организација, али и као модел развоја публице. Кањишке установе су и до сада ангажовале волонтере, али је њихово укључивање у рад било *ad hoc*, несистемски и без програмског оквира. Углавном су волонтери запосленима помагали у техничко-административним пословима. Сходно томе, Радни тим је предложио оснивање Кањишког волонтерског сервиса у култури. Установе би у складу са овом идејом требало да развију волонтерске програме који би јасно дефинисали шта се од волонтера очекује, а која знања и вештине волонтер стиче током анагажмана⁶. Развојем програма волонтирања у установама културе, сви заинтересовани би учествовали и у промоцији културе и тиме допринели повећању броја публице и културној партиципацији.

Мера 1.3: Унапређење конкурса у области културе на нивоу општине Кањижа

1.3.1. Анализа и категоризација фолклорних група које функционишу на подручју општине за потребе подршке

Представници културно-уметничких друштава су током разговора јасно истакли разлику између изворних група и фолклорних кореографских друштава. Наиме, изворне групе негују ограничени опус игара, док фолклорна друштва негују широк дијапазон народних игара и песама које су кореографски постављене и комплексни су у својој организацији (подељена у групе). У складу са овом разликом, фолклорна друштва имају знатно веће оперативне трошкове који изискују финансирање израде кореографија, рад кореографа, обавезну оригиналну ношњу, плаћање котизације за учешће на смотрама, као и путне трошкове за такмичења. Категоризација КУД-ова је основ за правичнију расподелу средстава на општинском конкурсима. Критеријуме и поступак категоризације утврђује Комисија за доделу средстава у области културе.

1.3.2. Унапређење система транспарентног извештавања о подржаним пројектима

У неколико наврата се током рада на емпиријском делу анализе разговарало о потреби транспарентног извештавања од стране носилаца на општинском конкурсима подржаних пројеката. Као модел се предлаже презентовање годишњих извештаја јавности на интернет страници Општине. Овакав начин извештавања повећао би одговорност носилаца у реализацији активности и пружио увид у оправданост подршке пројектима.

1.3.3. Унапређење система мониторинга и евалуације подржаних пројеката

Систем мониторинга манифестација које су подржане на општинском конкурсима већ постоји, али га је неопходно унапредити. Обухватнији систем мониторинга подразумевао би мониторинг свих активности по пројекту, прикупљање евалуација грађана од стране носилаца, детаљније извештавање (наративно и финансијско). Идеја је да детаљан мониторинг спроводе Савет за културу и представници локалне самоуправе.

⁶ у складу са чланом 21. Закона о волонтирању (Службени гласник РС, бр.36/10)

Мера 1.4: Успостављање система координације дешавања у области културе у Општини Кањижа

1.4.1. Креирање јединственог календара манифестација и програма (јавних, цивилних и приватних организатора)

Општина Кањижа има два календара манифестација, један који је израдила локална самоуправа и други дефинисан од стране једног тусистичког субјекта, али ниједан није потпун и обухвата само одређени број манифестација, а често садржи само оквирне термине одржавања програма. Дефинисање јединственог календара манифестација подразумева израду интерактивног сајта којем би организатори могли да приступају и сами уносе термине и описе програма. На тај начин би мање долазило и до преклапања догађаја.

1.4.2. Увођење система редовних месечних састанака организатора програма

Идеја увођења редовних састанака организатора програма у установама културе, али и организатора значајних програма у цивилном сектору, јавила се из потребе побољшања сарадње и поступка договарања запослених и ангажованих у култури у креирању културне понуде. Директна позитивна последица била би координација термина и садржаја појединачних садржаја, али и кооперативан однос међу установама и организацијама у виду пружања техничке, административне, као и стручне и идејне подршке тамо где је она потребна.

1.4.3. Увођење размене програма, знања и вештина између удружења грађана у култури (на територији урбаног и руралног дела општине)

Током фокус група истакнуто је да не постоји размена програма удружења грађана.

Посебни циљ 2: Побољшање културне инфраструктуре у општини Кањижа

Мера 2.1: Унапређење система управљања и координације у области културе

2.1.1. Израда трогодишњег плана инфраструктурних улагања установа културе (укључујући и домове културе у насељеним местима)

Велике потребе за улагањима у инфраструктуру изискују и велике инвестиције општине, планско потраживање средстава из других извора, како од стране локалне самоуправе, тако и самих установа. Први корак у усаглашавању потреба и могућности улагања је израда плана инвестиција и листе приоритета. План инвестиција учиниће видљивијим и могућности за прибављање средстава из других извора финансирања, могућности проналажења међународних партнера-финансијера, обезбедиће боље временске оквире и планирање израде пројектно-техничке документације, писање пројеката.

2.1.2. Завршетак реконструкције и санације зграде Вигадо за потребе културе

Радови на реконструкцији зграде Вигадо су започети средствима Општине Кањижа, која су обезбеђена путем конкурса Министарства културе „Градови у фокусу“. Међутим, до сада је прибављено око 14,30% потребних средстава за реализацију овог за Кањижу значајног пројекта. Стога је кључни сегмент ове активности сагледавање алтернативних извора финансирања и аплицирање код различитих донатора.

2.1.3. Обезбеђивање пословног простора (атељеа) локалним уметницима

Општина Кањижа располаже са једним атељеом, који ради пуним капацитетом у току целе године те не постоји простор за окупљање и рад локалних аматера ликовне уметности и за изложбе. Због тога би требало да општина размотри могућност опремања нових простора у складу са дефинисаним потребама ликовних уметника. Акционим планом се предвиђа активности за решавање ове ситуације, а као први потез потребно је анализирати локалне потребе за нове атеље и на основу резултата анализе предузимање потребних мера.

Мера 2.2: Опремање културне инфраструктуре

2.2.1. Израда и реализација трогодишњег плана улагања у опрему и услуге према потребама установа културе укључујући и домове културе у насељеним местима

Као и у случају инфраструктурних улагања и набавка опреме треба да буде део јасног плана који ће дати смернице за дефинисање висине и динамике улагања. Свакако да је највећи приоритет, у складу са стратешким циљевима Владе Републике Србије и Министарства културе и информисања, обезбеђивање опреме за дигитализацију културног наслеђа. Дигитализација је процес који обухвата и савремено стваралаштво, па би и само извођење програма треба да буде обухваћено процесом дигитализације.

2.2.2. Обезбеђивање приступа особама са инвалидитетом установама културе и програмима

У Општини Кањижа мали број објеката културе има у целости приступ за особе са инвалидитетом. Тамо где то буде могуће, биће обезбеђене приступне рампе, тактилне стазе, рукохвати и друга опрема. Свакако преостаје изналажење адекватних решења за објекте културе код којих је обезбеђивање приступа за ову рањиву групу корисника тешко због постојећих грађевинских решења.

Посебни циљ 3: Култура младих и за младе

Мера 3.1: Укључивање младих као креатора културних садржаја

3.1.1. Оснивање фестивала младих

Млади су значајна публика свих културних програма, али се често занемарује њихова улога у културном стваралаштву и продукцији, те би Општина Кањижа требала да размотри могућност за успостављање манифестације/приредбе „Фестивал младих“. Важно је нагласити да би ово дешавање било садржински фестивал омладинске културе и остварења њених потенцијала и капацитета. Фестивал би могао да повеже различите елементе омладинске културе: позоришно стваралаштво младих у оквиру драмских секција, музичко стваралаштво кроз омладинске бендове, ликовно стваралаштво где би се млади нашли у улози организатора изложби, млади као стрип ствараоци, млади новинари и извештачи. Подршка установа културе фестивалу је неизоставна и неопходна. Учешћем на фестивалу и саме установе ће се позиционирати међу младима као препознатљиви центри културних дешавања који постају део њихове свакодневице. Организатор фестивала би требало да буде Канцеларија за младе општине Кањижа.

3.1.2. Покретање омладинских културних новина

С обзиром да је информисање младих важан сегмент њиховог учешћа у култури, а тај сегмент често није обликован према потребама младих, покретање „културних новина“ које би уређивали млади свакако би могло подићи ниво културне партиципације и обезбедити простор за изражавање ставова и мишљења, критике и жеље омладине. Новине не морају имати традиционалну форму, већ треба препустити младима да

им дају карактер и форму (дигитална издања, newsletter или нека друга форма). Овај сегмент културне критике би координисао Савет за младе уз помоћ наставника активних у области културе.

3.1.3. Укључивање младих креатора у процес организације и реализације културних догађаја

Промоција културних догађаја је неопходан део повећања броја публике. Међутим, како би се постигли значајни резултати неопходно је да буде усаглашена са потребама циљане популације. Сходно томе, неопходно је да се млади укључе у процес организације и реализације догађаја. Својом креативношћу млади обогаћују промотивне активности културних догађаја, учешћем у креирању визуала, односно препознатљивости манифестација (логои, видео клипови, цинглови), као и у самој реализацији. Активност укључивања младих у реализацију догађаја подразумева тесну сарадњу са организаторима значајних манифестација. Ова активност још више долази до изражаја ако се има у виду да значајан број младих сматра да уопште не постоје програми за њих.⁷

3.1.4. Увођење системског истраживања културних потреба и навика младих (укључујући и младе на селу)

Системска истраживања културних потреба и навика требала би да буду база за акције осмишљавања нових садржаја. Међутим, истраживачке активности су скупе, а ретко се или никада не спроводе. Анкетирање младих, с друге стране, може бити активност која не изискује значајна средства, јер је могу обављати ученици на часовима, а резултати могу упућивати на то у ком правцу развијати и/или промовисати програме.

Мера 3.2: Развој омладинске публике

3.2.1. Оснивање Координационог тела за спровођење стратегије и акционог плана

Активност оснивања координационог тела је у директној вези са реализацијом кативности утврђених Стратегијом и Акционим планом, поред осталог и потписивањем меморандума о сарадњи између школа и установа и организација у култури. Координационо тело ће утврдити термине и могућности организације садржаја за школарце у складу са наставним планом и програмом и програмима установа и организација. Културни садржаји организовани на овај начин имаће већу посећеност и директно ће утицати на развој културних потреба и навика деце и омладине. Савет за културу и образовање би био надлежан за праћење рада Координационог тела.

3.2.2. Увођење културног пасоша за омладинску публику

Идеја увођења културног пасоша подразумева да сваки ученик на почетку школске године добије „пасош“ и да приликом сваке посете културном садржају добије потпис или другу потврду свог присуства. Школско одељење и појединци са највећим бројем потписа/потврда би добили пригодне награде.

3.2.3. Формирање програма „Вршњачки култиватор“

Вршњачки култиватор је програм организовања часова у оквиру наставе (часови одељенског старешинства и грађанског васпитања су можда најпогоднији за то) на којима би ученици који су посетили неки културни садржај испричали своја искуства и покретали дискусије и изабрали ученика који би имао обавезу да посети неки од наредних културних догађаја.

3.2.4. Повећање доступности културних садржаја младима

⁷ Видети анекс 1 Стратегије

Идеја је да се једном до два пута месечно организују матине програми у установама, најкасније до 13.00 часова, како би ученици који похађају школу и путују из насељених места могли да посећују ове програме без поновног путовања (пре школе или после школе). Ти програми могу бити и посебно организовани у договору са Координационим телом (активност 3.2.1.) како би садржаји имали публику. Такође, ови програми могу бити организовани и са удружењима пензионера, јер су досадашња истраживања културне партиципације показала да старијим грађанима више одговарају ранији термини за активизам у култури.

Посебни циљ 4: Унапређење доступности и разноликости програма

Мера 4.1: Презентација и промоција културе општине у дигиталном облику

4.1.1. Креирање мобилне апликације културно-туристичке понуде општине Кањижа

Општина Кањижа у односу на друге општине сличне величине има релативно велики број туриста, а што је најважније овај број је у сталном порасту. Током фокус група посебно је истакнута организациона резерва у сарадњи са тусистичким субјектима општине Кањижа, па и сами елементи културе и наслеђа, сматрају чланови Радног тима, често нису у довољној мери представљени у туристичким промо материјалима. Како су дигитални начини промоције све присутнији у туристичким кретањима, дошло се на идеју да општина Кањижа добије мобилну апликацију у чијем креирању би учествовали све заинтересоване стране, где би установе обезбедиле адекватан садржај у циљу боље промоције манифестација, стваралаштва и наслеђа.

4.1.2. Дигитализација значајних културно-туристичких тачака у општини (3Д/холограмска/ виртуелна мапа)

Све актуелнији модели туристичког представљања локалитета, атракција и самих градова као туристичких језгара су дигитални холограмски модели. Они функционишу у форми стварања дигиталних слика знаменитих места, личности и објеката у простору преко екрана мобилног телефона. Ова пракса заживела је на одређеном броју локалитета у Србији, па је и Акционим планом предвиђено да и Општина Кањижа добије своју „виртуелну причу и шетњу“ општином.

4.1.3. Набавка интерактивне туристичке дигиталне табле

Пожељно је размотрити могућност за реализацију потребе да општина Кањижа добије интерактивну туристичку таблу у центру насеља Кањижа. Представници установа културе сматрају да би ова табла требало да буде довољно информативна, прилагођена корисницима, те да би исту требало редовно унапређивати и обогаћивати садржајима у области културе. Стога план набавке дигиталне табле да садржи детаљ о начину одржавања исте, јер без тога наведена инвестиција неће постићи жељене ефекте.

4.1.4. Успостављање јединственог онлајн продаје улазница (тикет сервиса) за културно-туристичка дешавања

У интервјуима са запосленима искристалисала се потреба да општина Кањижа добија јединствени онлајн сервис за продају улазница. Овај систем омогућио би продају карата за све програме у области културе на једном месту. Такође, сервис би могао да обухвати и куповину улазница за популарне догађаје у другим градовима.

4.1.5. Развој виртуелног музеја и виртуелне поставке

Виртуелни музеји су све популарнији у свету и значајан су алат у процесу промоције наслеђа. Развој виртуелног музеја у Општини Кањижа и виртуелне поставке би допринео развоју интересовања за прошлост, обичаје и садашњост општине, али и развоју дигитализације културног наслеђа, што је у складу са приоритетима Владе Републике Србије.

Мера 4.2: Развој система медијске најаве и критике

4.2.1. Отварање канала културе и критике (интернет, друштвене мреже, вибер групе)

Критика је генерално у културном простору Републике Србије слабо присутна. У сарадњи са медијима би се осмислио канал за критике, његова форма и динамика (интернет групе, сајт, профил на мрежама, радио или телевизијска емисија и слично). На овом каналу би се размењивала искуства, покретале теме из културе, коментарисали културни догађаји, општинске одлуке и давале препоруке за унапређење културне понуде.

4.2.2. Сагледавање могућности и успостављање сарадње са локалним медијима у вези са покретањем емисије и других садржаја из културе

Медији као основни извор информација немају довољно програма посвећених култури, због чега је значајно сагледати све могућности за покретање емисија из области културе и у сарадњи са локалним медијима покренути барем једну емисију и/или други садржај из културе.

4.2.3. Увођење редовног прикупљања података из анкета спроведених након реализације културних програма као форме критичког осврта публике, којим се може графички и текстуално комуницирати у јавности

Прикупљање података и анализа после реализације културног програма омогућава публици активно учешће у оцени програма у области културе, а додатно се охрабрује како развој критичке мисли, тако и јавно испољавање ставова. Јавна презентација резултата анкете има за циљ да се о култури све више прича и да мотивише грађане да управо због оцена публике одређене догађаје и посете.

Мера 4.3: Развој нових формата и потенцијала културне понуде

4.3.1. Увођење система континуираног испитивања публике у сврху препознавања укуса, навика и потреба

Испитивање публике је од кључне важности за сваку установу, организацију или манифестацију у култури. Оно може дати смернице за будуће програме, дати увид у жеље публике, указати на то шта треба евентуално поправити у различитим програмима. Установе културе најчешће не раде на оваквој врсти испитивања публике, а када и раде, ова испитивања организују се *ad hoc*, немају континуитет који би омогућио поређење у различитим периодима рада. Стога је Акционим планом предвиђено да свака установа успостави систем испитивања публике, односно задовољство корисника услуга у кањишкој библиотеци. Одговори публике могу бити индикативни и за уобличавање мера културне политике.

4.3.2. Увођење система испитивања мотива и потреба туриста у туристичким објектима Кањиже и сагледавање улоге културе у мотивацији туристичких кретања

Према речима чланова Радног тима културни туризам иако је једна од снага развоја и културе и општине није довољно развијен у Кањижи. Стога је, у циљу усмеравања развоја културног туризма у општини потребно извршити испитивање потреба и мотива туриста.

4.3.3. Увођење испитивања културних потреба и навика становника руралних подручја

И поред чињенице што постоји систем испитивања културних потреба и навика грађана, села често остају у другом плану. Стога је неопходно посебно прикупљати податке о културном животу на селу, потребама грађана који живе у руралним подручјима. То може бити једна од активности координатора. Модел, садржај као и термин испитивања треба уобличити тако да се користи за свако село, како би и мишљења сеоског становништва могла бити део компаративне анализе.

4.3.4. Креирање програма за маргинализоване групе

Око 40% анкетираних грађана сматра да не постоји довољан број програма за особе са инвалидитетом, поред тога многе установе немају приступ за особе са физичким потешкоћама. Управо због тога је наглашена потреба да се посебно организују програми за особе са инвалидитетом и за особе са потешкоћама у развоју и то у сарадњи са удружењима која се баве особама са инвалидитетом, како би садржаји у потпуности били прилагођени њиховим потребама и могућностима. Аудио водичи, машине и софтвери за титловање, као и тактилне стазе и тактилне табле, чија ће набавка бити вршена кроз активност набавке опреме за установе (активност 2.2.1.) ће свакако поједине садржаје учинити доступнијим за слепа и слабовида лица.

4.3.5. Организација смотре/такмичења села у области културе

Становништво околних насељених места препознато је као мање активно када је у питању културна партиципација. Отуда и имплементација идеје одржавања такмичења и смотри села у области културе. На смотрима би сви актери културе у селима могли да презентују своје стваралаштво, аматерско и професионално, као и да покажу познавање локалне културе и презентују специфичности (гастрономске, историјске, етнолошке) свог места. Смотре и такмичења би сваке године биле организоване у другом селу што би подстакло и већи културни активизам и размену искустава. Да је ова активност значајна показује и податак из анкетног дела истраживања за потребе Стратегије, да три четвртине грађана сматра да се у руралним подручјима само понекад или врло ретко реализују културни садржаји.

4.3.6. Разматрање могућности међународне и прекограничне сарадње у пољу културе и културног туризма

У свим фокус групама наглашен је изостанак пројеката међународне сарадње. Акционим планом предвиђају се едукације за ову врсту активности, као и разматрање могућности за стимулативне мере и гаранције које би пружала локална самоуправа активним установама и организацијама у овој области.

4.3.7. Иницирање нових уписа на листу НКН

Општина Кањижа ће у сарадњи са релевантним институцијама, иницирати упис у Национални регистар нематеријалног културног наслеђа, јер до сада нема реализованих уписа, а на подручју општине је евидентно постојање нематеријалног културног наслеђа, које је основ за упис истог у поменути регистар.

4.3.8. Спровођење систематског археолошког ископавања на основу препоруке релевантних институција па локацијама на територији општине Кањижа

Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица издаје археолошке мапе на основу којих би требало наставити ископавања на територији општине.

4.3.9. Редовно обележавање значајних годишњица установе, институције и организације на територији општине Кањижа

Свечано обележавање значајних годишњица установе ће наглашавати важност рада установе и приоритет културе у животу локалне заједнице.

4.3.10. Креирање завичајних збирки насељених места на територији општине Кањижа

Територија општине Кањижа је етнички мешовита, са већином становништва које припада мађарској националној мањини. У циљу очувања идентитета и презентовања специфичности насељених места, један од модела може бити креирање завичајних збирки, које би истовремено укључиле у културну партиципацију рурално становништво. У креирању завичајних збирки, стручну и саветодавну подршку пружиће Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица.

4.3.11. Разматрање могућности учешћа у културним рутама Савета Европе

У тренутку израде ове стратегије општина Кањижа још нема формалан програм развоја туризма, али води активну развојну политику у сфери туризма. У складу са концепцијом развоја културног туризма, према идејама локалних званичника општине Кањижа развојем прекограничне и шире међународне сарадње у области културе, ова активност подразумева разматрање свих могућности за прикључење сертификованим рутама Савета Европе.

АНЕКС 1: Анализа потреба, навика и ставова публике општине Кањижа о култури у њиховој општини

1. Опис истраживања

У оквиру израде првог стратешког документа у култури општине Кањижа, један од циљева био је стицање увида у културне потребе, навике и ставове грађана општине. Посебан акценат стављен је на мишљење грађана о томе шта је потребно унапредити на пољу културе и шта недостаје у културној понуди Кањиже. Резултати овог сегмента питања коришћени су за формулисање појединих мера у Стратегији развоја културе општине Кањижа за период 2024-2028. године.

Истраживање је уз координацију Радног тима за израду горе наведене Стратегије спроведено уз помоћ Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица.

2. Методологија истраживања

Културне потребе грађана за потребе истраживања дефинисане су као мотивација за учешће у културним активностима, док се под културним навикама подразумева актуелно понашање у области културне партиципације.

Као метода испитивања коришћена је анкета коју је израдио Радни тим за израду стратешког документа.

2.1. Узорак

Узорак истраживања чинили су грађани општине Кањижа који су барем једном у последњих 12 месеци посетили неки културни догађај. Веома важно са становишта израде Стратегије је да узорак чине грађани који су у некој мери активни у култури и који могу на основу искуства да формирају ставове о културној понуди и политици.

Узорак је обухватио 231 лице из општине Кањижа који су разврстани по категоријама:

Полна структура

61,50 % жене
38,50 % мушкарци

Старосна структура

16,10 % старосна група од 15 до 29 године
44,50 % старосна група од 30 до 49 година
39,40 % старосна група од 50 година и старијих

Образовна структура

6,90 % основна школа
42,40 % средња школа
15,30 % више образовање
31,9 % високо образовање
3,50 % мр, др

Место становања

70,09 % урбано подручје општине Кањижа
29,91 % рурално подручје општине Кањижа

3. Културне потребе и афинитети

Важан део сагледавања културне партиципације представља увид у афинитете публике, односно увид у то којим садржајима је публика мање или више наклоњена.

Посетиоци културних догађаја у општини Кањижа, као и популација на нивоу Србије⁸, највише воле филмске и позоришне садржаје. Најмању наклоност кањишка публика показује према књижевности. Судаћи према наведеним потребама, културна понуда општине Кањижа би могла бити обогаћена већим бројем филмских и позоришних садржаја, а поред тога интересовање постоји и за програме за децу, за младе суграђане и за породице са децом. Уколико се у обзир узму и активности које у ширем смислу спадају у културу, можемо претпоставити да публика у Општини Кањижа највише воли да гледа телевизију и претражује интернет, што је и основна одлика културне партиципације грађана Србије.

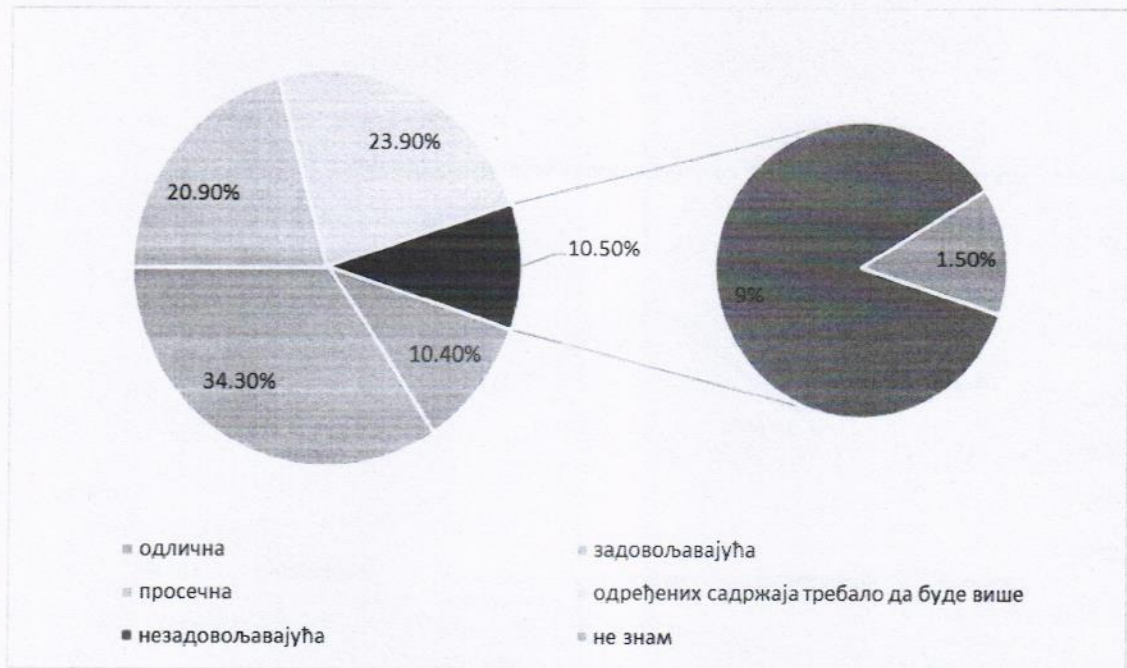
⁸ Необјављени извештај Завода за проучавање културног развоја из 2019. године на тему културне партиципације на националном нивоу и Опачић Б., Субашић Б. *Културне потребе и навике грађана Србије*. Завод за проучавање културног развоја Београд 2016.

Графикон 5: Заинтересованост грађана ка одређеним културним садржајима

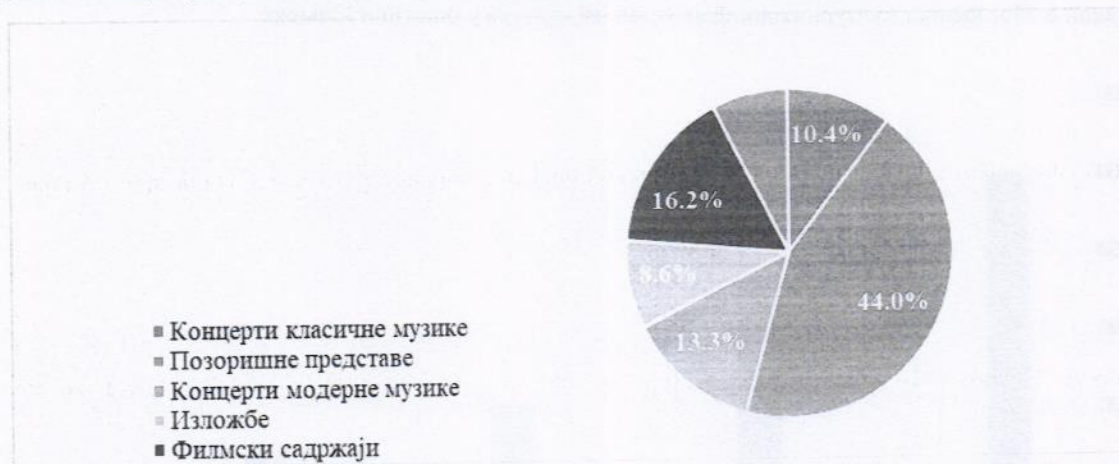

Упитани да спецификују да ли понуда задовољава њихове потребе и који то програми недостају у културном животу општине, 34,30 % испитаника је истакло да је понуда садржаја задовољавајућа, а 10,40 % се изјаснило да је понуда одлична. 23,90 % је истакло да би одређених садржаја требало да буде више. Када је реч о недостајућим садржајима, на првом месту кањиска публика наглашава недостатак позоришних представа, филмских пројекција, дечијих и омладинских програма, концерата и музичких програма и то пре свега рок и класичне музике.

Графикон 6: Ставови грађана о културној понуди општине Кањижа

Графикон 7: Садржаји који недостају кањишкој публици и сматра се да би требало више таквих садржаја

Међу одговорима „остало“ значајно је поменути да публика жели више програма за децу, младе и за породице, као и више књижевних догађаја и садржаја који промовишу Кањижу и локалне културне вредности.

Потребно је напоменути да мање од једне трећине, односно 27,10% анкетираних се изјаснило да више од десет пута годишње посећује културна дешавања, због чега се намеће закључак да, иако анкетирани грађани представљају публику, тешко могу да граде критички осврт на културну сцену у целој општини. Тако да се може рећи да се ради о специјализованој групи публике, која има изграђену наклоност према одређеном типу садржаја, те није склона да оцењује културну понуду у целини и горе наведене резултате можемо тумачити као захтеве најактивнијег језгра публике, али не и став већег дела локалне популације.

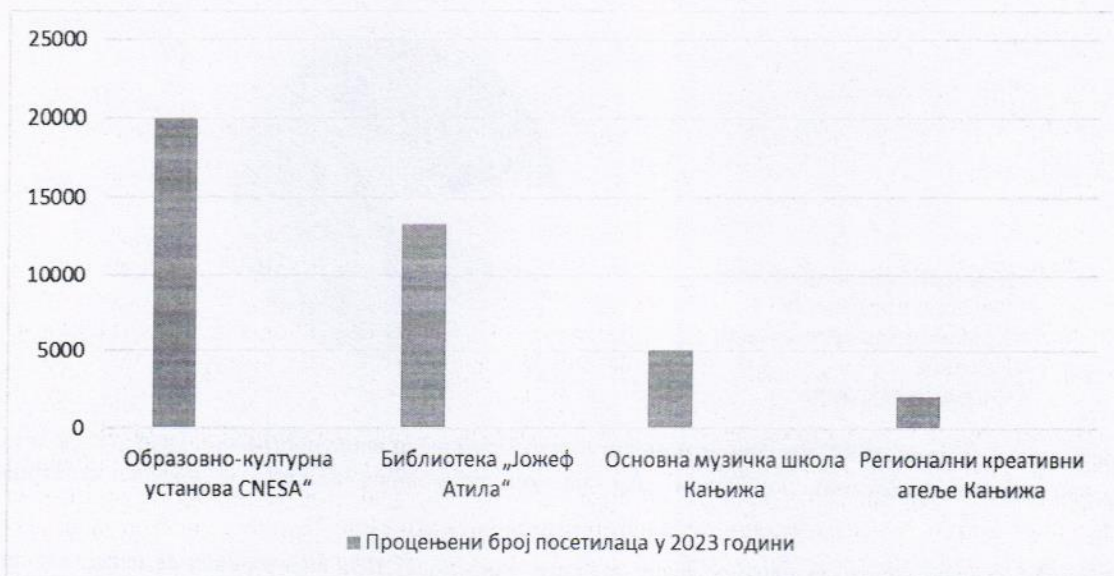
4. Културна партиципација

Као што је већ поменуто у анализи, у циљу израде стратешког документа у општини Кањижа анкетирани су грађани који су барем једном у последњих 12 месеци посетили неки културни догађај.

4.1. Посећивање јавних културних догађаја

Када посећују културне догађаје, резултати процене посећености програма установе културе показују да је најпосећенија установа културе бразовно-културна установа CNESA, потом Библиотека „Јожеф Атила“, Основна музичка школа Кањижа и Регионални креативни атеље Кањижа.

Графикон 8: Посећеност културних догађаја установе култура у општини Кањижа

Међутим, узимајући у обзир генерално узраст испитаника (16,10 % старосна група од 15 до 29 године) важно је напоменути да млади само у мањем броју попунили анкету па можемо предпоставити да нису ни у културном животу општине Кањижа довољно активни и слабије посећују установе културе. Наведени подаци указују да је од изузетне важности посветити се развијању културних потреба и деце и младих, али и радити истраживања о културним потребама и навикама ове популације, те креирати програме према њиховим афинитетима и када је то оправдано.

4.2. Оцена програма и мотиви за посету

Када је реч о утиску о културној понуди на нивоу целе општине, највећи проценат испитаника ову културну понуду оцењује као „задовољавајућа“ (29,9%), а као „незадовољавајућа“ исту је оценило 9,7% испитаника. Ипак, један незанемарљив проценат анкетираних грађана сматра да је културна понуда Регионалног креативног атељеа Кањижа (27,8%) и Образовно културне установе „CNESA“ (20,8%) „слаба“, док је у случају Библиотеке „Јожеф Атила“ (11,9%) и Основне музичке школе Кањижа (9,11%) незадовољство је мање. Везано за културну понуду Регионалног креативног атељеа Кањижа 22,40% испитаника није могло да формира став што указује на организационе недостатке у транспарентности рада наведене установе. Гледајући културну понуду установе Основне музичке школе Кањижа може се констатовати да ју је на нивоу општине највећи проценат испитаника оценило „одличном“ (22,9%) а оцену „задовољавајућа“ у највећој мери је добила културна понуда устане Образовно културне установе „CNESA“. Културну понуду на нивоу целе општине занимљивом сматрају припадници средње и старије генерације, док је највећи проценат младих наведену понуду оценило као „незадовољавајућа“ или није формирало став о наведеном. И овај податак говори у прилог тези да установе културе морају да раде *са младима*, а не искључиво *за младе*, како би програми одговарали њиховим потребама.

Генерално гледано на основу искуства широг спектра на пољу културне понуде морамо нагласити да установе културе треба, како би повећале бројност своје публике, да развијају садржаје који нису намењени већином високообразованој популацији.

Један од разлога недовољне посете културних догађаја може бити и недостатак мотивације. Управо из тог разлога од грађана општине Кањижа је тражено да наведу шта их мотивише да посете неки културни догађај. Требало је изабрати максимално три основна мотива. Када су ранжирани сви наведени критеријуми,

уочено је да је за више од трећине испитаника (33,8%) основни критеријум за одлазак на неко од културних дешавања квалитетни садржај, док се на другом месту као мотив наводи датум и време догађаја (21,2%).

Табела 3: Мотиви за посећивање културних догађаја према укупном броју одговора испитаника

Мултипли одговори			
Могућност повезивања са заједницом	10,7%	популарност учесника	6,1%
Место догађаја	8,7%	цена улазнице	2,6%
Значај догађаја	6,9%	квалитет (садржај) догађаја	33,8%
Медијска промоција	6,2%		
Иновативност догађаја	3,8%		
Датум, време догађаја	21,2%		

4.3. Финансијске могућности за културну партиципацију и цена културних програма

Више од значајних истраживања Завода за проучавање културног развитка (Културне праксе грађана Србије, Културне потребе и навике грађана Србије) показало је да разлог непосећивања културних садржаја најчешће није лоше материјално стање грађана Србије. Приликом посматрања повезаности посете културних садржаја и материјалног стања локалног становништва можемо претпоставити и узети као премису да реална издвајања за културу из личног или кућног буџета могу имати утицај на учесталост и број посета одређеним културним дешавањима. Подаци говоре да су према мишљењу 4,9% анкетираних испитаника потребна новчана издвајања за учешће на културним дешавањима у нашој општини превисока, док око 27% (27,1%) грађана цене улазница оцењује као ниске. Међутим, важно је напоменути да готово четвртина испитаника није дала одговор на ово питање, што наводи на закључај да или немају став по овом питању или посећују само бесплатне садржаје. Када је реч о демографским карактеристикама испитаника закључује се да не постоје статистички значајне разлике међу испитаницима, те да највећи проценат грађана општине Кањижа, без обзира ког су пола, колико имају година, којег су образовања, сматра да цене улазница нису скупе.

Графикон 6: Општа оцена потребног новчаног издвајања за учешће на културним дешавањима у општини Кањижа

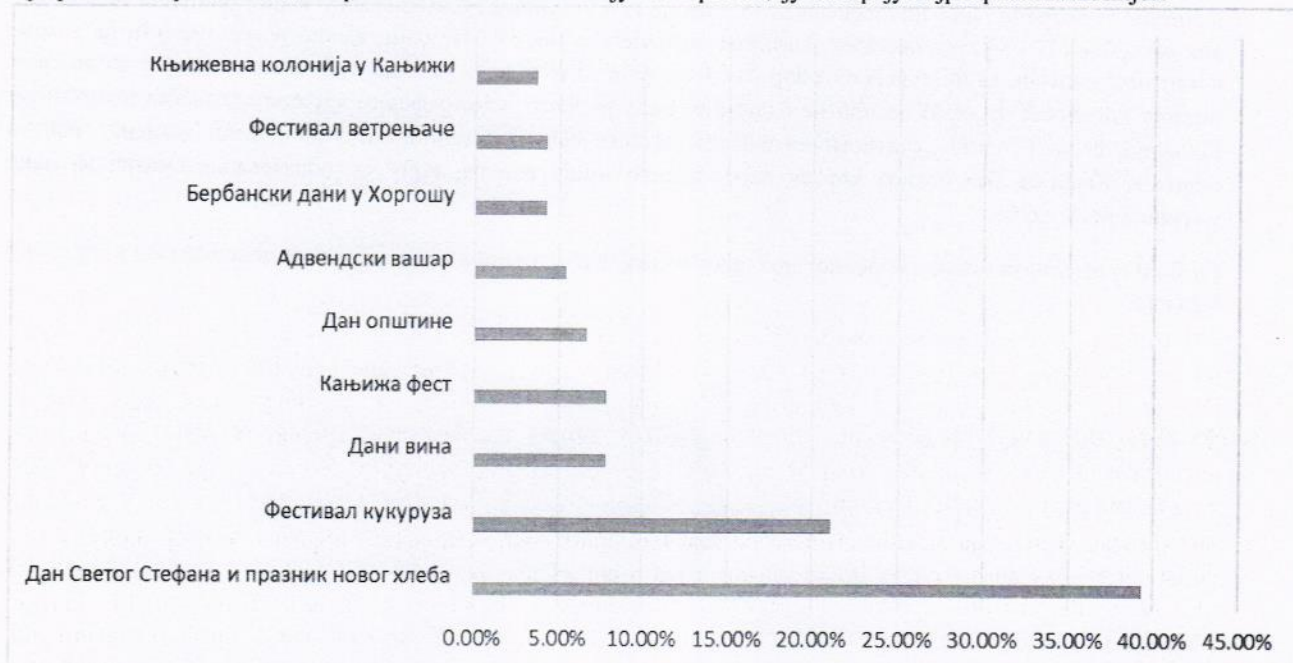

Можемо констатовати да пресудна већина грађана општине Кањижа који су барем једном у последњих 12 месеци посетили неки културни догађај у општини сматрају да цене улазница за културна дешавања нису скупе, а истовремено највећи део испитаних грађана сматра да је за њих најважнији мотив за посећивање културних садржаја квалитет културног садржаја. На основу наведеног уочава се спремност значајног дела локалне публике да одвоји одређену суму за културне програме како би заузврат добио културни садржај бољег квалитета од садашње понуде, а тиме би локалне културне установе највероватније могле да повећају посећеност програма, а истовремено и врсту понуде.

4.4. Манифестација као кључни део културног активизма

Поред редовних програма установа културе, део културне понуде општине Кањижа представљају и многе манифестације које се у Кањижи одржавају дуги низ година. Према мишљењу испитаника најрепрезентативнија манифестација у општини Кањижа је Дан Светог Стефана и празник новог хлеба и празник новог хлеба. Да је Дан Светог Стефана и празник новог хлеба и празник новог хлеба најрепрезентативнија манифестација слажу се испитаници готово свих социо-демографских обележја, без обзира на пол, године живота и ниво образовања. Једину разлику прави место становања, јер је становницима из осталих насељених места једнако репрезентативна манифестација је Фестивал кукуруза и Дан Светог Стефана и празник новог хлеба и празник новог хлеба. Код урбаног дела ставоништва сигнификантна је разлика у корист Дана Светог стафана по питању репрезентативности. Извесне разлике постоје у рангирању репрезентативности осталих манифестација према социо-демографским карактеристикама испитаника. Тако, испитаници мушког пола на друго место, после Дана Светог Стефана, постављају Фестивал Вина, а женског пола Фестивал кукуруза. Највеће разлике уочавају се код млађих испитаника који титулу репрезентативне манифестације у већем проценту дају Кањижа фесту и Фестивалу ветрењаче. С друге стране, припадници средње и старије генерације фаворизују Дан општине. Старије генерације издвајају и фолклорне, верске и етно фестивале чешће од млађих генерација нпр. стариј од 50 година сматрају Фестивал кукуруза репрезентативном манифестацијом, за разлику од средње генерације и скоро ниједног представника најмлађе кањишке публике.

Графикон 8: Процент одговора испитаника о томе коју манифестацију сматрају најрепрезентативнијом

Када је реч о ценама улазница, према мишљењу већине анкетираних грађана цене за овај тип културних догађаја, као и за културне догађаје уопште су повољне, свега 4,4% грађана их сматра веома скупим, 70,30% повољним, а 25,3% сматра их ниским. Међутим, поставља се питање да ли су сви анкетирани грађани Кањиже упознати са ценом улазница за поједине манифестације, јер локалне манифестације у општини су већином организоване без наплате улазница. Приликом упоређивања цена улазница и демографске структуре испитаника закључак је се да ниједна демографска карактеристика не утиче на став о висини цене улазница у Кањижи, те да су грађани спремни да за културне догађаје којима су задовољни платити и већу цену улазнице.

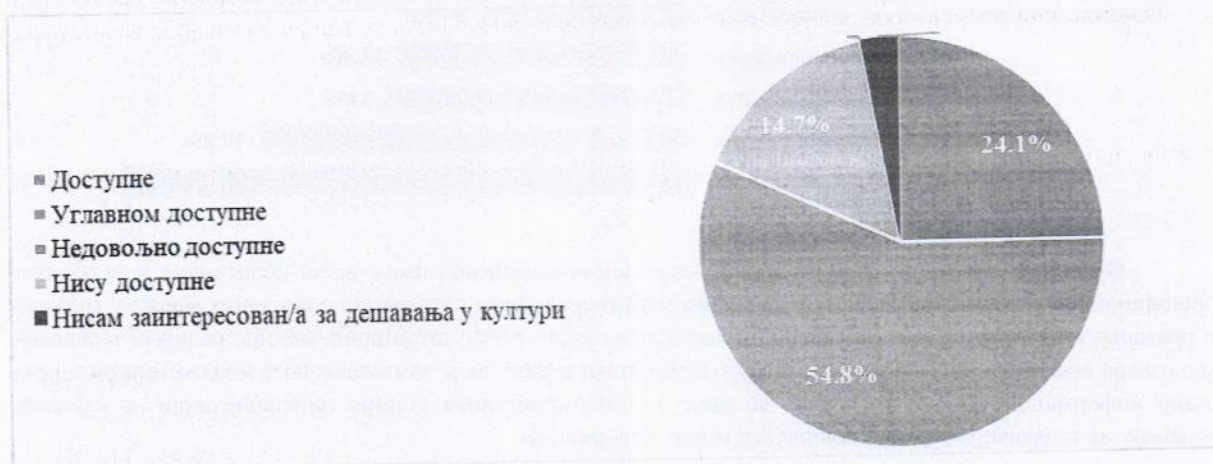
5. Информисаност и комуникација

На културну партиципацију снажно утиче и ниво информисаности посетилаца, као и начин на који установе културе и други организатори догађаја комуницирају са својом публиком и грађанима. Близу половина анкетираних публике општине Кањижа истиче да су им информације углавном доступне, што значи да понекад не могу да дођу до информација у сфери културе. Да су информације из културе доступне сматра четвртина анкетираних. Закључај је да скоро 80% грађана сматра да је информисање на задовољавајућем нивоу, али би по оцени 55% испитаника могло бити у одређеној мери побољшано. 15% грађана сматра да информисаност грађана треба да буде боља, јер тешко долазе до онога што их интересује.

Такође, интересантно је да скоро 3% анкетираних истиче да није заинтересовано за дешавања у култури, па би један од закључака могао ићи у правцу да су они принудна публика. Принудна публика, према ревидираној подели коју је увео Кит Дигл, а прилагодили је Цветичанин и Миланков⁹ у извештају о културним праксама грађана Србије 2010. године, су „они који немају склоности ка одређеним типовима културних активности, али су фактички, у посматраном периоду, ипак били посетиоци културних догађаја одређеног типа (пратећи неког, опонашајући неког или једноставно „убијајући време“)", (Опачић, Субашић: 2016: 25).

Према прошлогодишњем истраживању у општини Кањижа, близу 3% испитаника није било заинтересовано за културна дешавања, а ипак су у истима учествовали. С обзиром на чињеницу да је услов за учешће испитаника у истраживању био да је потенцијални испитаник бар једном у последњих 12 месеци присуствовао културном догађају у општини Кањижа, врло је вероватно да су исти културном догађају присуствовали правећи друштво драгој особи, због евентуалне обавезе у складу са школским активностима и сл.

Графикон 9: Колико су грађанима доступне информације из културе према мишљењу анкетираних публике

Интересантно је да ниједан од одговора не гради статистички значајне везе са социо-демографским карактеристикама испитаника, односно да одговори не зависе од родних, старосних карактеристика, нити од места становања. Једина и веома слаба веза може се сагледати у категорији образовног статуса анкетираних. Тако оне који сматрају да су информације увек доступне у две трећине случајева чине испитаници са факултетским и вишим нивоима образовања (66,3%).

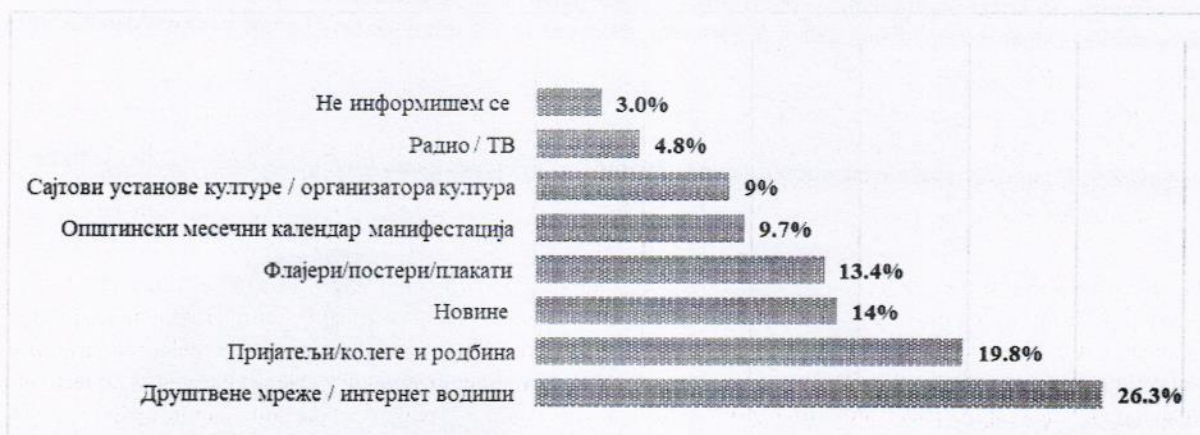
⁹ Детаљније о класификацији публике према активизму у култури видети у: Цветичанин Р., Миланков М. *Kulturne prakse građana Srbije*. Zavod za proučavanje kulturnog razvitka. Београд. 2010 и Опачић Б., Субашић Б. *Културне потребе и навике грађана Србије*. Завод за проучавање културног развоја. Београд. 2016.

Процент оних којима су информације недовољно доступне чини свега 2,2% у групацији младих, односно 5,4% средње генерације, док с друге стране то истиче 20,7% припадника старије генерације, што се може приписати недовољном познавању информационих технологија које су први извор информација за анкетирани. Такође, у овој категорији налази се и 58,7% испитаника који су 1-5 пута посетили културна дешавања у последњих 12 месеци, где је претпоставка да нису имали довољно слободног времена за културну партиципацију, па и за рецепцију информација о збивањима у култури.

На питање да рангирају изворе информисања у највећем броју случајева анкетирани истичу друштвене мреже, затим социјалне контакте, следе штампани медији, флајери, плакати и постери. На први поглед делује изненађујуће да новине и телевизија нису међу примарним изворима информација. Међутим, као што су интервјуи и фокус групе показале, локални електронски медији нису активни у области информисања о култури, за разлику од локалних штампаних информатора као што је општински месечни календар манифестација, који је оцењен оценом „задовољавајући“, према одговорима запослених и истакнутих појединаца у фокус групама и као такав веома читан.

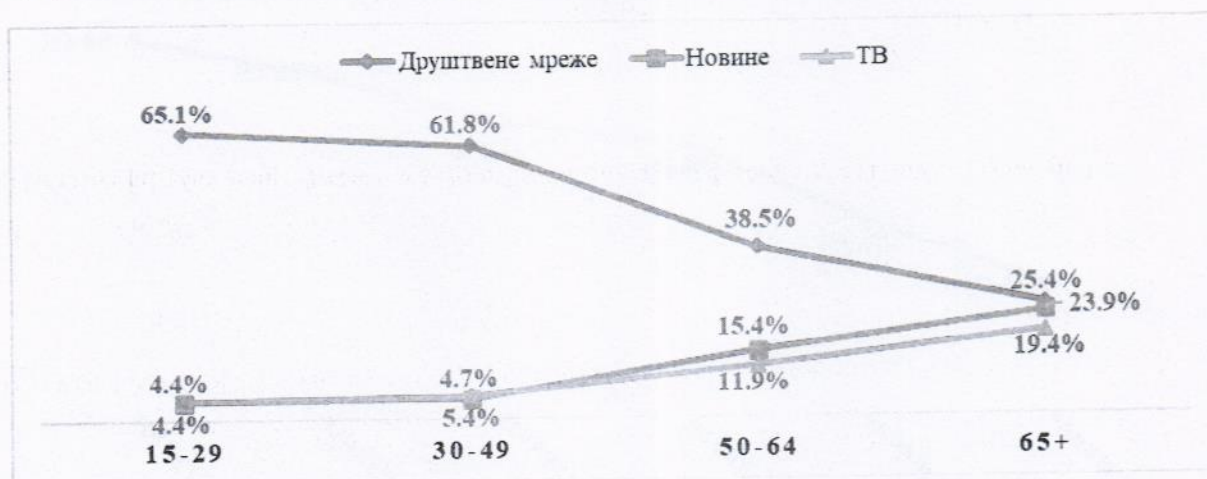
Значај и важност информација у културној партиципацији грађана показује и чињеница да се свега 3% испитаника не информиса о догађајима о култури, док сви остали користе барем један од наведених канала комуникације.

Графикон 10: Најчешћи извори информисања о догађајима у култури

Очекивано, статистички значајну везу са видом информисања има старост испитаника, и то обрнуто пропорционално. Наиме, са растом броја година испитаника опада коришћење социјалних мрежа у тражењу и примању информација, док са старошћу испитаника расте значај штампаних медија, радија и телевизије као извора информација. Наведено потврђују и резултати анкете, да је за више од 65% младих интернет први извор информација, док је то случај за мање од 26% испитаника старије генерације који се најчешће ослањају на телевизију, радио и новине као извор информација.

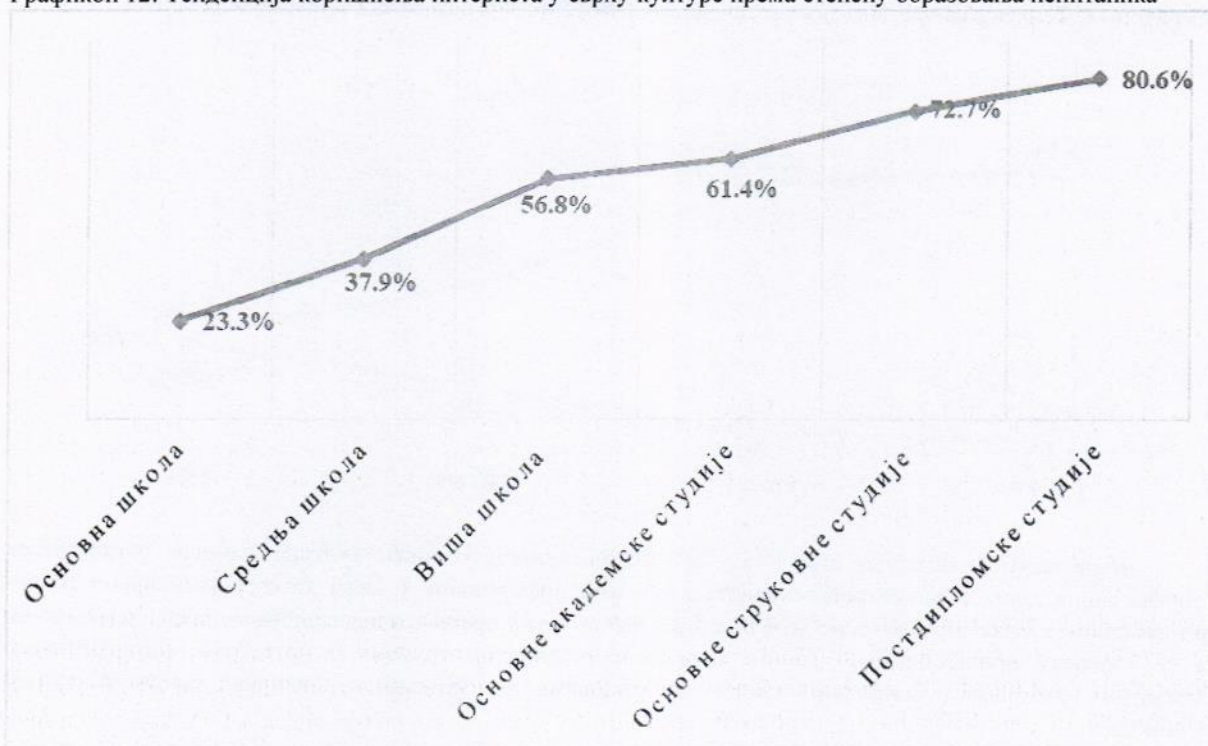
Графикон 11: Тенденција кретања значаја појединих извора информисања са годинама испитаника

Када је реч о интернет странама – веб презентацијама установа културе, односно организатора манифестација, они се веома ретко користе као извор информација у свим категоријама према социо-демографским карактеристикама испитаника. Овај моћан алат у презентовању садржаја и програма могао би да се унапреди прилагођавањем начина промоције различитим групама и потребама, интерактивним елементима, анкетама и наградним квизовима, секцијама за изражавање критичких осврта и другим начинима.

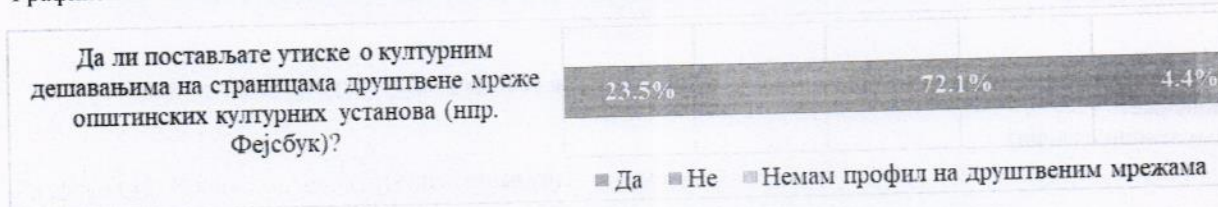
Колико је интернет важно средство приближавања културе грађанима и генерално средство информисања показује податак да две трећине анкетираних бар једном недељно на интернету прикупља информације о култури. Важно је истаћи да склоност трагања за информацијама о култури расте сразмерно нивоу образовања и да у сврху културе најчешће интернет користе испитаници средњих година (30-49). Наиме, анкета показује да интернет у сврху културних активности бар једном недељно користи 78,2% испитаника средњих година (30-49), док то чини свега 37,3% старијих од 64 године, 61% оних између 50 и 64 године и 62,8% најмлађих испитаника (15-29). Остале социо-демографске карактеристике не утичу на коришћење интернета у сврху културе.

Графикон 12: Тенденција коришћења интернета у сврху културе према степену образовања испитаника

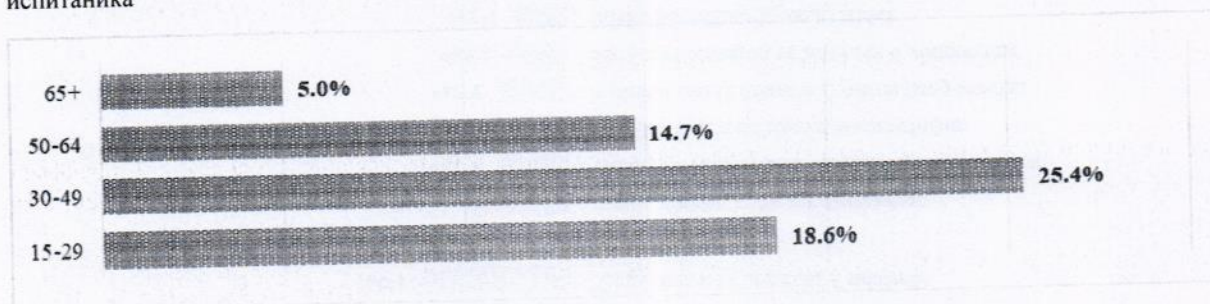

Иако се интернет у великој мери користи у сврху културе, може се закључити да је то превасходно средство информисања о културним догађајима и темама, док свега 23,5% испитаника поставља своје утиске о неком културном догађају на друштвеним мрежама или интернет странама. У том смислу, требало би анимирати грађане да се више укључују у развој критичке мисли према култури, евалуацију садржаја којем су присуствовали, исказивању потреба за неким програмима и слично. За то се могу користити различити алати од креирања форума публице, преко анкета на самом догађају, саопштавања и коментарисања резултата у виртуелном простору, до давања простора публици да укаже на садржаје и програме који недостају у понуди општинских организатора дешавања у култури. Очекивано, и на објављивање коментара на интернету утиче једино узраст испитаника. Наиме, у складу са коришћењем интернета у сврху културе, најчешће своје коментаре и утиске на друштвеним мрежама и форумима постављају испитаници средње генерације (30-49), док најмање коментара објављује најстарија група публице (50+). Интересантно је, међутим, да се најстарији Кањижани који имају 65 и више година, чешће одваже да пооставе свој коментар на интернету у односу на нешто млађу старосну категорију (50-64). Тако, само око 5% старијих од 64 године истиче да објављује коментаре и утиске на социјалним мрежама. Можда би овај проценат био и већи када би више припадника најстарије кањишке публице имало профил на друштвеним мрежама, јер 38,8% њих нема свој профил, за разлику од свега 2,3% најмлађих (15-29), 3,3% оних средњих година и 21,7% испитаника старости између 50 и 64 године. Закључак који се намеће када се ови подаци узму у обзир је да треба охрабрити посебно младе у изражавању својих ставова на интернету, имајући у виду да млади у преко 95% случајева имају профиле на друштвеним мрежама које посећују свакодневно, а преко 60% младих користи интернет у сврху културе.

Графикон 13: Колико кањишка публика објављује коментаре из културе на интернету

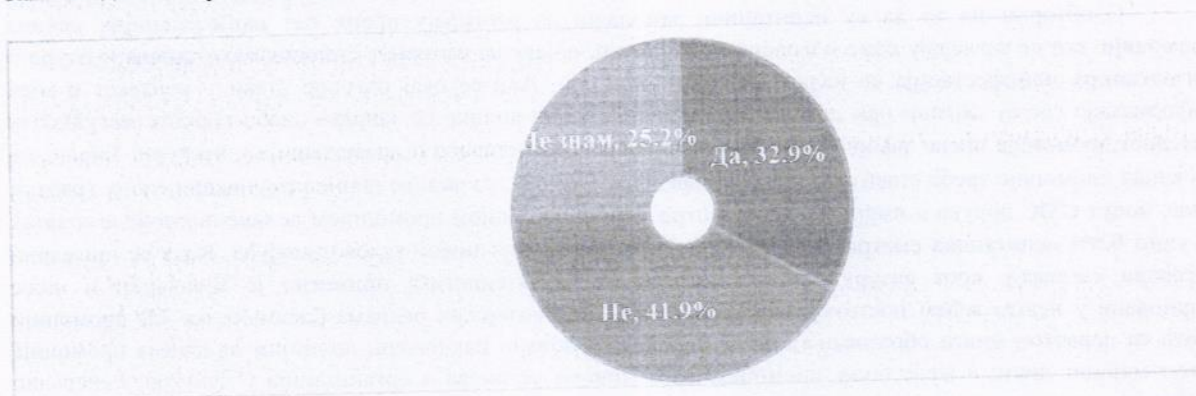

Графикон 14: Колико кањишка публика објављује коментаре из културе на интернету према узрасту испитаника

Без обзира на врсту извора информисања, велики део анкетираних сматра да се културни садржаји не рекламирају довољно, око 42%. Такође, око 25% испитаника не зна да оцени да ли је рекламирање културних програма довољно присутно, што такође наводи на закључак постојања индиферентне публике или пак, недовољног присуства културе у промотивним садржајима, ако је већ неко не примећује у свом окружењу.

Графикон 15: Одговор на питање „Генерално гледано, сматрате ли да се културни програми у општини Кањижа довољно рекламирају?“

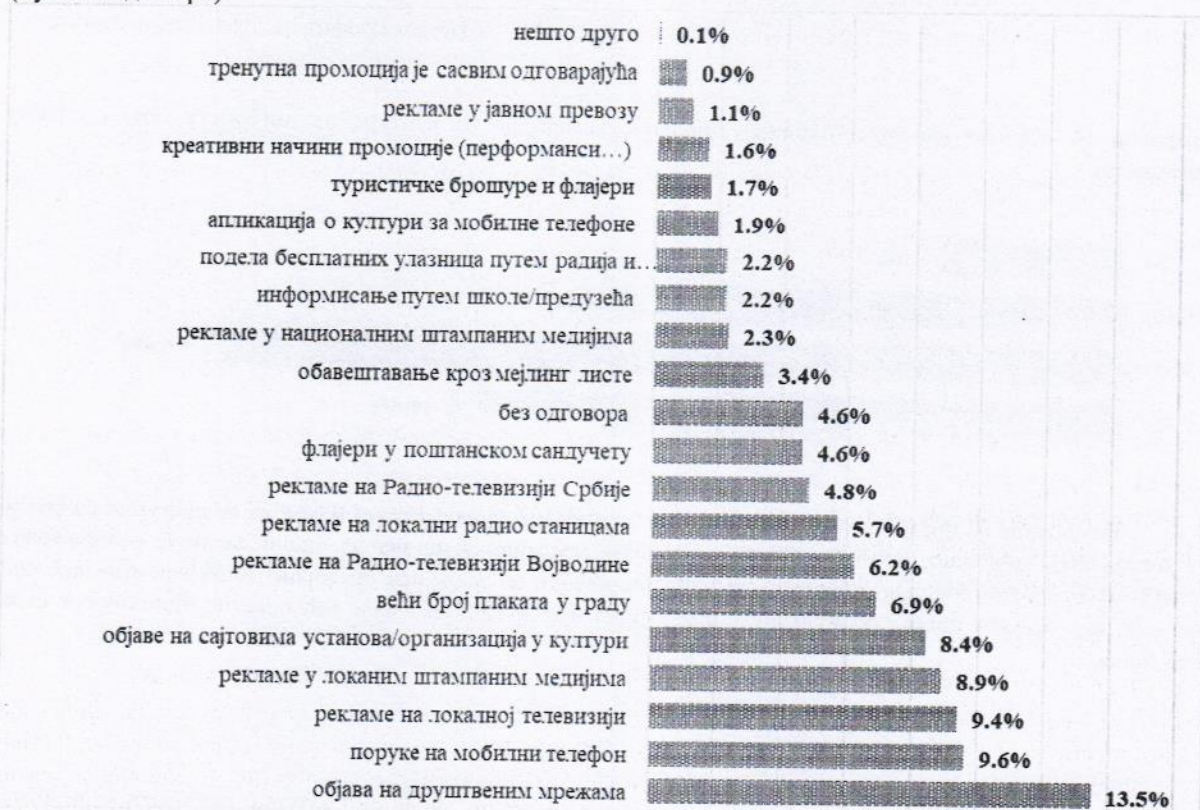

Судећи према одговорима испитаника, установе културе и остали организатори културних садржаја треба да повећају рекламирање на друштвеним мрежама, што добија на значају јер су управо интернет социјалне мреже први извор информација. На другом месту као значајан модел рекламирања анкетирани виде слање порука на мобилне телефоне грађана, а затим рекламу у локалним електронским и штампаним медијима. Управо ове одговоре испитаника, субјекти у култури би могли да искористе за побољшање начина и интензитета промоције својих догађаја. У том смислу на правце промотивних активности указују и одговори

који се тичу већег броја плаката, унапређења објава на интернет странама, креирања или активирања мејлинг листа.

Графикон 16: Одговори испитаних о томе како би желели да се информишу о културним дешавањима Кањиже?

(мултиплидговори)

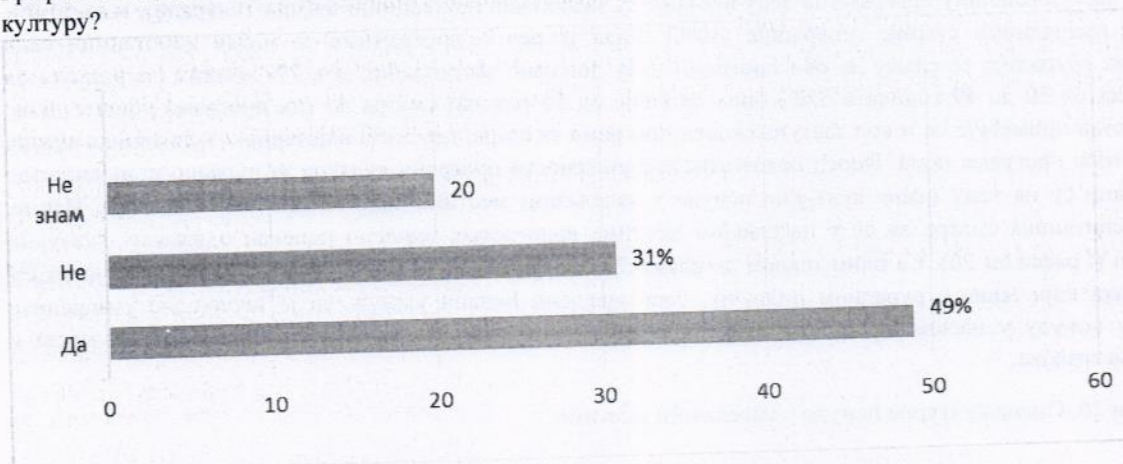
С обзиром на то да су испитаници замољени да рангирају првих пет најпожељнијих начина промоције, ако се сагледају само одговори првог ранга, објаве на интернет страницама установа културе и организатора манифестација се налазе на петој позицији. Ако се овај одговор стави у контекст извора информација где су сајтови при дну лествице, постаје јасно колико се заправо слабо користе могућности интернет промоције преко званичних интернет презентација установа и организација у култури. Управо на тај канал промоције треба ставити акценат у наредном периоду, уз видове личне комуникације коју грађани желе, попут СМС порука и имејлова. Да су потребе за адекватнијом промоцијом велике показује и податак да само 0,9% испитаника сматра да је промоција на постојећем нивоу задовољавајућа. Када се примарни одговори сагледају кроз визуру социо-демографских карактеристика приметно је мушкарци и ниже образовани у нешто већем постотку желе унапређење телевизијских реклама (склоност ка ТВ промоцији опада са порастом нивоа образовања), да су високо образовани наклонени личнијим видовима промоције попут мејлинг листа и желе бољу промоцију на сајтовима установа и организација у култури. Генерално млађи кањижани показују наклоненост интернет видовима рекламирања, а рекламама на телевизији, штампаним медијима и радију више су окренути старији од 65 година. То је и очекивано, јер како су бројна истраживања и подаци на тему коришћења интернета, гледања телевизије, коришћења слободног времена показали, старији грађани слабије познају информационе технологије и више времена проводе уз телевизијски програм. Разлика према месту становања готово да нема.

Када је реч о врсти информација о културним садржајима, може се рећи да је кањишка публика сензибилизана за рецепцију предзнања о догађајима из културе. Грађани у великом броју се пре одласка на неки културни програм информишу и о практичним детаљима програма (где, када, по којој цени) и конкретном садржају (радња представе, критика у новинама, који уметник учествује у програму и сл.) на основу навода запослених у установама културе прикупљених у фокус групама. Судећи према подацима, установе и остали организатори догађаја у култури морају да унапреде комуникацију са публиком. Треба свакако узети у обзир да је велики део кањишке публике навео да треба унапредити личне моделе комуникације у које спадају СМС поруке, као и поруке на имејл адресе. Може се закључити да је за грађане веома битан директан контакт са установама и организацијама у култури, те би комуникацију убудуће требало даље развијати кроз ове канале.

Оцене и ставови о културној понуди општине Кањижа

Општина Кањижа је оснивач свих јавних установа културе у Кањижи, а путем годишњег конкурса за област културе суфинансира рад удружења грађана у области културе са територије Општине Кањижа, пре свега културно-уметничких друштава. У односу на друге области, у Кањижи се за културу издваја 8,1% општинског буџета, те је просечно годишње издвајање за културу по глави становника у 2023. години у Кањижи било 4.850,20 динара. Ипак, један део анкетираних грађана Кањиже (31%) сматра да општинска власт у Кањижи не обраћа довољно пажње на културу у односу на друге области. Израда ове Стратегије за период од 2024. до 2028. године представља један од доказа да локална самоуправа једном од приоритетних области у развоју општине сматра управо и културу.

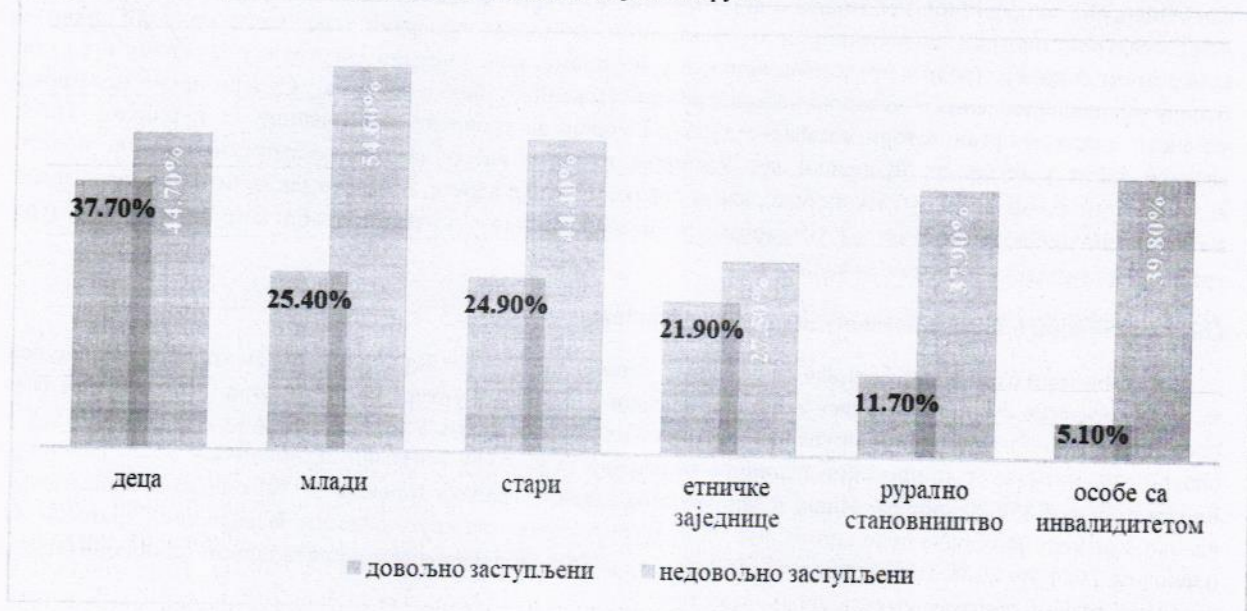
Графикон 18: Да ли Општина Кањижа обраћа довољно пажње на културу?

Резултати истраживања показују да је културна понуда општине Кањижа на задовољавајућем нивоу, јер је њом задовољно 49% испитаника, док је број 31% испитанике (веома) незадовољно. Такође, задовољство је присутно и по питању квалитета културних догађаја, те тако највећи проценат испитаника квалитету културних догађаја даје оцену 4 (од максималних 5), следе оцене 3 и 5, док мање од 10% анкетираних мисли да је квалитет културних догађаја лош. Највишу оцену о квалитету догађаја дало је 3,1% младих, 15,1% испитаника од 30 до 49 година живота и 12,4% испитаника са 50 и више година.

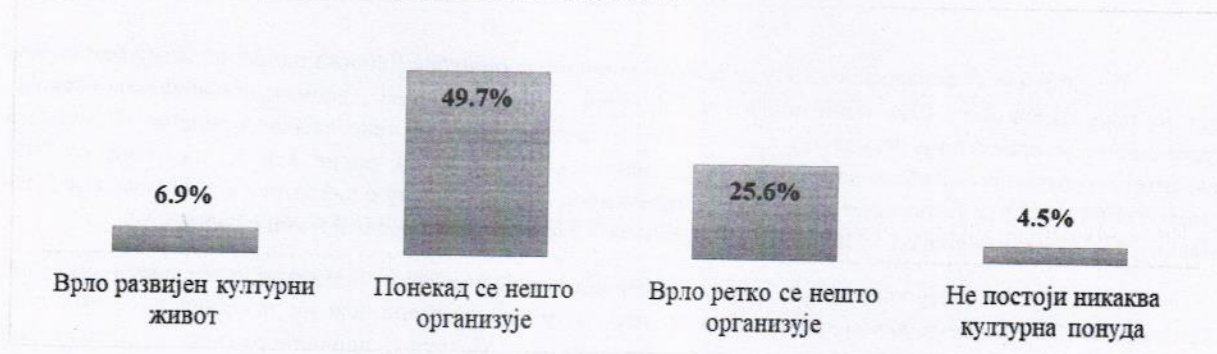
Када је реч о заступљености културних програма за поједине групе приметно је да грађани општине Кањижа сматрају да нема довољно програма за децу, за младе, за старе, али ни за припаднике етничких заједница, особе са инвалидитетом и сеоско становништво. Међутим, највиша разлика се уочава код програма за младе, где 54,6% испитаника сматра да у Кањижи нису довољно заступљени програми за младе, а затим следе програми за децу и за старе. Важно је напоменути да велики проценат испитаника сматра да, ипак, постоје програми за све узрастне групе, осим за особе са инвалидитетом и рурално становништво. Наиме, 13,3% испитаника сматра да програма за особе са инвалидитетом у општини Кањижа уопште нема.

Графикон 19: Заступљеност програма из културе за поједине групе

Заступљеношћу програма за децу најмање су задовољни припадници средње генерације њих 54,8%, а затим припадници старије генерације (40%). Када је реч о програмима за младе испитаници свих старосних групација се слажу да ови програми нису довољно заступљени, док 7% младих (за разлику од 3,3% оних од 30 до 49 година и 3,6% оних са више од 50 година) сматра да тих програма уопште нема. Сличан став примећује се и код заступљености програма за старе, где 5,9% најстаријих испитаника сматра да овог типа програма нема. Поред недовољне заступљености програма културе за рурално становништво испитаници су на тему оцене културне понуде у насељеним местима дали готово исте одговоре. Наиме, 75,3% испитаника сматра да се у насељеним местима врло ретко, односно понекад одржавају културни програми (Графикон 20). Са овим ставом се слаже 71,9% грађана који живе у градском подручју и 86,1% испитаника који живе у руралном подручју. Сви наведени подаци указују да је неопходно унапредити културну понуду у насељеним местима и у креирање програма укључити мештане насељених места и удружења грађана.

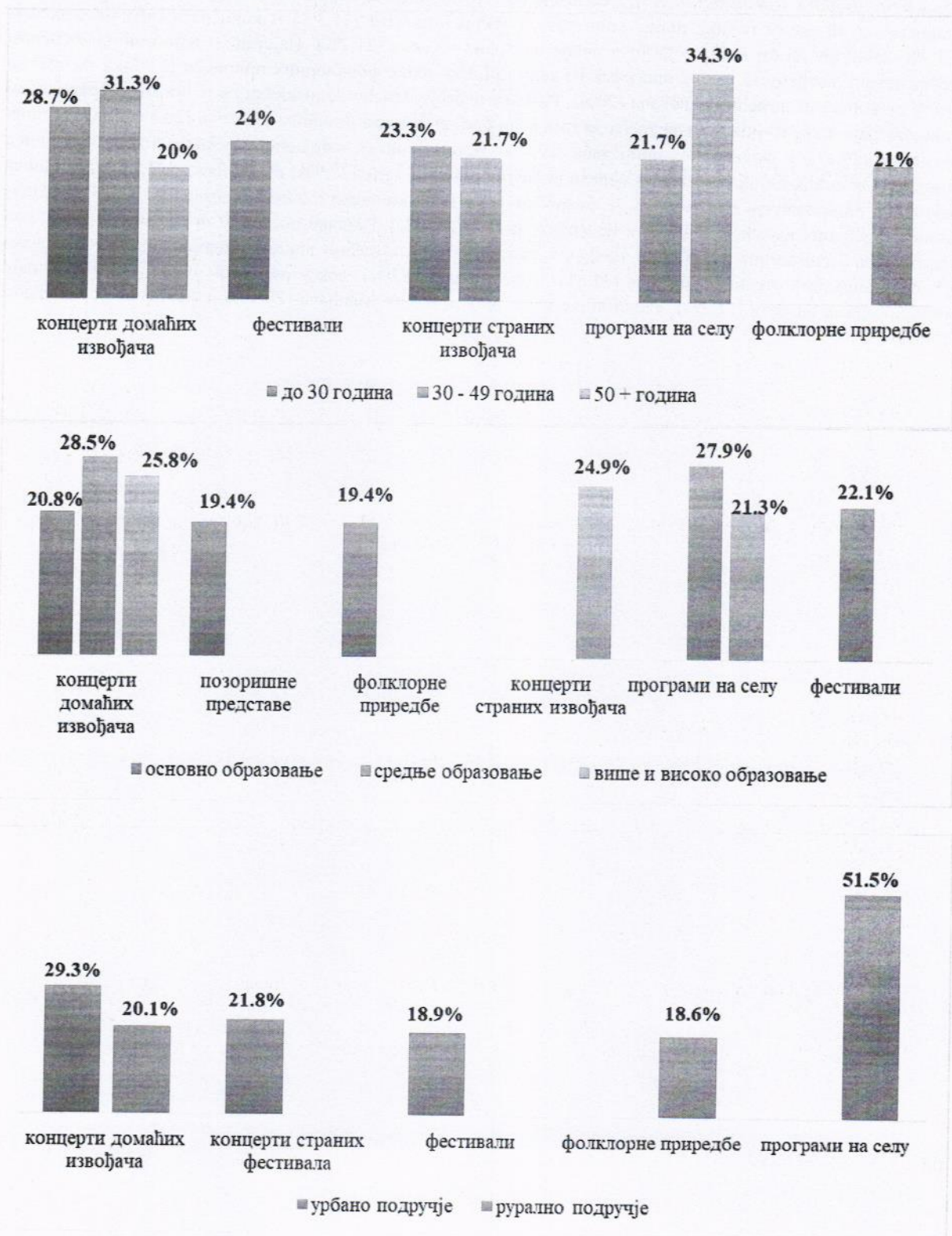
Графикон 20: Оцена културне понуде у насељеним местима

Према мишљењу испитаника у културној понуди општине потребно је више концерата домаћих извођача (13,7%), више програма у селима (12,7%), концерата страних извођача (9,9% одговора) и више фестивала (9,3% одговора), а остали одговори заступљени су у мањем проценту. Социо-демографске

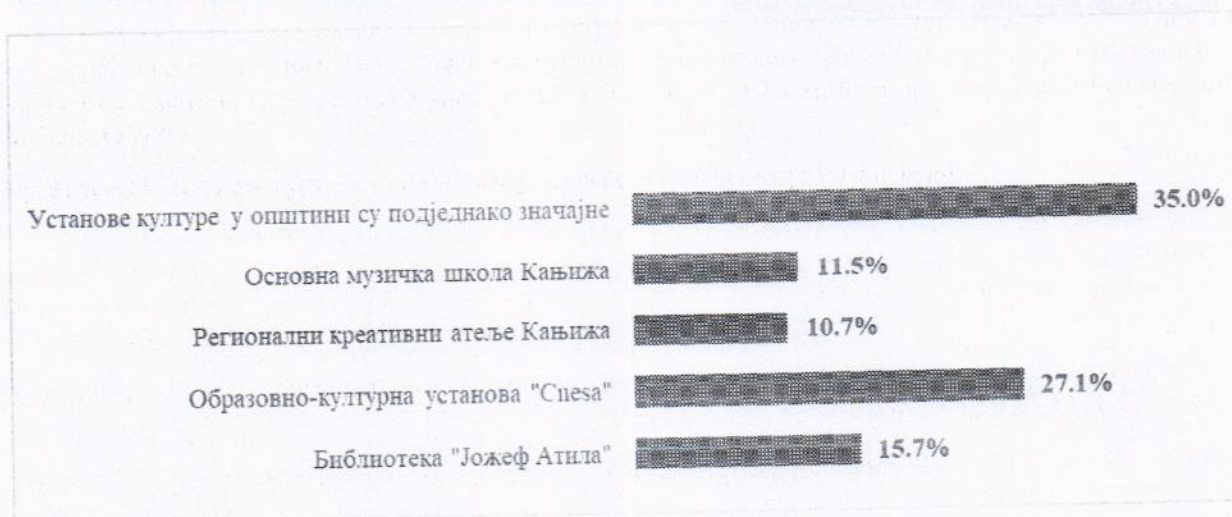
карактеристике испитаника указују на извесне разлике, те би испитаници до 30 година живота желели више концерата домаћих извођача (28,7%), фестивала (24%) и концерата страних извођача (23,3%). Испитаници старости од 30 до 49 година поред концерата домаћих извођача (31,3%) и концерата страних извођача (21,7%) сматрају да би требало да буде више програма на селу (21,7%). Најстарији испитаници на првом месту истичу потребу за више програма на селу (34,3%), више фолклорних приредби (21%), а на трећем месту су концерти домаћих извођача (20%). Разлике постоје између испитаника са најнижим образовањем који самтрају да културна понуда треба да има већи број концерата домаћих извођача (20,8%), позоришних представа (19,4%) и фолклорних приредаба (19,4%). Испитаници са завршеном средњом школом би поред концерата домаћих извођача (28,5%) желели више програма на селу (27,9%) и фестивала (22,1%), док они са највишим образовањем сматрају да је потребан већи број концерата домаћих извођача (25,8%), следе концерти страних извођача (24,9%) и програми на селу (21,3%). Разлике постоје и према месту становања испитаника. Испитаници у урбаном подручју сматрају да је потребно више концерата домаћих извођача (29,3%), концерата страних извођача (21,8%) и фестивала (18,9%), док у руралном подручју преферирају више програма на селу (51,5%), следи више концерата домаћих извођача (20,1%) и фолклорних приредби (18,6%).

Графикон 21: Којих културних садржаја би требало више да буде у културној понуди општине Кањижа?
 Према старости, образовању и месту становања испитаника

Грађани општине Кањижа, њих 35% сматра да су све установе културе подједнако значајне у културној понуди општине. Ипак, више од четвртине анкетираних грађана сматра да је најзначајнија установа у општини Образовно-културна установа „Снеса“, а 15,7% грађана ову титулу даје Библиотеци „Јожеф Атила“.

Графикон 22: Установе културе у општини које највише доприносе културној понуди

Без обзира на старост и образовање испитаника њихово мишљење је да Образовно-културна установа „Снеса“ највише доприноси културној понуди општине, док је једина разлика уочљива код подручја становања испитаника. Наиме, становници руралног подручја општине у већој мери сматрају да културној понуди општине највише доприноси Образовно-културна установа „Снеса“ (33%), а затим Библиотека „Јожеф Атила“ (19,6%) што је и очекивано када се има у виду да Образовно-културна установа „Снеса“ као поливалентна установа културе своје програме често изводи и у насељеним местима и тесно сарађује са културно–уметничким друштвима, носиоцима културног живота у насељеним местима.

Према мишљењу анкетираних грађана општине Кањижа, све установе културе у општини би требало да унапреде промоцију програма, да организују више програма за децу и са децом и више програма за старију популацију. Међутим, сагледавајући ове податке према свакој установи културе појединачно, примећују се извесне разлике. Наиме, анкета је показала да би Образовно-културна установа „Снеса“ првенствено требало да унапреди промоцију програма и да реализује више програма за децу и са децом. Млађи испитаници се на првом месту залажу за бољу промоцију програма, за унапређење рада са децом и за већу разноврсност програма, док најстарији испитаници сматрају да би требало да Библиотека „Јожеф Атила“ има више програма, нарочито намењених старијој популацији.

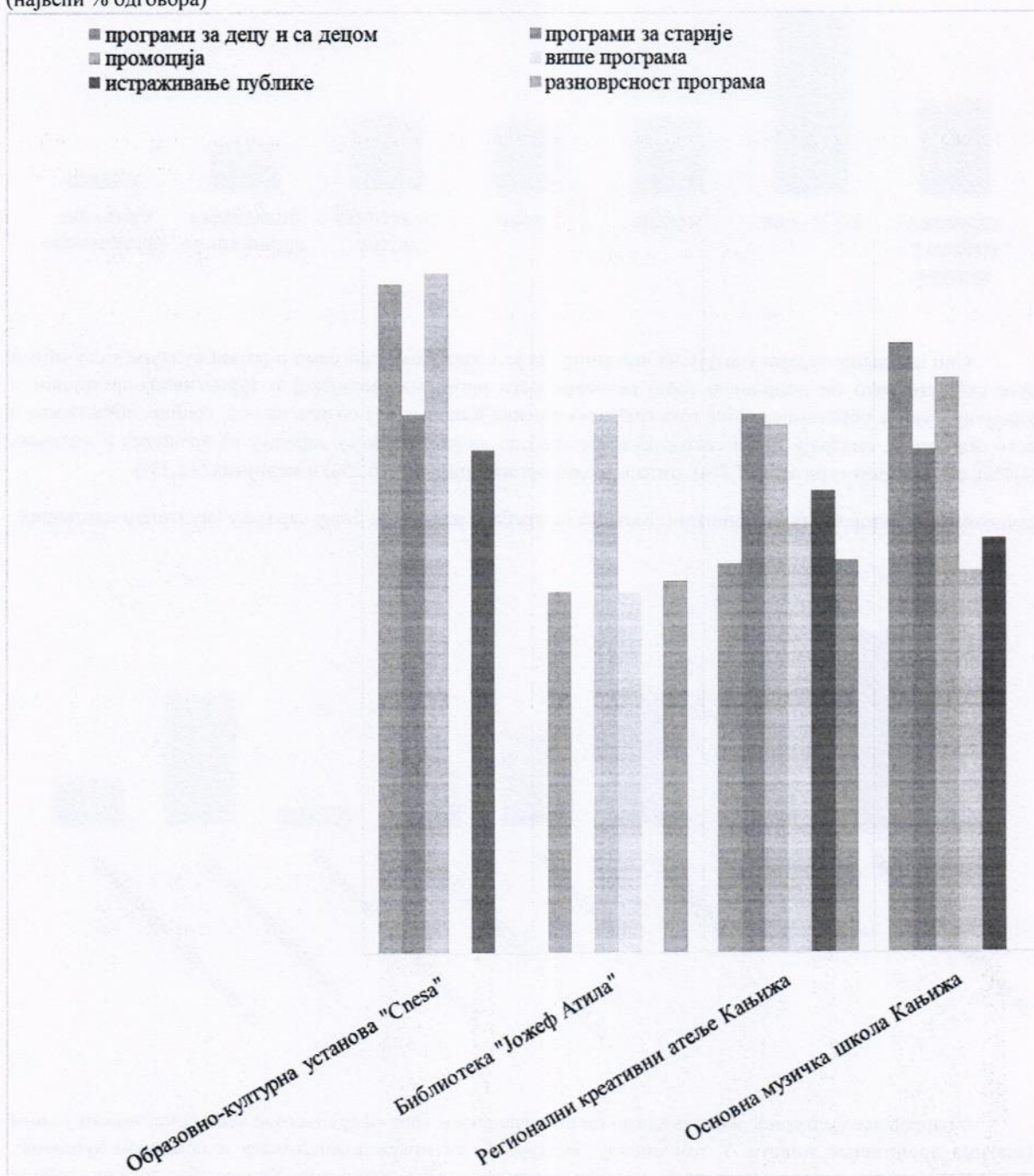
Библиотека „Јожеф Атила“ у свом раду треба да унапреди промоцију програма, да има разноврсније програме, већи број програма, нарочито оних намењених деци, што сматрају сви анкетирани грађани, без обзира на њихово социо – демографске карактеристике.

Образовно културна установа „Снеса“ би, осим боље промоције и већег броја програма за децу и са децом, требало да има више програма за старију популацију, али и да истражује мишљење публике и на основу тога креира програме. Једине разлике уочавају се код места становања испитаника, те тако 17,2% грађана насељених места сматра да би Образовно културна установа „Снеса“ требало да анкета публику за разлику од 11,2% испитаника који живе у урбаном подручју. С друге стране, 17,1% испитаника који живе на урбаном подручју сматра да би ова установа требала да има више програма за старију популацију, са чим се слаже 9,8% испитаника из руралног подручја.

Регионални креативни атеље Кањижа би, према мишљењу анкетираних грађана, требало да унапреди промоцију програма и да, генерално, има већи број програма. Млађи испитаници првенствено предлажу већу разноврсност програма и више модерних програма, испитаници од 30–49 година живота сматрају да је потребно више програма за децу и са децом, са чиме се слажу и становници руралног подручја општине Кањижа.

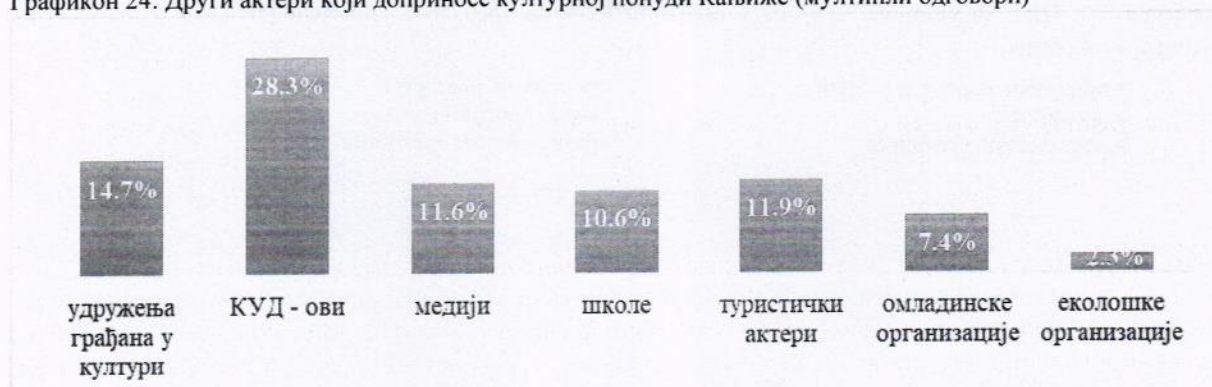
Основна музичка школа Кањижа би на првом месту требала да има више програма за децу и са децом и за старију популацију, али би требало и да анкетира публику, што у највећој мери истичу испитаници који имају до 30 година живота.

Графикон 23: Шта би установе културе у општини Кањижа требало да промене/унапреде у свом раду? (највећи % одговора)

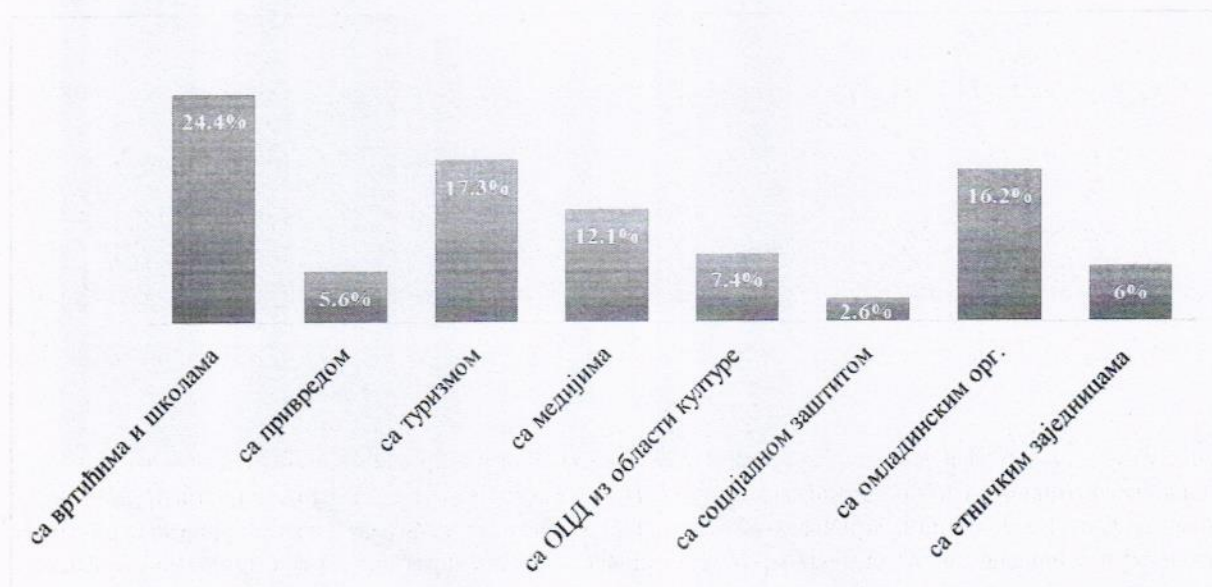
Поред установа културе, културној понуди општине Кањижа могу допринети и други актери (удружења грађана, медији, школе). Анкетирани грађани сматрају да културно-уметничка друштва, удружења грађана у култури и туристички актери у општини Кањиже играју значајну улогу у културној понуди општине. Виши ранг на лествици имају и медији и школе.

Графикон 24: Други актери који доприносе културној понуди Кањиже (мултипли одговори)

Сви наведени подаци указују на чињеницу да је у креирање програма и развој културе укључити и друге субјекте, што би допринело већој разноврсности програма, медијској и туристичкој промоцији и развоју културног образовања. Због тога грађани општине Кањижа, без обзира на пол, године, образовање и место становања, сматрају да би сектор културе требало да развије бољу сарадњу са вртићима и школама (24,4%), са сектором туризма (17,3%), омладинским организацијама (16,2%) и медијима (12,1%).

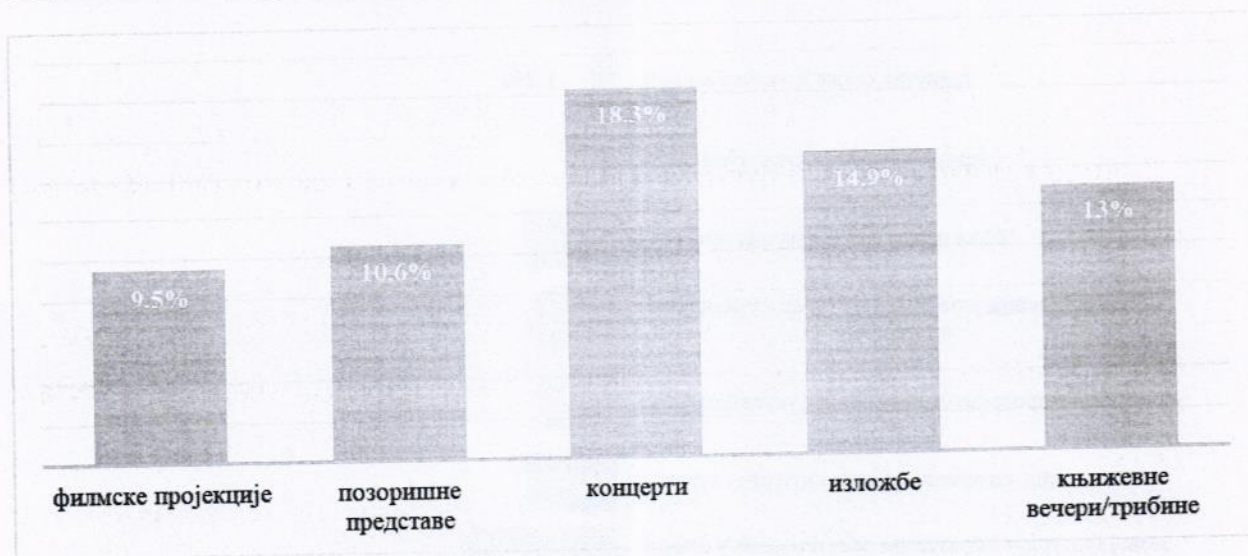
Графикон 25: Сектор културе у општини Кањижа би требало да развије бољу сарадњу (мултипли одговори)

Унапређење културног живота могло би се сагледати и кроз сферу његове веће присутности у свим областима друштвеног живота. У том смислу, култура би се могла доживљавати и приликом куповине, шетње и рекреације, вечере у ресторану, уз кафу са пријатељима у кафићима. Управо због тога су грађани дали своје виђење питања у којој мери и на који начин би култура требало да се прошири ван установа културе.

Највећи број грађана сматра да би концерти требали да се одржавају ван установа културе, а затим следе изложбе, књижевне вечери и трибине, позоришне представе и филмске пројекције.

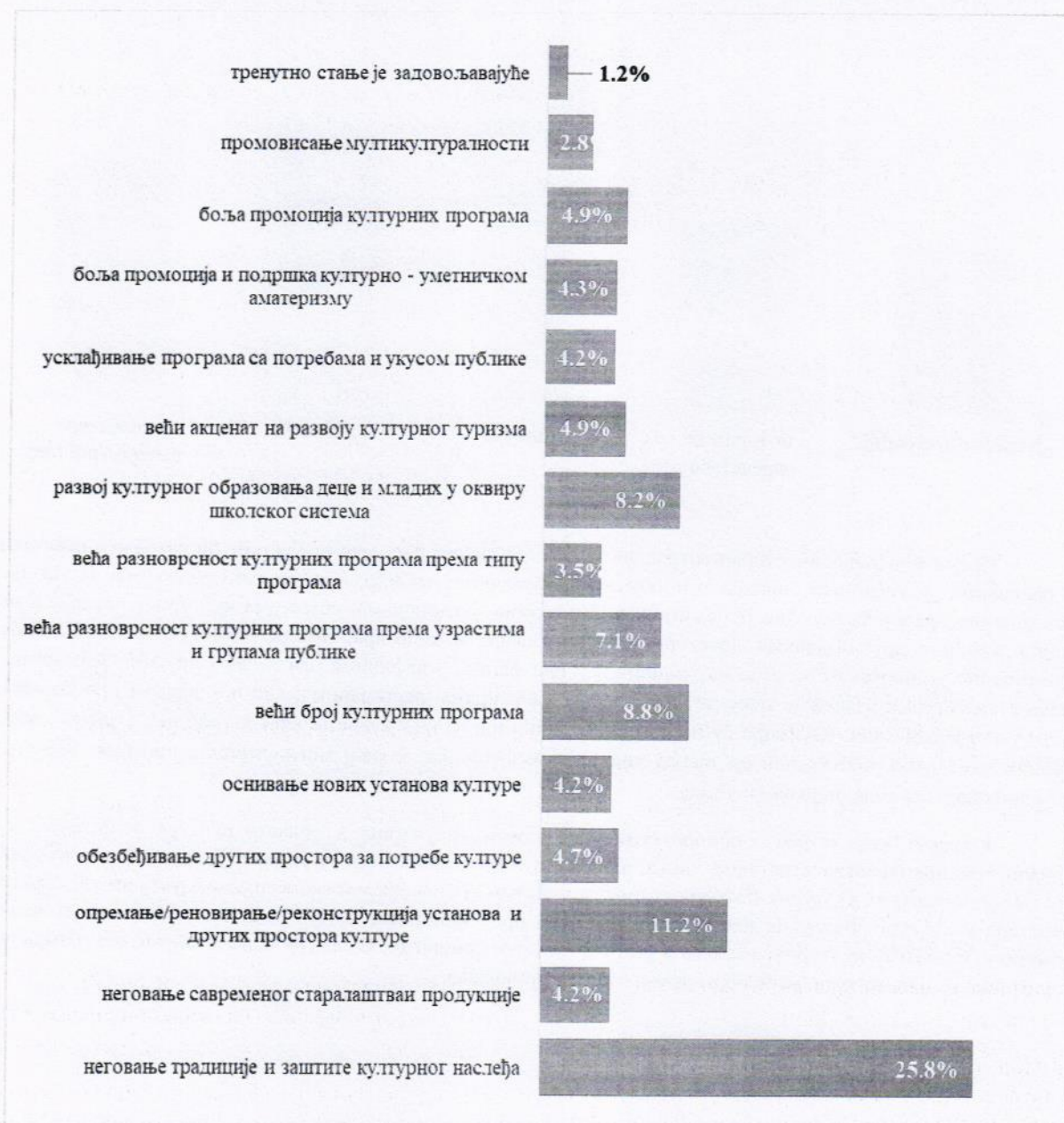
Графикон 26: Тип културних програма који би могли да се одржавају ван простора установа културе

Према мишљењу анкетираних грађана општине Кањижа филмске пројекције би требало одржавати у парковима, у кафићима, школама и објектима културног наслеђа и у другим објектима. Извођење позоришних представа погодно је реализовати у школама, у парковима, објектима културног наслеђа и на улици, као и у другим јавним просторима, осим кафића и књижара. Концерти могу да се одржавају првенствено у спортским халама, на улицама и у парковима, у кафићима али и свим другим просторима, осим у књижарама. Изложбе могу да се реализују на улицама, ресторанима, као и у другим просторима, осим у спортској хали. Књижаре су најпогоднији простори за књижевне вечери и трибине, а затим следе кафићи, ресторани, школе, док су, према мишљењу испитаника, за овај тип културних програма најмање погодни спортска хала, паркови и улице.

Коначно, када је реч о приоритетима за деловање и улагање у области културе испитаници су бирали три приоритетна стратешка циља развоја културе у наредном периоду. Приоритет је неговање традиције и заштита културне баштине, а потом опремање/реновирање/реконструкција установа и других простора у култури. Важно је напоменути да је као први приоритет 25,8% испитаника навело неговање традиције и заштиту културног наслеђа и овај циљ је први приоритет за све групе испитаника, без обзира на њихов пол, године живота, ниво образовања и место становања.

Графикон 28: Приоритетни стратешки циљеви према укупном броју одговора испитаника

Социо-демографске карактеристике имале су утицај, али незнатни, на одређивање приоритета у стратешким циљевима код испитаника.

Испитаници оба пола сматрају да је поред неговања традиције и заштите културног наслеђа потребно опремити/реновирати установе културе, али и развијати културно образовање код деце и младих и повећати број културних програма. Особе женског пола већу важност дају и разноврсности програма према узрастима и групама публике.

Испитаници свих старосних група сматрају да су приоритети и већи број културних програма и развој културног образовања, а најмлађи испитаници предност дају бољој промоцији културних програма.

Испитаници који припадају средњој генерацији као битан стратешки циљ за деловање у култури истичу и већу разноврсност програма према узрастима и групама публике.

Табела 5: Приоритетни стратешки циљеви испитаника према полу и старости испитаника

Стратешки циљ	ПОЛ		ГОДИНЕ		
	Мушки	Женски	до 30	30 - 49	50 и више
неговање традиције и заштита културне баштине	52,2%	52,5%	48,8%	48,9%	60,5%
савремено стваралаштво	12,5%	12,4%	13,2%	14%	8,6%
опремање/реновирање/реконструкција установа културе	32,9%	33%	27,9%	30,5%	39%
обезбеђивање других простора за потребе културе	15,3%	12,9%	12,4%	13,2%	15,2%
оснивање нових установа културе	11,4%	13,5%	16,3%	13,2%	9,5%
већи број културних програма	31,8%	21,2%	35,7%	21,7%	25,7%
већа разноврсност програма по типовима публике	14,5%	25,3%	17,1%	23,2%	19,5%
већа разноврсност према типу програма	11,4%	9,3%	10,1%	11%	9,5%
развој културног образовања	23,5%	24,7%	21,7%	26,1%	24,3%
већи акценат на развоју културног туризма	15,3%	13,7%	13,2%	17,3%	11,9%
усклађивање програма са потребама и укусом публике	14,1%	11,3%	13,2%	9,9%	13,8%
боља промоција и подршка културно-уметничким друштвима	12,9%	12,1%	7,8%	11,8%	16,2%
боља промоција културних програма	13,7%	14,8%	21,7%	16,2%	8,1%
промовисање мултикултуралности	6,7%	9,6%	9,3%	8,5%	7,6%

Становницима урбаног подручја је поред неговања традиције и заштите културног наслеђа важан стратешки циљ развој културног образовања, док је за становнике руралног подручја у насељеним местима приоритет опремање, односно реновирање установе културе.

Високообразованим испитаницима је веома важна већа разноврсност програма према типу програма, као и развој културног образовања, док испитаници са (не)завршеном основном школом и испитаници са завршеном средњом школом већу важност дају већем броју културних програма, уопште.

Табела 6: Приоритетни стратешки циљеви испитаника према месту становања и образовној структури

Стратешки циљ	Место становања		Образовање		
	Урбано подручје	Насељено место	ОШ	ССС	ВШ/ВСС
неговање традиције и заштита културне баштине	50,1%	57,4%	55,6%	53,6%	49,8%
савремено стваралаштво	13,9%	10,3%	13,9%	8,5%	17,6%
опремање/реновирање/реконструкција установа културе	27%	43,1%	31,9%	32,7%	33,9%
обезбеђивање других простора за потребе културе	11,9%	16,7%	16,7%	13%	13,6%
оснивање нових установа културе	9,9%	18,1%	13,9%	14,5%	9%
већи број културних програма	27%	24%	38,9%	28,8%	17,2%
већа разноврсност програма по	21,3%	20,1%	19,4%	15,8%	29,4%

типovima публике					
већа разноврсност према типу програма	12,9%	5,9%	12,5%	7,6%	13,6%
развој културног образовања	26,3%	20,6%	18,1%	22,7%	28,5%
већи акценат на развоју културног туризма	14,7%	13,7%	12,5%	13,3%	16,3%
усклађивање програма са потребама и укусом публике	12,2%	12,7%	11,1%	11,2%	14,5%
боља промоција и подршка културно-уметничким друштвима	11,7%	14,2%	9,7%	13,9%	11,3%
боља промоција културних програма	15,6%	13,2%	18,1%	13,6%	14%
промовисање мултикултуралности	6,7%	9,8%	8,3%	6,4%	10,9%

6. Културна препознатљивост и брендирање

Важан део истраживања чинило је сагледавање препознатљивости општине Кањижа из угла њених културно активних становника, од којих је тражено да укажу на симболе општине који у великој мери граде идентитет локалне заједнице.

Подаци указују да кањишка публика сматра да је културна понуда на нивоу општине прилично препознатљива – трећина испитаника сматра да је у великој мери препознатљива и нешто више од половине да је на средњем нивоу препознатљива – укупно 83,5%. На основу тога може се закључити да публика своју општину доживљава као општину културе. Међутим, са укрупњавањем географске територије, драстично се смањује број оних који сматрају да се општина Кањижа доживљава као општина културе на нивоу Војводине, Србије или региона. Наиме, већ на нивоу Војводине број оних који сматрају да је културна понуда Општине Кањижа препознатљива на високом нивоу смањује се за шест пута, а учетворостручује број оних који сматрају да је кањишка културна понуда препознатљива на ниском нивоу или да уопште није препознатљива. Проблем је још израженији на националном и нивоу Региона, без обзира на чињеницу да је општина Кањижа погранични и мултикултурни град и има могућност промоције своје културе у околним земљама (Мађарској на првом месту). Све ово указује да општина (локална самоуправа и актери у култури) треба да ради на јачању свог имица као општине културе и да организује већи број догађаја који превазилазе локални карактер.

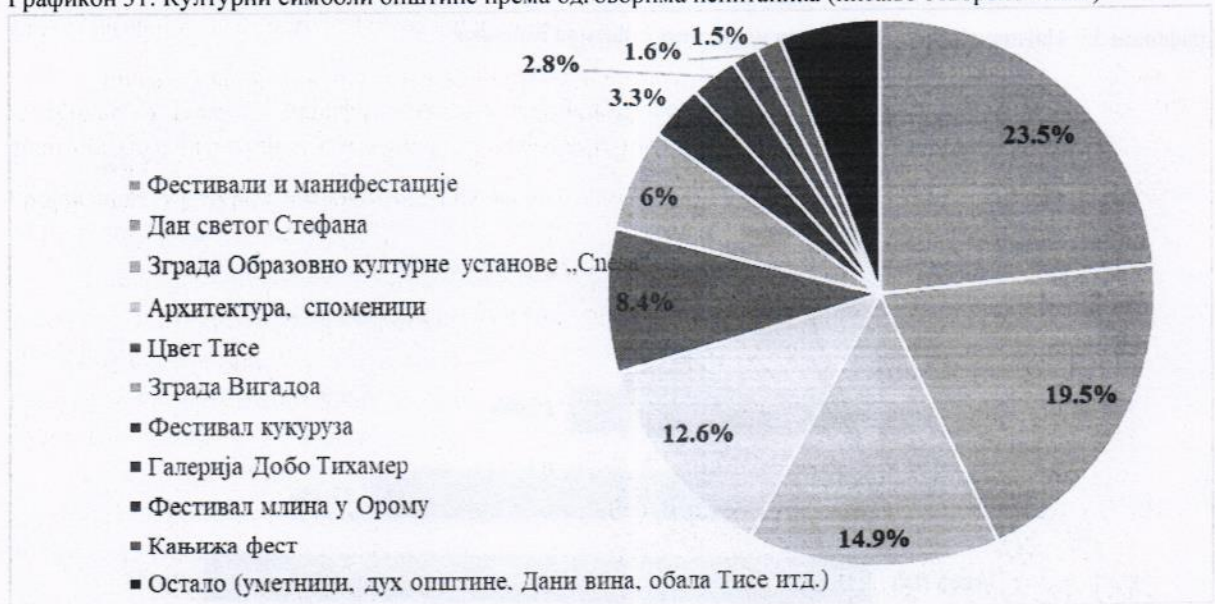
Графикон 29: Препознатљивост културне понуде у Кањижи и шире

Шта су водећи симболи и елементи идентитета ове општине из угла њених грађана? На питање да наведу најупечатљивију одлику или знаменитост општине (институцију, догађај, манифестацију, споменик и сл.), у највећој мери се истичу фестивали и манифестације.

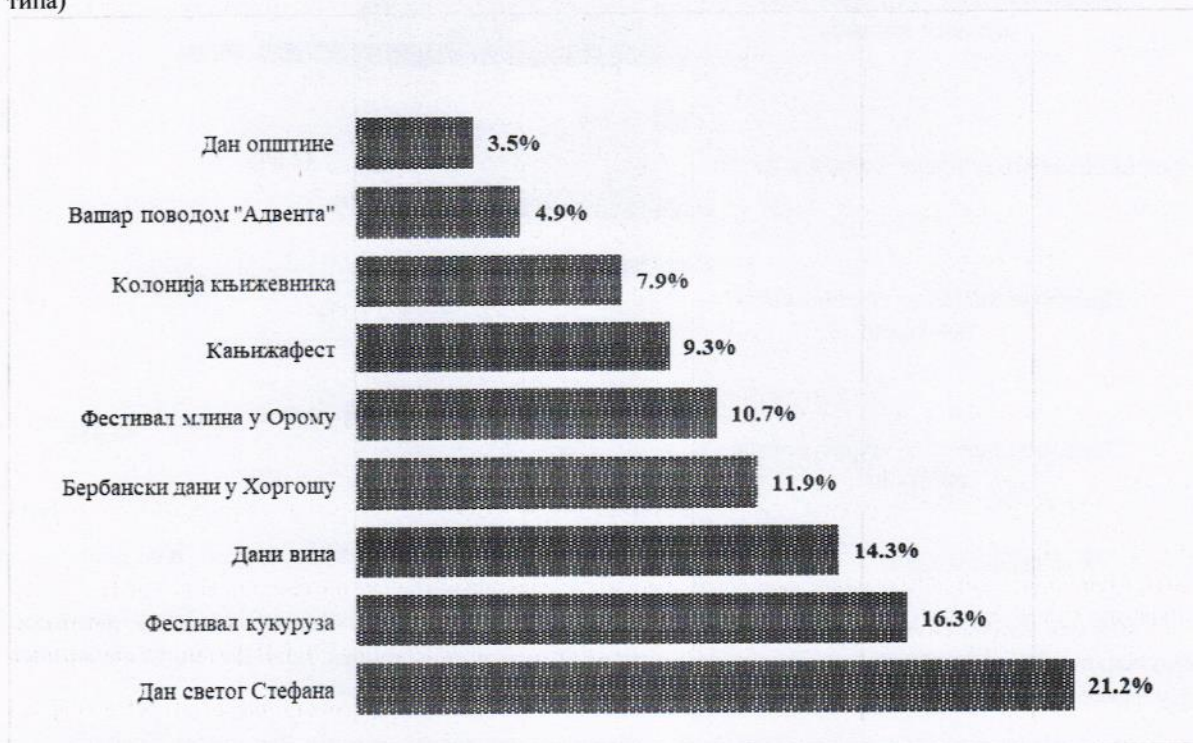
Више од четвртине одговора као симбол општине види манифестацију Дан светог Стефана, што указује на то да се ова манифестација доживљава као један од кључних елемената културног идентитета општине. Подаци анкете су потврдили налазе фокус група.

Графикон 31: Културни симболи општине према одговорима испитаника (питање отвореног типа)

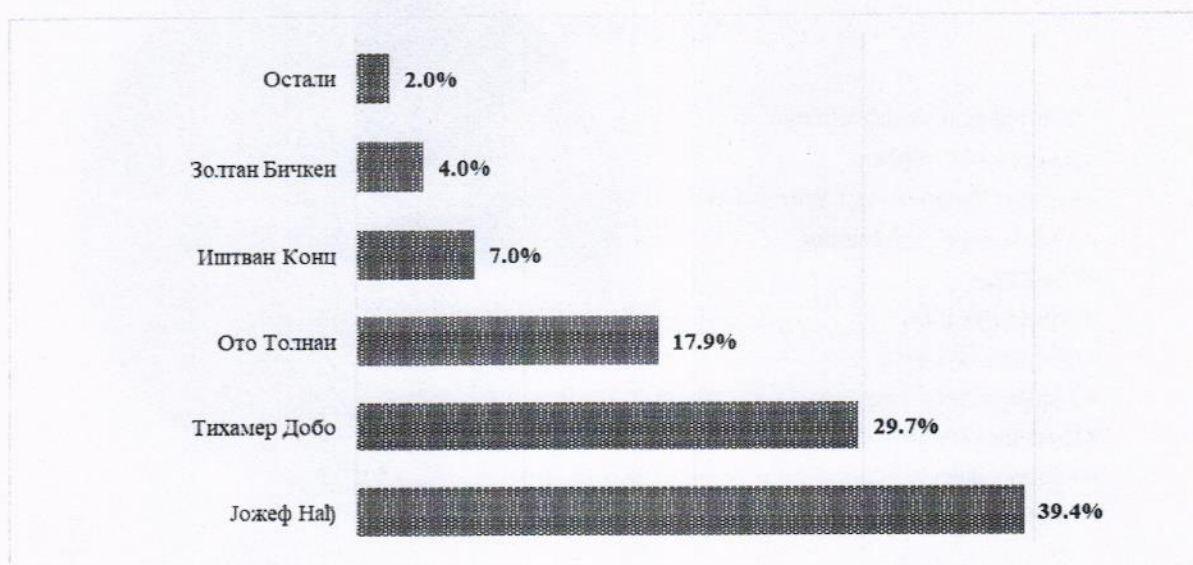
Поред Дана светог Стефана и празника новог хлеба као симболи општине посебно су препознате: Кањижа фест, Фестивал млина и Дани вина што је у великој мери идентично са одговорима на питање о фестивалима који се сматрају најрепрезентативнијим.

Графикон 32: Фестивали и манифестације препознати као културни симболи општине (питање отвореног типа)

И значајне личности из живота општине, актуелне и оне које су део наслеђа, могу допринети развоју идентитета општине. Водеће личности које се могу сматрати симболом општине Кањижа, према одговорима испитаника су: Јожеф Нађ и Тихамер Добо.

Графикон 33: Најзначајније личности за идентитет општине Кањижа

У контексту брендирања, испитаници су наводили колико виде одређене елементе културног туризма као шансу за економски развој општине. И у овом сегменту испитаници још једном потврђују да своју општину доживљавају као динамичну општину културе, те као елементе са највећим потенцијалом за економски развој кроз културни туризам препознају квалитет културних догађаја и промоцију општине као културне дестинације.

Табела 7: Оцена потенцијала економског развоја кроз сегмент културног туризма

У којој мери сматрате да су поједини елементи културног туризма имају потенцијал за економски развој града	висок ниво	средњи ниво	низак ниво	не уопште	без одговора
реконструкција значајних објеката и споменика у сврху туристичке промоције	43,3%	40,6%	9,7%	1,3%	5,1%
туристички информативни центри на више пунктова у општини	31%	42,3%	18,4%	2,2%	6,1%
штампане брошуре за презентацију културних потенцијала	27,3%	43,6%	18,7%	3%	7,3%
дигиталне брошуре и мобилне апликације за презентацију културних потенцијала	38,2%	32,6%	17,9%	3,8%	7,5%
квалитет туристичких услуга (смештај, паркинзи, љубазност особља)	46,8%	30,4%	13,7%	3,5%	5,6%
квалитет културних догађаја	55%	30,5%	6,5%	1,4%	6,5%
промоција општине као културне дестинације	51%	32,4%	9,3%	2,1%	5,3%

Судећи по одговорима испитаника у делу који се односи на идентитет општине, њене основне симболе и потенцијал за развој културног туризма, испитаници се слажу да то пре свега треба да буду фестивали и манифестације. Доносиоци одлука би управо ово требало да имају у виду када је реч о подршци културним програмима. Мишљење грађана је јасно да је општина Кањижа успела кроз неколико значајних фестивала да изгради имиџ општине културе и ту се пре свега наводи Дан светог Стефана и празник новог хлеба, промоција мултикултуралности и неговања традиције и наслеђа различитих етничких заједница које живе на територији општине Кањижа, као и фестивали за младе.

Интересантно је да испитаници у развоју дигиталних модела презентације општине у области културе виде значајан потенцијал, који је већи од традиционалних модела путем брошура и туристичких пунктова. Највећи број оних који у томе виде низак или уопште не виде потенцијал припадају најниже образованим с једне стране и најстаријим суграђанима с друге стране, што није изненађење, јер ове категорије најмање користе информационе технологије. Високообразовани и припадници млађих генерација у овоме виде значајну шансу развоја културног туризма и привлачења туриста, па самим тим и могућност за економски развој општине.

На списак значајних потенцијала неколико грађана додало је и друге могућности развоја културног туризма, попут развоја сеоског и спортског туризма, промоцију гастрономије, њене разноликости и гастрохеритолошких одлика овог краја.

Када је реч о елементима културе које би требало подржати у наредном периоду ставови запослених и грађана показују значајне разлике. Иако и публика, као и запослени у установама културе сматрају да треба улагати у промоцију културних програма, публика је приметно више окренута према усклађености културних програма са потребама и укусом публике у односу на културне делатнике, који у веој мери подржавају развој културног образовања деце и подршку савременом стваралаштву, као и опремање установе културе.

АНЕКС 2: Анализа ставова и потреба запослених у установама културе општине Кањижа

За потребе израде Стратегије развоја културе Радни тим је спровео истраживања мишљења и ставова запослених у установама културе чији је оснивач општина Кањижа. Метод испитивања је вршен техником анкете, која је спроведена путем електронског формулара. Инструмент (упитник) је садржао 31 питање, већином затвореног типа, која су се односила на степен задовољства, ставове, оцене и потребе запослених у програмским делатностима установа културе. Питања су груписана у три целине: услови рада, оцена стања у установи и оцена културне понуде на нивоу општине, укључујући и однос према начину конципирања и имплементирања културне политике на локалном нивоу. Истраживање је спроведено током новембра и децембра 2023. године. Узорак је сачињавао 23 запослених у програмским областима установа културе, што представља 34% од укупног броја запослених, а више од 50% запослених у програмским делатностима. Линк са упитником је дистрибуиран запосленима путем електронске поште и попуњаван је онлине. Упитник је био анониман и сви подаци су приказани збирно.

Табела 1: Реализација узорка према установи културе

Установа културе	% запослених у установи културе који су одговорили на упитник
Библиотека „Јожеф Атила“	38,6%
Образовно-културна установа „Снеса“	69,3%
Регионални креативни атеље Кањижа	100,00%
Основна музичка школа Кањижа	58,7%

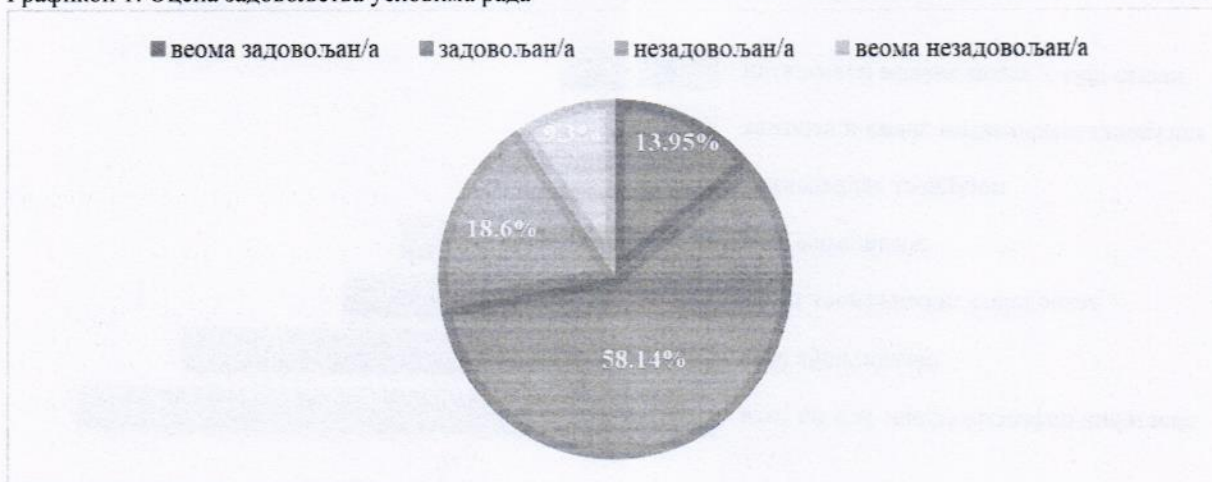
Додатна анализа оцена, ставова и потреба запослених рађена је и применом квалитативне методологије, кроз фокус групе са запосленима у култури. Део података прикупљених путем фокус група биће приказани у овом извештају.

1. Услови рада

1.1. Степен задовољства укупним условима рада

У првом делу упитника испитивано је како запослени доживљавају своје радно окружење, почевши од процене степена задовољства укупним условима рада. Готово трећина испитаника (28%) није задовољна условима рада у установама културе, док је велика већина (72%) задовољна условима које запослени имају у радном окружењу (Графикон 1). Од тог броја 14% је веома задовољно условима који се у установама пружају запосленима, док је 9% веома незадовољно истим.

Графикон 1: Оцена задовољства условима рада

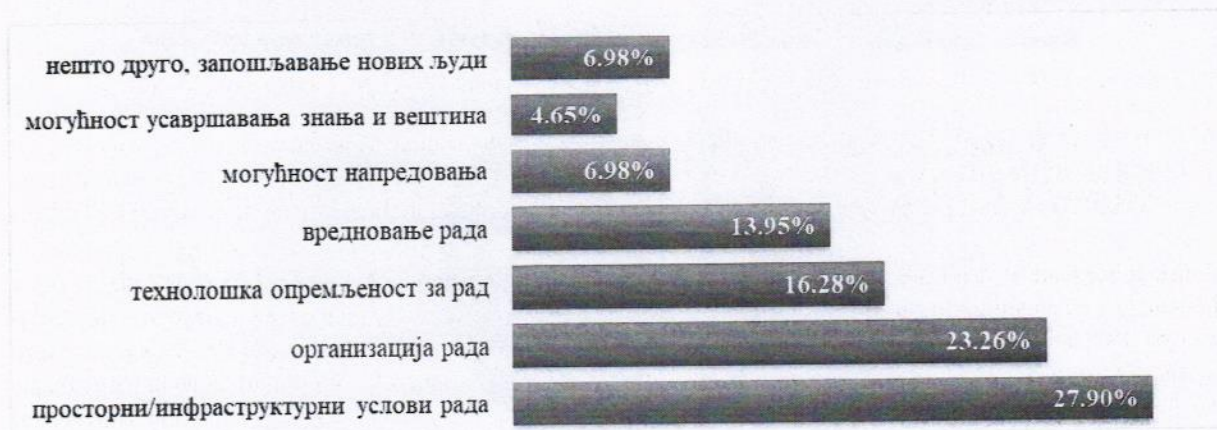
Табела 2: Задовољство условима рада установа културе

Установа културе	веома задовољан/а	задовољан/а	незадовољан	веома незадовољан/а
Библиотека „Јожеф Атила“	0.0%	50.0%	37.5%	12.5%
Образовно-културна установа „Спеса“	75.0%	25.0%	0.0%	0.0%
Регионални креативни атеље Кањижа	0.0%	100.0%	0.0%	0.0%
Основна музичка школа Кањижа	0.0%	20.0%	62.5%	17.5%

1.2. Приоритетне области за унапређење услова рада

У погледу увођења неопходних промена по питању услова рада, највећи број запослених је као приоритет за унапређење одабрао инфраструктурне /просторне услове у којима ради (28%). На другом месту, потребно је *увести промене у домену организације рада* (бољи тимски рад, подела послова, управљање, сарадња). На трећем месту на листи приоритета за унапређење услова рада је технолошка опремљеност за рад (рачунари, дигитална опрема и сл.). Следи вредновање рада, укључујући новчане и друге стимулације. Најмањи број одговора за одређивање приоритетне области за унапређење услова рада додељен је могућностима напредовања и усавршавања знања и вештина, што је изненађујуће јер се у оквиру фокус група могло чути да запослени готово немају могућност усавршавања, а потребе за одређеним вештинама (на пример дигитализација) су велике. На листу приоритета, у оквиру одговора да наведу неку другу област, испитаници су додали и потребу за запошљавањем нових људи.

Графикон 2: Приоритетна област за унапређење услова рада у установама културе

Анализа одговора на нивоу појединачних установа, указује на извесне разлике, те тако запослени у Образовно-културној установи „Снеса“ сматрају да је приоритет унапређење организације рада, у Основној музичкој школи– технолошка опремљеност за рад, у Регионалном креативном атељеу – инфраструктурна опремљеност, у Библиотеци „Јожеф Атила“ – унапређење просторних/ инфраструктурних услова и технолошке опремљености установе.

1.2.1. Унапређење инфраструктурних услова рада/ потребе запослених

Имајући у виду да су запослени истакли да је први приоритет за унапређење услова рада област унапређења инфраструктуре и просторних услова установа, у оквиру фокус група разговор је вођен на тему конкретних потребних радова и пројеката за сваку установу културе, према потребама и проценама запослених који у њима раде.

Запослени су истакли следеће приоритетне потребе:

- Библиотека „Јожеф Атила“ – климатизација просторија у приземљу
- Образовно-културна установа „Снеса“ – санација подрума и сигнификантно проширење простора за паркинг око зграде
- Регионални креативни атеље Кањижа – климатизација, систем за грејање
- Основна музичка школа Кањижа – рачунарска опрема

Сви наведени инфраструктурни проблеми указују да је потребно издвојити значајна финансијска средства за унапређење инфраструктуре установа, због чега је неопходно израдити детаљан план инфраструктурних инвестиција.

1.2.2. Запошљавање нових кадрова у установама културе/ потребе запослених

Истакнута потреба за додатним запошљавањем у установама културе је посебно разматрана у разговорима са запосленима у оквиру фокус група. Учесници разговора из реда запослених су се усагласили да је у установама потребно запослити следеће нове кадрове:

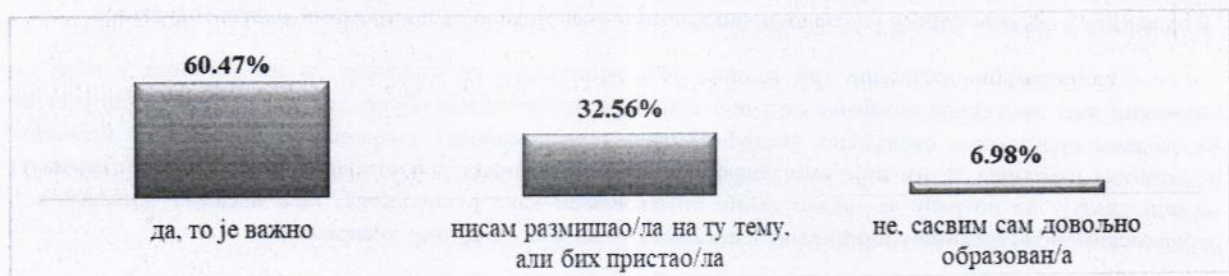
- Библиотека „Јожеф Атила“ – библиотечки информатор, дипломирани библиотекар за завичајни фонд
- Образовно културна установа „Снеса“ – техничар светла и тона
- Регионални креативни атеље Кањижа – секретар
- Основна музичка школа Кањижа – ангажовати одређеног броја кадрова на неодређено време.

Важно је напоменути да су наведене и систематизоване изјаве запослених, у смислу њихових потреба и процена. Међутим, како би запошљавање било системски регулисано, оправдано и економски прихватљиво неопходно је урадити детаљну, стручну анализу потреба за кадровима у установама културе.

1.2.3. Професионално усавршавање знања и вештина/ потребе запослених

Имајући у виду своје пословне обавезе и захтеве, од запослених је тражено да се изјасне о потреби за додатним програмима едукације ради стручног усавршавања знања и вештина. Већина запослених, тачније 60,5% испитаника, изјаснила се да им је веома важно да се додатно едукују, док је готово трећина (32,6%) изјавила да нису размишљали о томе, али би пристаали када би им програми едукације били понуђени. Најмањи број испитаника се изјаснио да нема потребу за додатним едукацијама јер су довољно образовани.

Графикон 3: Потреба за додатним едукацијама

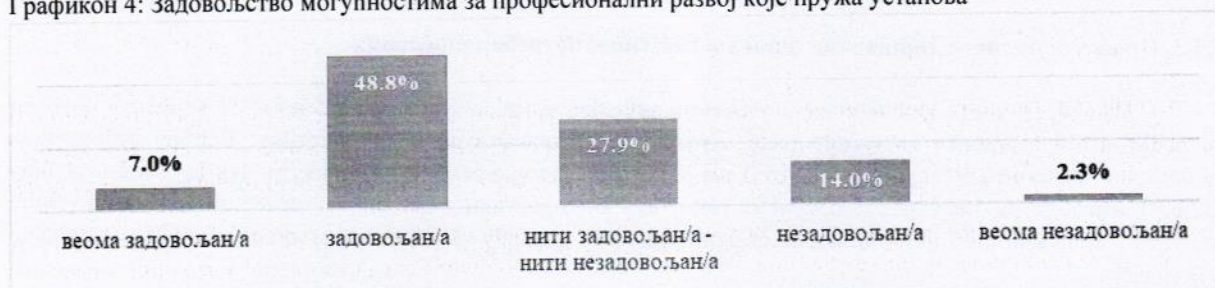
Испитаници су наводили предлоге области, тема и курсева који су им потребни ради стручног усавршавања. Најчешће су наводили области употребе дигиталних технологија и нових медија, стратешког управљања, пројектног планирања, развоја публике, иновативне праксе организације културних делатности и презентације културних добара и културних израза. Запослени су дали следеће предлоге за организацију додатне едукације:

- употреба информационих технологија
- дигитализација културног наслеђа
- дигитални маркетинг
- развој мобилних апликација и програмирање
- писање пројеката
- обуке из области стратешког планирања, менаџмента и организације
- иновације у презентацији културног наслеђа
- едукације о раду у култури са осетљивим групама (слепи и слабовиди, особе са инвалидитетом)
- савремене тенденције у различитим културним делатностима: галеријској пракси, извођачким уметностима.
- повећање публике (приступ адолесцентима, особама трећег доба, повезивање школа и установа културе)
- унапређење библиотеке делатности (унапређење корисничких услуга, каталогизација и правна регулатива у библиотечкој делатности, библиографија, откуп и набавка књига, посебне збирке у библиотечким фондовима, стара и ретка књига)
- страни језици
- јавне набавке и администрација.

Већина испитаника (56%) је задовољна условима које установе културе пружају запосленима на плану професионалног усавршавања. Више од четвртине испитаника се изјаснило да је нити задовољно –

нити незадовољно овим условима, а око 16% је изразило незадовољство могућностима које установе нуде за професионални развој кадрова.

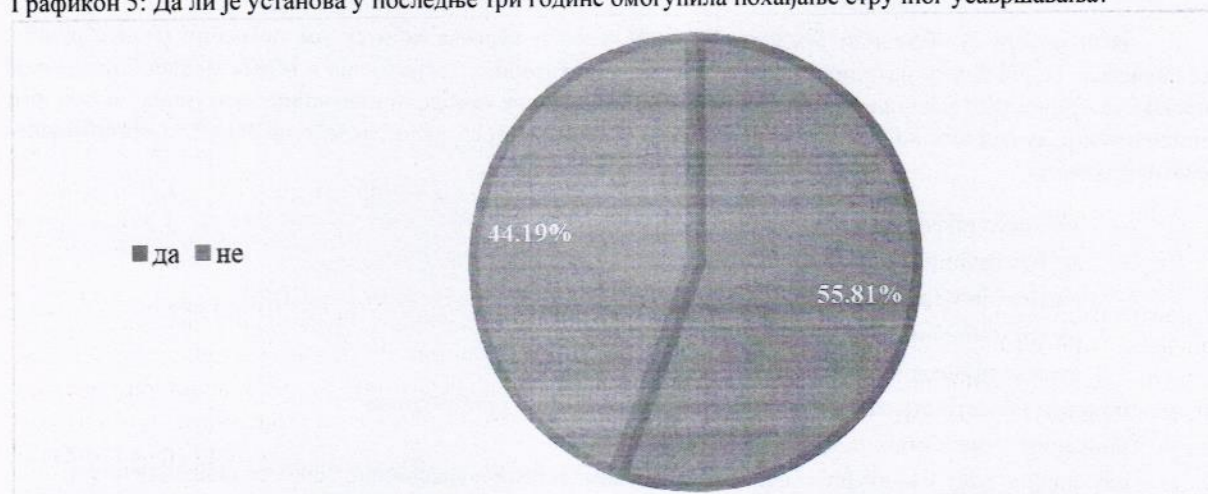
Графикон 4: Задовољство могућностима за професионални развој које пружа установа

Већина испитаника (75%) је од свог запослења у установи културе, уз подршку установе похађала неки стручни курс или едукативни програм. Ипак, четвртина испитаника из програмских делатности је изјавила да од када су у радном односу у установи, никада нису учествовали на програмима додатне едукације.

Посматрајући претходне три године, 44% испитаника се изјаснило да им установа у којој су запослени није омогућила похађање стручног семинара, тренинга или обуке, док је за остале (56%) учешће на оваквим програмима омогућено. Имајући у виду поларизованост одговора, те да се готово половина испитаника изјаснила да им није омогућено стручно усавршавање у претходном средњорочном периоду, подаци указују на потребу за знатно већим ангажовањем како руководства, тако и самих запослених у програмским делатностима у иницирању и ангажовању на пољу стручног усавршавања.

Графикон 5: Да ли је установа у последње три године омогућила похађање стручног усавршавања?

Сви наведени подаци указују да је неопходно да свака установа на годишњем нивоу планира средства у ту сврху у складу са потребама струке. Имајући у виду да Закон о запосленима у јавним службама који почиње да се примењује од 1. јануара 2025. године у члану 15. прописује обавезу стручног усавршавања запослених у јавним службама, поменути недостаци ће морати да се отклоне, сагласно важећим прописима.

2. Оцена стања у установи културе

2.1. Вредновање различитих области функционисања установе културе

Запослени у установама културе су оценама од 1 до 5 (1 најнижа, а 5 највиша оцена) вредновали различите аспекте функционисања своје установе. Иновативни начини пројектног финансирања, финансирање програма и стратешко планирање и управљање оцењени су најнижим просечним оценама.

Стручност кадрова, квалитет и број програма, као и сарадња са публиком су на овој „лествици“ највише оцењени. Ипак, просечне вредности од распону од 3.5 до 3,88 говоре да запослени сматрају да се и ове области могу даље усавршаваати и унапређивати.

Табела 3: Оцена стања различитих области у установама културе

Стање у установама културе	Средња оцена
Стручност кадрова	3.88
Квалитет програма	3.67
Бројност програма	3.58
Сарадња са публиком	3.56
Просторни услови за одржавање програмских активности	3.44
Маркетинг и промоција	3.42
Доступност садржаја у дигиталном окружењу	3.26
Посећеност програма	3.23
Просторни услови за рад запослених	3.16
Тимски рад колегијума	3.14
Стручно усавршавање запослених	3.07
Технолошка опремљеност установе (ИТ, дигитална опрема)	3.0
Стратешко планирање и управљање	2.95
Финансирање програма	2.79
Иновативни начини финансирања програма/пројеката	2.79

На нивоу установа, у Образовно-културној установи „Снеса“ највише оцене су добили стручност кадрова (4.62), квалитет програма (3.50) и бројност програма (3.00).

У Библиотеци „Јожеф Атила“ релативно нижу оцену је добила посећеност програма (4.00), док су све друге области оцењене вишим оценама у односу на просечне (у распону од 4.50 до 4.75).

У Регионалном креативном атељеу Кањижа, бројност програма и маркетинг су добили највишу оцену на скали (5.00), а следи квалитет програма (4.75).

У Основној музичкој школи Кањижа бројност програма (4.75), стручно усавршавање запослених (4.58), стручност кадрова и просторни услови за програмске активности (4.50) су оцењени највишим оценама на нивоу установе.

2.2. Вредновање сарадње установа са различитим актерима на локалном нивоу

Установе културе најбољу сарадњу остварују са основним школама у општини, затим са предшколским установама и медијима. На скали од један до пет, најнижом просечном оценом испод три, је оцењена сарадња са спонзорима и донаторима, затим приватним предузетницима, омладинским и организацијама социјалне заштите, као и са туристичким актерима. Сарадња са локалном самоуправом оцењена је са просечном оценом 3.4, а средњом оценом (око 3) оцењени су и облици сарадње са средњом школом, удружењима грађана у култури и културно-уметничким друштвима.

Табела 4: Оцена сарадње установа са различитим актерима на локалном нивоу

Актери на локалном нивоу	Средња оцена
основне школе	3.86
предшколске установе	3.51
медији	3.49
општинска управа	3.4
средња школа	3.33

удружења грађана у култури	3.19
КУД-ови	3.14
туристички актери општине Кањижа	2.74
удружења грађана ван сектора културе	2.67
омладинске организације	2.65
приватни предузетници	2.47
спонзори/донатори	2.26

Посматрајући одговоре по установама долазимо до закључка да:

- запослени у Библиотеци „Јожеф Атила“ сматрају да је најбоља сарадња са основним школама
- у Образовно-културној установи „Спеса“ је сарадња са локалном самоуправом и медијима оцењена највишом оценом (5.00). У овој установи су генерално додељене високе оцене свим облицима сарадње, тако да је оценом 4.25, као најнижом, оцењена сарадња са омладинским организацијама.
- запослени у Регионалном креативном атељеу Кањижа највишу оцену дају сарадњи са културном-уметничким друштвима, као и локалном самоуправом (4.75).
- у Основној музичкој школи Кањижа испитаници су високим оценама вредновали сарадњу са школама.

Све наведене оцене сарадње указују да је неопходно побољшати сарадњу и комуникацију свих установа културе са другим актерима, а посебно са локалном самоуправом, установама образовања, туристичким актерима у општини и удружењима грађана у култури. Такође, зарад бољег функционисања установа културе веома је важно унапредити и сарадњу и комуникацију између установа културе.

2.3. Актуелни проблеми у установи - оцене запослених

У циљу израде стратешког документа за област културе, значајно је било добити податке од запослених о актуелним проблемима у функционисању установа културе у општини.

У упитнику су запослени добили могућност вишеструког одговора, те су означили три тренутна највећа проблема у начину функционисања установе. Недовољан број запослених у односу на потребе посла, као и мањак средстава за развој и реновирање објеката су убедљиво највећи проблеми према мишљењу запослених (више од две трећине испитаника је навело ове одговоре).

Потом следи недостатак средстава за програме, при чему се нешто мање од половине испитаника изјаснило да је то један од кључних проблема. Опремљеност установе новим технологијама и другом потребном опремом такође има висок удео одговора у означавању значајних проблема у установама.

Иако су све наведене проблеме запослени у установама културе препознали као актуелне, мали број испитаника, њих 10%, се изјаснило да су питања доступности понуде у дигиталном окружењу, изласка на тржиште, увођења иновативних приступа у начин рада као и стратешко планирање и управљање један од три суштинска тренутна проблема.

Табела 5: Актуелни проблеми у установама културе

Актуелни проблем у установама културе	%	% случајева
Недовољан број запослених за потребе посла	28,70%	76,70%
Недостатак средстава за реновирање објеката и улагање у инфраструктуру	25,20%	67,40%
Недостатак средстава за програме	17,40%	46,50%
Лоша опремљеност установе новим технологијама и другом потребном опремом	13,90%	37,20%
Недовољна ефикасност у организацији рада и менаџменту	6,10%	16,30%
Недостатак стратешког планирања и управљања	2,60%	7,00%

Недовољна брига о усавршавању кадрова	1,70%	4,70%
Недовољна подршка иновативним програмима и приступима	1,70%	4,70%
Недовољан излазак на тржиште	0,90%	2,30%
Недовољна доступност програма установе у дигиталном окружењу	0,90%	2,30%
Друго	0,90%	2,30%
Тотал	100%	

Дистрибуције одговора према установама је у готово једнаком распореду као и наведеној Табели 5, с тим што су запослени у Основној музичкој школи Кањижа као највећи проблем навели недостатак средстава за реновирање објеката и улагања у инфраструктуру. У Образовној-културној установи „Снеса“ је према мишљењу запослених у стручним и програмским службама горући проблем недовољан број кадрова.

2.4. Програмска политика установа

2.4.1. Прилагођеност програма различитим друштвеним групама

Запослени су, између осталог оцењивали у којој мери су програми установе у којој раде прилагођени различитим друштвеним групама. Судећи према одговорима испитаника, програми су у највећој мери прилагођени старијим особама, са преко 60 година живота, затим деци од 8 до 12 година и женској популацији. С друге стране, запослени наводе да су програми најмање прилагођени особама са инвалидитетом, социјално угроженим категоријама становништва и тинејџерима (адолесценти од 13 до 19 година).

Табела 6: Оцена прилагођености програма различитим друштвеним групама

Друштвене групе	Средња оцена
старији (60+)	3.77
деца од 8 до 12 година	3.63
жене	3.56
млади од 20 до 30 година	3.40
етничке заједнице	3.40
деца до 7 година	3.33
тинејџери од 13 до 19 година	3.30
социјално угрожене категорије становништва	2.86
особе са инвалидитетом	2.67

- у **Библиотеци „Јожеф Атила“** најниже оцене су додељене програмској прилагођености особама са инвалидитетом (2.50) и социјално угроженим категоријама (2.88). Међу нижим оценама је и прилагођеност програма за тинејџере (3.13) и за младе (3.38) док је заступљеност програма за децу од 8 до 12 година оцењена оценом 4.00.
- у **Образовно-културној установи „Снеса“** највиша оцена (4.75) је додељена заступљености програма за средње генерације, док су ниже оцене дате програмима прилагођеним особама са инвалидитетом (3.25), програмима за различите социјално угрожене групе и за етничке заједнице.
- у **Регионалном креативном атељеу Кањижа** најниже је оцењена заступљеност програма за особе са инвалидитетом (2.25) и социјално угрожене грађане (2.50). Ниже просечне оцене су дате програмима прилагођеним за децу до 7 година (3.00), тинејџере (3.75) и младе (3.00), док су највише оцене додељене заступљености програма за старије и средње генерације (3.75).
- у **Основној музичкој школи Кањижа** највише је оцењена заступљеност програма за старије (3.63), док су све друге области оцењене врло ниско, са оценама испод 2, а најнижу оцену су добили програми за децу предшколског узраста (1.13).

Иако су програми за тинејџере и за младе оцењени средњом оценом 3.40, односно 3.30 на фокус групама са запосленима се могло чути да су тинејџери и млади „најпроблематичнија“ публика, која у адолесцентском периоду губи интересовање за културу, због чега је потребно управо ове генерације укључити у креирање програма и сазнати њихове културне потребе. Такође, на основу добијених података о програмима важно је посветити се и креирању програма за све маргинализоване групе и учинити им доступним све програме из културе.

2.4.2. Унапређење програмске политике

Када је реч о програмима из културе, од запослених се тражило да наведу шта би у програмској политици установе у којој су запослени најпре требало унапредити у раду. Испитаници је требало да се одлуче за једну приоритетну област.

Табела 7: Приоритет за унапређење у програмској политици

Програми	%
више програма за младе	18,6%
континуитет пројеката/програма (стратешка програмска политика)	18,6%
истраживања мишљења публике	14,0%
већи број програма генерално	11,6%
више иновативних програма	11,6%
већа доступност садржаја у дигиталном окружењу	7,0%
већа програмска разноврсност	7,0%
излазак са програмима у јавне просторе	4,7%
више програма за децу	2,3%
више едукативних радионица и курсева	2,3%

Као што се може видети у Табели 7 на првом месту су како обезбеђивање континуитета у реализацији одређених програма и пројеката, тако и увођење већег броја програма за младе. На другом месту је унапређење истраживања мишљења публике, док треће место на листи приоритета заузимају увођење више иновативних програма, али и већег броја програма генерално. Најмањи број запослених 2,3%, је означило више едукативних радионица и курсева и више програма за децу као приоритет број један за унапређење програма.

Када се сагледају приоритети по установама културе, могу се уочити извесне разлике:

- Библиотека „Јожеф Атила“ - континуитет програма/пројеката, односно стратешка програмска политика
- Образовно-културна установа „Снеса“ - већа доступност садржаја у дигиталном окружењу
- Регионални креативни атеље Кањижа - више програма за младе
- Основна музичка школа Кањижа - већи број програма генерално.

2.4.3. Одржавање програма на отвореним јавним просторима и просторима ван објеката установа културе

Једно од питања анкете међу запосленима у установама културе се односило на одржавање културних програма ван простора установа културе. Испитаницима је пружена могућност вишеструког одговора, односно да обележе све наведене понуђене локације/просторе где сматрају да би програми требало да се одржавају.

23,8% испитаника се изјаснило да програми установа не треба да се одржавају у другим просторима, а највећи број испитаника, чак 40,5% сматра да би програми требало да се одржавају у

објектима културног наслеђа. На другом месту су означене школе, а треће место деле улице и паркови, односно околна насељена места. У Кањижи објекат Вигадо и парк око те зграде означени су као потенцијално адекватана простор ван установа културе где би се могли одржавати културни програми (скоро четвртина испитаника је означила ову опцију).

Табела 8: Могућност одржавања културних програма ван простора установа културе

Други простори за одржавање културних програма	%	% случајева
објекти културног наслеђа	20,5%	40,5%
школе	15,7%	31,0%
улице и паркови	14,5%	28,6%
околна насељена места	14,5%	28,6%
зграда Вигадоа и парк око зграде	12,0%	23,8%
програми установе не треба да се одржавају у другим просторима	12,0%	23,8%
на обали Тисе	4,8%	9,5%
кафићи и ресторани	3,6%	7,1%
спортска хала Бање Кањижа	1,2%	2,4%

Нема већих варијација у одговорима према установама, већ исти и појединачно прате горе наведени ранг одговора.

2.4.4 Маркетинг и промоција

Као што је већ напоменуто, запослени су маркетинг и промоцију својих установа оценили просечном оценом 3.42, што индикује да постоји простор за унапређење те области у установама културе. Стога је запосленима постављено питање које врсте реклама/промоција највише недостају у промотивним активностима установа културе.

На првом месту су апликација о култури за мобилне телефоне, следе најаве на националном и покрајинском телевизијском јавном сервису, у штампаним медијима који се читају широм земље. Поред конкретних предлога, висок удео има одговор да је тренутна промоција сасвим одговарајућа, са чим се сложило 25,6% испитаника.

Табела 9: Које врсте промоције недостају у промотивним активностима установа културе

Начин промоције	%	% случајева
апликација о култури за мобилне телефоне	14,4%	32,6%
мислим да је тренутна промоција сасвим одговарајућа	11,3%	25,6%
рекламе/најаве на Радио-телевизији Србије	10,3%	23,3%
рекламе/најаве на Радио-телевизији Војводине	8,2%	18,6%
рекламе/најаве у националним штампаним медијима	7,2%	16,3%
објаве на сајтовима установа/организација у култури	6,2%	14,0%
рекламе/најаве у локалним штампаним медијима	6,2%	14,0%
рекламе/најаве на локалној телевизији	5,2%	11,6%
туристичке брошуре и флајери	5,2%	11,6%
објаве на друштвеним мрежама	4,1%	9,3%

поруке на мобилним телефонима	4,1%	9,3%
већи број плаката на територији општине	4,1%	9,3%
иновативни начини промоције (јавна читања, перформанси на отвореном)	4,1%	9,3%
рекламе на локалним пијацама	3,1%	7,0%
флајери у поштанском сандучету	3,1%	7,0%
рекламе/најаве на локалном радио станици	2,1%	4,7%
обавештавања кроз мејлинг листе	1,0%	2,3%

Појединачно све установе имају готово идентичну расподелу одговора када је реч о прва три места, осим Образовно-културне установе „Спеса” где запослени сматрају да би првенствено требало појачати промоцију на друштвеним мрежама и сајтовима установа.

На основу добијених података током анкетања запослених, али и током фокус група може се закључити да би у промоцији програма требало што више користити дигиталне технологије.

3. Оцена културне понуде општине Кањиже

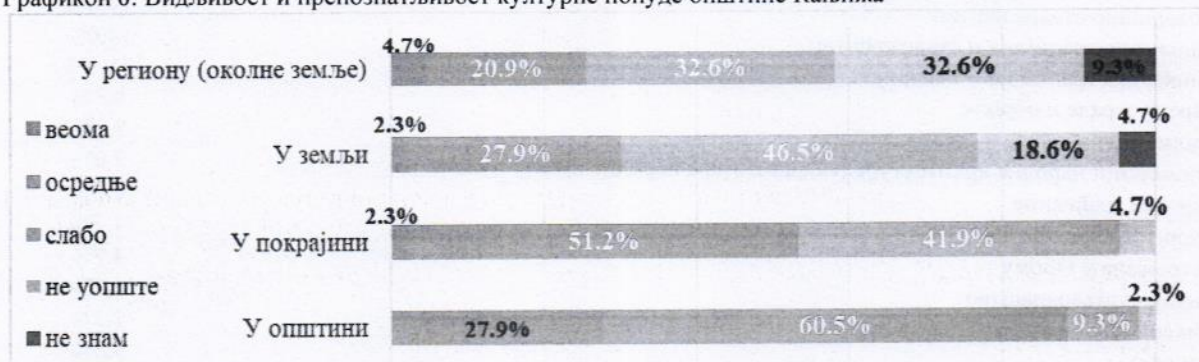
3.1. Препознатљивост и брендирање општине Кањиже кроз културу

Важна тема о којој се разговарало током фокус група је и начин брендирања општине Кањижа као општине културе, не само за локално становништво већ и шире, због чега је запосленима у установама културе у Кањижи постављено питање о особеностима, знаменитостима и личностима преко којих би се градио културни идентитет и имиџ општине. Сва питања и теме у овом делу упитника односе се на стање у општини као целини, а не на установе појединачно.

Прво питање односило се на процену колико је културна понуда општине Кањижа заправо видљива грађанима у самој општини и шире. Највећу препознатљивост културна понуда Кањиже има међу локалним становништвом, судећи по одговорима испитаника, при чему скоро трећина сматра да је она веома препознатљива, док више од половине сматра да је та препознатљивост на осредњем нивоу. Када је реч о препознатљивости у Аутономној покрајини Војводина, тек 2% сматра да је понуда општине Кањижа веома препознатљива и становницима АП Војводине, при чему једна половина сматра да је она осредње препознатљива на покрајинском нивоу, а друга да је слабо или није уопште препознатљива.

Осим наведеног, анкетирани запослени у установама културе сматрају да је културна понуда општине Кањижа слабо или нимало препознатљива на нивоу Републике Србије, као и у суседним државама. Треба нагласити и то да 33% испитаника мисли да локална култура уопште није видљива нити препознатљива у региону, а 19% то сматра за ниво Републике Србије (Графикон 6).

Графикон 6: Видљивост и препознатљивост културне понуде општине Кањижа

Према мишљењу запослених у установама културе у општини Кањижа аутентичност и потенцијални бренд Кањиже је заштићено језгро насеља Кањижа (центар), као културно историјска целина са свим објектима и споменицима, као и манифестација Дан светог Стефана и празник новог хелба, али и установе културе у целини са својим програмима, као и према објектима у којима се налазе нпр. Образовно-културна установа „Снеса“.

Табела 10: Аутентичности општине Кањижа

Аутентичности општине Кањижа	%
Потенцијално заштићено језгро насеља Кањижа као културно-историјска целина са објектима и споменицима	22,5%
Дан Светог Стефана и празник новог хлеба и празник новог хлеба	22,5%
Вигадо	20,0%
Зграда Образовно-културне установе „Снеса“	15,0%
Установе културе	12,5%
Зграда библиотеке	10,0%

Остали одговори имају мању подршку, и то су:

- Стари занати
- Етно садржаји (нпр. салаши)
- Зграда Градске куће
- Тисин цвет
- Јожеф Нађ

У циљу развоја културне препознатљивости и културно-туристичке понуде општине према мишљењу запослених у установама културе, општина Кањижа би требала да подржи реновирања зграде Вигадо, објеката и простора који су у старом језгру насеља Кањижа, нематеријалног културног наслеђа и савременог стваралаштва, односно старе занате и фестивале.

Табела 11: Објекти и особености које би требало посебно подржати

Објекти и особености које би требало посебно подржати	%
Процес реновирања зграде Вигадоа	41,9%
Објекти и простор старог језгра насеља Кањижа	30,2%
Стари занати општине Кањижа	27,9%
Фестивали	27,9%
Резерват биосфере кањишког Јараша	25,6%
Образовно-културна установа „Снеса“	23,3%

Мултикултурни карактер	18,6%
Позоришно стваралаштво	14,0%
Књижевна традиција и стваралаштво	14,0%
Сликарска традиција и Галерија „Добо Тхамер“	11,6%
Верске зграде и објекте	9,3%
Филмска традиција и стваралаштво	9,3%
Споменици народне архитектуре (салаши, старе народне куће)	7,0%
Барокне грађевине	4,7%
Дворац грофа Караса	4,7%
Ветрењача у Орому	4,7%
Ликовно стваралаштво	4,7%
Археолошко налазиште црквине, Темпломдомб	2,3%
Друго	9,3%

Када је реч о знаменитим личностима испитаници у овој анкети сматрају да су то, првенствено Тихамер Добо и Ото Толнаи, а осим њих се наводе Јожеф Нађ и Золтан Бичкеи.

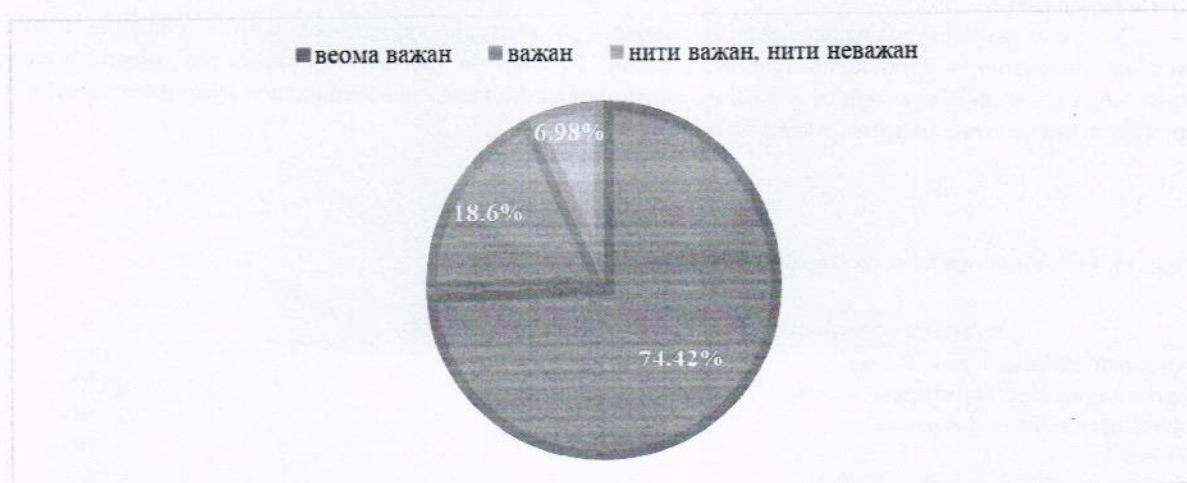
Табела 12: Знамените личности општине Кањижа, према мишљењу запослених у установама културе у општини Кањиже

Знамените личности општине Кањижа	%	% случајева
Тихамер Добо	36,4%	71,8%
Ото Толнаи	28,2%	35,9%
Јожеф Нађ	25,9%	33,3%
Золтан Бичкеи	7,8%	15,4%
Иштван Конц	1,7%	10,3%

3.2. Културни туризам

Према мишљењу запослених у установама културе у општини Кањижа културни туризам је важан и за економски развој општине. Наиме, 93% испитаника сматра да је културни туризам (веома) важан, док ниједан испитаник ову грану туризма не сматра неважном по питању економског развоја општине.

Графикон 7: Колико је важан културни туризам за економски развој општине Кањиже ?

Поред става о значају културног туризма у економском смислу, запослени су оценили и важност различитих области за промоцију и развој културног туризма општине Кањижа. Према просечним оценама, на следећи начин су рангиране следеће области:

1. квалитет културних догађаја
2. промоција општине као културне дестинације
3. квалитет туристичких услуга
4. дигиталне брошуре и мобилне апликације за презентацију културних потенцијала
5. реконструкција значајних објеката и споменика у сврху туристичке промоције
6. туристички информативни центри на више пунктова на територије општине
7. штампане брошуре за презентацију културних потенцијала

3.3 Културна политика

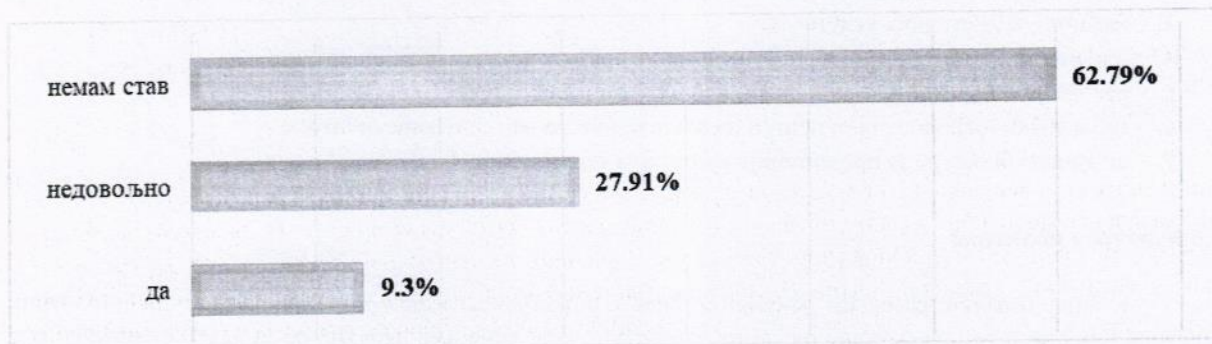
У циљу израде стратешког документа било је потребно сагледати и ставове о културној политици општине Кањижа и то првенствено од самих запослених који чине њен део. Према мишљењу запослених у установама културе културна политика у Кањижи оцењена је са 3.07 од максималних 5.00. Највећи број испитаника (44,2%) се слаже са ставом да културна политика општине даје простора за уметничке слободе и права, као и да је довољно инклузивна за све мањинске групе (такође 44,2% се слаже са овом констатацијом). С друге стране, најмањи проценат испитаника њих 23,3% се слаже са ставом да је културна понуда општине Кањижа присутна у дигиталном окружењу и да је културни систем општине добро организован и умрежен.

Табела 13: Ставови о културној политици општине Кањижа

Ставови о културној политици општине	Слаже се	Нити се слаже/ нити не слаже	Не слаже се	Просечна вредност у %
Културна политика општине Кањижа поштује и даје простора за уметничке слободе и права	44,2%	41,9%	14,0%	3,28%
Културна политика општине Кањижа је довољно инклузивна за све мањинске групе	44,2%	32,6%	23,3%	3,23%
Културна политика општине Кањижа нуди довољно могућности за дијалог и сарадњу	37,2%	48,8%	14,0%	3,23%
Културна понуда општине Кањижа је довољно присутна у дигиталном окружењу	23,3%	51,2%	25,6%	3,00%
Културна политика општине Кањижа се води на транспарентан и демократичан начин	27,9%	46,5%	25,6%	3,00%
Културна политика општине Кањижа се креира на партиципативан начин и сви који желе могу да учествују у процесу	25,6%	46,5%	27,9%	2,93%
Културни систем општине Кањижа је добро организован и умрежен	23,3%	37,2%	39,5%	2,84%

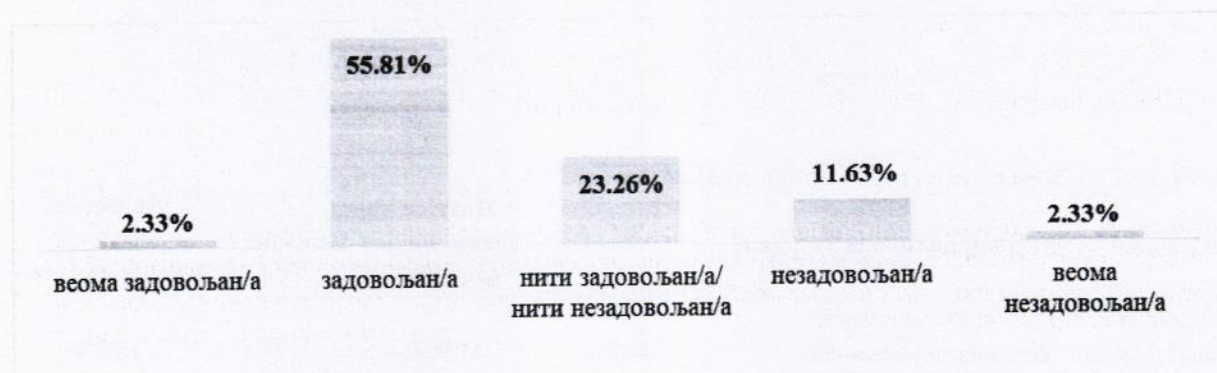
Две трећине (62,79%) запослених у установама културе сматра да локална самоуправа не обраћа довољно пажње на културу у односу на друге области, те да би требало више да се посвети области културе.

Графикон 8: Да ли општинска власт у општини Кањижа обраћа довољно пажње на културу, у односу на друге области?

С друге стране, када је реч о самим културним садржајима, више од половине чак 58% запослених је, генерално гледано, задовољно укупном културном понудом у општини (од укупног броја запослених је 2,3% веома задовољно). Уколико се изузму они који су се изјаснили да немају став по овом питању, просечна оцена на скали задовољства укупном културном понудом у општини Кањижа по оцени запослених у установама културе је 4.00 (у распону од 1.00 до 5.00).

Графикон 9: Задовољство културном понудом у општини Кањижа

Према мишљењу запослених у култури, у културној понуди би требало првенствено да више буду заступљени концерти страних извођача, потом фестивали. Треће место на листи садржаја којих би требало да буде више заузимају перформанси и савремене уметничке форме, као и већи број културних садржаја доступних у дигиталном окружењу.

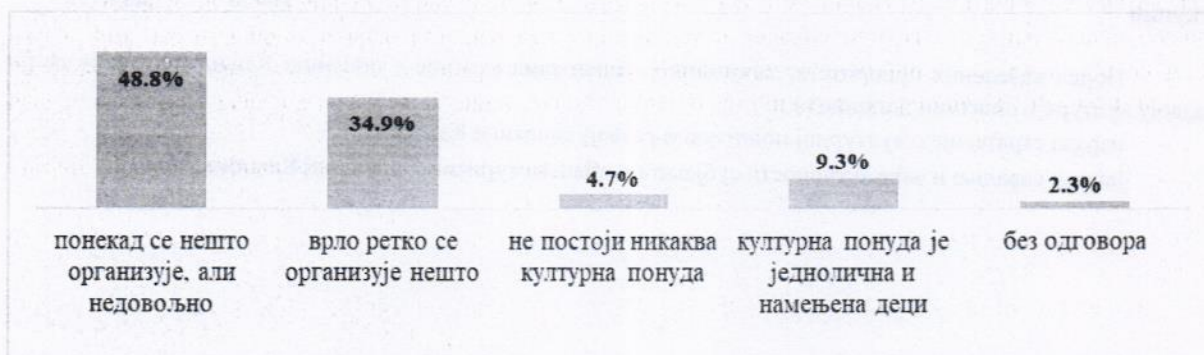
Табела 14: Како побољшати културну понуду у општини Кањижа

Како побољшати културну понуду	%	% случајева
Више концерата страних извођача	15,9%	30,2%
Више фестивала	13,4%	25,6%
Више перформанса и савремених уметничких форми	9,8%	18,6%
Више свих типова културних садржаја доступних у дигиталном окружењу	9,8%	18,6%

Више изложби	7,3%	14,0%
Више опера/оперета	6,1%	11,6%
Више концерата домаћих извођача	6,1%	11,6%
Више трибина/предавања	6,1%	11,6%
Више биоскопских пројекција	4,9%	9,3%
Више програма на селу	4,9%	9,3%
Више изложби у Галерији „Тихамер Добо“	4,9%	9,3%
Више креативних радионица	4,9%	9,3%
Више позоришних представа	3,7%	7,0%
Више књижевних вечери	2,4%	4,7%
Укупно	100%	190,7%

Када је реч о оцени културне понуде у насељеним местима ниједан испитаник не сматра да у насељеним местима постоји врло развијен културни живот и редовна понуда садржаја. Такође, готово половина испитаника, сматра да се повремено нешто организује од културних садржаја, али да је то недовољно, док се више од трећине изјаснило да се врло ретко организују културни програми у селима.

Графикон 10: Културна понуда у насељеним местима

Према мишљењу запослених у установама културе у општини Кањижа први приоритет за развој културе у општини би требало да буде неговање традиције и заштита културног наслеђа, који је као један од три најважнија стратешка циља за деловање и улагање у области културе на општинском нивоу навело 74,4% испитаника. На другом месту је опремање, реновирање или реконструкција установа културе и других простора намењених култури (51% испитаника). Ова два циља се јасно издвајају као кључна за запослене, при чему се више од половине испитаних културних запосленика изјаснило да би те области требало да буду стратешки приоритети.

Запослени сматрају да један од приоритета јесте и међуресорна сарадња, односно повезивање културе са просветом и туризмом. Такође, међу приоритетима је неговање савременог стваралаштва. Наиме, око трећине испитаника сматра да би развој културног образовања деце и младих у оквиру школског система, као и неговање савременог стваралаштва и продукције требало да буду у самом врху приоритета у стратешком планирању културног развоја општине Кањижа, а потом и стављање већег акцента на развој културног туризма.

Већа сегментираност програма према различитим социо-демографским карактеристикама публике (програми за децу, младе, жене, старе и сл.), као и већа доступност културних садржаја у дигиталном окружењу, представљају области, са значајнијим бројем одговора запослених у култури, које би требало посебно размотрити у стратешком дефинисању циљева и мера и њиховог учинка. Од одговора које мањи број испитаника (око 12%) препознају као приоритетне су и усклађивање програма са потребама публике, као и већи број програма.

Табела 15: Приоритети за развој културе у општини Кањижа

Приоритети за развој културе	%	% случајева
Неговање традиције и заштита културног наслеђа	25,8%	74,4%
Опремање/реновирање/реконструкција установа и других простора културе	17,7%	51,2%
Развој културног образовања деце и младих у оквиру школског система	11,3%	32,6%
Неговање савременог стваралаштва и продукције	10,5%	30,2%
Већи акценат на развоју културног туризма	8,1%	23,3%
Већа разноврсност културних програма према узрастима и групама публике (за младе, за старе, за децу, за жене и сл.)	6,5%	18,6%
Дигитална трансформација и већа доступност културних садржаја у дигиталном окружењу	5,6%	16,3%
Већи број културних програма	4,0%	11,6%
Усклађивање програма са потребама и укусом публике	4,0%	11,6%
Обезбеђивање других простора за потребе културе	2,4%	7,0%
Већа разноврсност културних програма према типу програма (књижевни, филмски, позоришни и сл.)	1,6%	4,7%
Оснивање нових установа културе	0,8%	2,3%
Боља промоција културних програма	1,6%	4,7%
Укупно	100%	288,4%

Поред наведених приоритета, запослени у установама културе у општини Кањижа сматрају да би развоју културе у општини допринели и:

- израда стратегије о културној политици и развоју општине Кањижа
- јачање сарадње и веће активности субјеката у области туризма у општини Кањижа.

ПРИЛОЗИ

Прилог 1.1 Одлука о приступању

На основу члана 7. став 2. Закона о култури („Сл. гласник РС”, бр. 72/2009, 13/2016, 30/2016 испр., 6/2020, 47/2021 и 78/2021), члана 12. Закона о планском систему Републике Србије („Сл. гласник РС”, бр. 30/2018) и члана 40. тачка 4. Статута општине Кањижа („Сл. лист општине Кањижа”, бр. 2/2020 - пречишћен текст), Скупштина општине Кањижа, на седници одржаној дана 27. јула 2023. године, донела је

ОДЛУКУ

О ПРИСТУПАЊУ ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ОПШТИНЕ КАЊИЖА ЗА ПЕРИОД 2024-2028. ГОДИНЕ

Члан 1.

Општина Кањижа приступа изради Стратегије развоја културе општине Кањижа за период 2024-2028. године (у даљем тексту: Стратегија), као документа којим се утврђују стратешки правци деловања у области развоја културе у општини Кањижа, а у циљу старања о задовољавању потреба грађана општине Кањижа у области културе.

Члан 2.

Стратегија садржи обавезне елементе и то: - увод

- преглед и анализу постојећег стања
- визију односно жељено стање
- приоритетне циљеве који се желе постићи, као и преглед и кратак опис одговарајућих мера за постизање општих и посебних циљева у области културе на територији општине Кањижа - начин спровођења и начин праћења спровођења Стратегије.

Члан 3.

Полазну основу за израду Стратегије представљају дефинисани правци Републике Србије и дефинисани правци на нивоу општине Кањижа у области културе кроз документе јавних политика на националном и развојних докумената на локалном нивоу. Приоритетне области обухваћене Стратегијом су:

- заштита, промоција и употреба културног материјалног и нематеријалног наслеђа – изградња и обнова објеката културе и других пројеката културне инфраструктуре – савремено стваралаштво, креативна и културна индустрија – културни туризам – иновативно коришћење јавних простора – међуресорна сарадња (образовање, животна средина, урбани развој, социјална политика) – међусекторска сарадња јавног приватног и цивилног сектора – регионална и међународна сарадња.
- заштита и ревитализација споменика културе – финансирање културе, културних садржаја и активности

Члан 4.

Циљеви израде Стратегије су:

- позиционирање општине Кањижа као културно-туристичког центра заснованог на аутентичности и јединствености културног идентитета – подизање квалитета културног живота – покретање културног, уметничког и туристичког развоја, кроз активирање постојећих и осмишљавање нових уметничких програма, традиционалних и савремених форми.
- изградња нових и употреба постојећих јавних објеката и отворених јавних и зелених поростора за програме културе.
- развој стратешког приступа у области културе и развој културних политика – унапређење доступности културних садржаја свим грађанима и подстицање културне партиципације са посебним освртом на осетљиве друштвене групе.

Члан 5.

Овлашћује се председник општине Кањижа да донесе решење о образовању Радног тима за израду Стратегије.

Радни тим прати реализацију активности прописаних овом одлуком и активно учествује у свим фазама израде Стратегије.

Члан 6.

Рок за израду Стратегије је шест месеци од дана ступања на снагу ове одлуке.

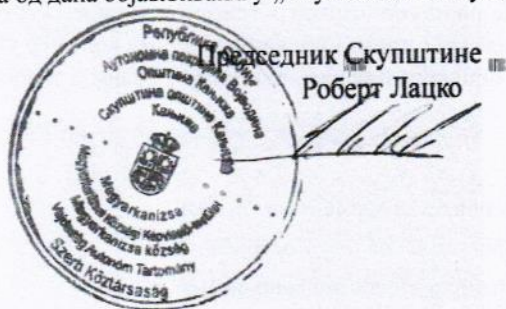
Члан 7.

Средства за израду Стратегије обезбедиће се у буџету општине Кањижа.

Члан 8.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу општине Кањижа“.

Република Србија
Аутономна покрајина Војводина
Општина Кањижа
Скупштина општине Кањижа
Број: 02-212/2023-1
Датум: 27. 7. 2023. године
Кањижа

АКЦИОНИ ПЛАН СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ОПШТИНЕ КАЊИЖА ОД 2024. ДО 2028. ГОДИШНЕ

Документ ЈП:	Стратегија развоја културе општине Кањижа од 2024. до 2028. године		
Акциони план:	Акциони план Стратегије развоја културе општине Кањижа од 2024. до 2028. године		
Координација и извештавање	Општинска управа општине Кањижа		
Кровни документ ЈП:	Развојни план општине Кањиже од 2022. до 2030. године		

Општи циљ: Повећање учесника у култури општине Кањижа кроз партиципативне механизме, анимацију и комуникацију

Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Општина Кањижа

Показатељ (и) на нивоу општег циља (показатељ ефекта)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година ¹⁰	Циљана вредност у последњој години АП	Последња година важења АП
Број грађана који учествују у култури у улози публике и директних актера културе и културне политике	број грађана	Извештаји установа културе, извештаји организатора програма, извештаји радних тела и локалне самоуправе	8.000	2023	11.000	2028

Посебни циљ 1: Унапређење система функционисања културе у општини Кањижа

Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Општинска управа Кањижа, Савет за културу и образовање општине Кањижа

Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години t	Циљана вредност у години t+1	Циљана вредност у години t+2	Циљана вредност у години t+3	Циљана вредност у последњој години АП
Основен Савет за културу на нивоу општине	0 – не 1 – да	Сл. лист општине Кањижа	0	2023	1	1	1	1	1
Процент запослених у култури и туризму који су прошли неки вид стручне обуке	%	Извештаји установа културе, субјекти у области турзима	0	2023	7%	15%	20%	25%	60%
Креиран јединствени	0 – не 1 – да	Извештај ОУ Кањижа	0	2023	0	1	1	1	1

¹⁰ Базна година је за све активности 2023. јер је тада рађена анализа културног система општине Кањижа.

простора ликовним и другим уметницима на територији општине Кањижа	Укупна процењена финансијска средства у дин.					У години т+4				
	У години т									
	У години т	У години т+1	У години т+2	У години т+3	У години т+4					
Извор финансирања мере ¹¹	Веза са програмским буџетом ¹²					80.400				
Буџет општине	5.000	37.400	59.400	80.400	80.400	80.400				
Други извори	/	/	/	/	/	/				
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања ¹³	Веза са програмским буџетом ¹⁴	Укупна процењена финансијска средства по изворима у дин. ¹⁵				
						2024	2025	2026	2027	2028
1.1.1. Оснивање Радне групе за спровођење стратегије	Председник општине Кањижа	/	2025	Буџет општине Кањижа		0	25.000	25.000	25.000	25.000
1.1.2. Доношење Меморандума о сарадњи између установа образовања и културе	СО Кањижа	установе образовања, установе културе	2025	Буџет општине Кањижа		0	0	0	0	0
1.1.3. Укључивање наставника у рад УО установа културе	СО Кањижа	/	2025	Буџет општине Кањижа		0	0	0	0	0
1.1.4. Успостављање система	Општинско веће	/	2025	Буџет општине Кањижа		0	0	0	0	0

¹¹ Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретнотг донатора.

¹² Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства

¹³ Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретнотг донатора.

¹⁴ Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства

¹⁵Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена

Повећање броја запослених у култури општине Кањига на основу анализе	културе					општине Кањига											
1.2.3. Дефинисање модела координатора у руралним подручјима у складу са потребама	Установе културе	/			2025	Буџет општине Кањига		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.2.4. Дефинисање плана и реализација обука за запослене у култури и туризму у складу са потребама на годишњем нивоу	Установе културе и субјекти у туризму	установе културе, субјекти у туризму	континуира но 2027			Буџет општине Кањига		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.2.5. Израда плана волонтирања у установама културе и манифестацијама општине Кањига	Установе културе Кањига	установе културе, субјекти у туризму, ОЦД	2023			Буџет општине Кањига		0	0	100.000*	100.000*	100.000*	100.000*	100.000*	100.000*	100.000*	100.000*
1.2.6. Формирање волонтерског сервиса на нивоу општине који би укључивао активности у области културе	Канцеларија за младе	ОУ Кањига	2025			Буџет општине Кањига		0	0	0	0	160.000*	0	0	0	0	0
Мера 1.3: Унапређење конкурса у области културе на нивоу општине Кањига																	
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Општинска управа општине Кањига																	
Период спровођења: 2024-2028																	
Тип мере: подстицајна																	

Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години т	Циљана вредност у години т+1	Циљана вредност у години т+2	Циљана вредност у години т+3	Циљана вредност у последњој години АП
Извршена категоризација фолклорних група	0 - не 1 - да	Извештај ОУ Кањича	0	2023	0	1	1	1	1
Доступни подаци о реализацији пројеката подржаних на конкурсима на званичној интернет страници општине	0 - не 1 - да	Званична интернет страница општине Кањича	0	2023	0	1	1	1	1
Укупна процењена финансијска средства у дин.									
Извор финансирања мере²¹	Вежа са програмским буџетом²²	У години т	У години т+1	У години т+2	У години т+3	У години т+4			
Буџет општине		0	20.000	0	0	0			
Други извори		/	/	/	/	/			
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања²³	Вежа са програмским м буџетом²⁴	Укупна процењена финансијска средства по изворима у дин.²⁵			
1.3.1. Анализа и категоризација фолклорних група које функционишу на подручју општине за потребе подршке на конкурсима	ОУ Кањича	ОЦД	2025	Буџет општине Кањича	0	20.000	0	0	0

²¹ Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретних донатора.

²² Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру којег се обезбеђују средства

²³ Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретних донатора.

²⁴ Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру којег се обезбеђују средства

²⁵ Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена

активност	спровођењу активности	активности	рања ²⁸	м бюджетом ²⁹						
1.4.1. Креирање јединственог календара манифестација и програма (јавних, цивилних и приватних организатора)	ОУ Кањжа	Субјекти у туризму, установе културе, ОЦД	2027	Будет општине Кањжа	0	150.000	0	0	0	0
1.4.2. Увођење система редовних месечних састанака организатора програма	Члан Општинског већа	установе и организације у култури	2025	Будет општине Кањжа	0	0	0	0	0	0
1.4.3. Увођење размене програма, знања и вештина између удружења грађана у култури (на територији урбаног и руралног дела општине)	Члан Општинског већа	ОЦД, Образовно-културна установа „Снеса“	2026	Будет општине Кањжа	0	0	10.000	10.000	10.000	10.000
Посебни циљ 2: Побољшање културне инфраструктуре у општини Кањжа										
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Општинска управа Кањжа, Савет за културу општине Кањжа										
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години т	Циљана вредност у години т+1	Циљана вредност у години т+2	Циљана вредност у години т+3	Циљана вредност у последњој години АП	

³⁰Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена

²⁸ Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретного донатора.

²⁹ Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру којег се обезбеђују средства

Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години t	Циљана вредност у години t+1	Циљана вредност у години t+2	Циљана вредност у години t+3	Циљана вредност у последњој години АП	
										Тип мере: обезбеђење добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему
Дефинисан трогодишњи план инфраструктурних улагања установа културе	0-не 1-да	Извештај ОУ Кањижа, Извештаји установа културе	0	2023	0	1	1	1	1	
Реализовани сви започети и планирани пројекти	0-не 1-да	Извештај ОУ Кањижа, Извештаји установа културе	0	2023	0	0	0	0	1	
Успостављен систем планског улагања у одржавање установа културе	0-не 1-да	Извештај ОУ Кањижа, Извештаји установа културе	0	2023	0	0	1	1	1	
Мера 2.1: Реализација инфраструктурних пројеката										
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Општинска управа Кањижа										
Период спровођења: 2024-2028										
Решен просторни проблеми на основу плана инфраструктурних улагања	0-не 1-да	Извештај ОУ Кањижа, Извештаји установа културе	0	2023	0	0	0	0	1	
Завршене потребне реконструкције на основу план инфраструктурних улагања	0-не 1-да	Извештај ОУ Кањижа, Извештаји установа културе	0	2023	0	0	0	1	1	
Реновирана зграда Вигадоа	0-не 1-да	Извештај ОУ Кањижа	0	2023	0	1	1	1	1	
Реновирани Домови културе	0-не 1-да	Извештај ОУ Кањижа, Извештаји ОЦД	0	2023	0	0	0	1	1	

Извор финансирања мере ³¹	Вежа са програмским буџетом ³²	Укупна процењена финансијска средства у дин.					
		У години т	У години т+1	У години т+2	У години т+3	У години т+4	
Буџет Општине		600.000	200.000	400.000	800.000	400.000	
Други извори		/	/	/	/	/	
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања ³³	Вежа са програмским м буџетом ³⁴	Укупна процењена финансијска средства по изворима у дин. ³⁵	
2.1.1. Израда и реализација трогодишњег плана инфраструктурних улагања установа културе (укључујући и домове културе у насељеним местима)	ОУ Кањига	установе културе	2026-2028	Буџет општине Кањига		0	0
						500.000*	500.000*
2.1.2. Решавање просторних проблема на основу плана инфраструктурних улагања	ОУ Кањига	Мин. култ., Покрајински секретаријат за културу	2027	Буџет општине Кањига, буџет РС, буџет АПВ		0	700.000
						100.000	500.000
							200.000
2.1.3. Завршетак реконструкције и санације на основу плана	ОУ Кањига	Мин. култ., Покрајински секретаријат за културу	2027	Буџет општине Кањига, буџет РС,		0	0
						100.000	300.000
							100.000

³¹ Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретног донатора.

³² Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства

³³ Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретног донатора.

³⁴ Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства

³⁵ Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена

Период спровођења: 2024-2028										Тип мере: обезбеђење добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему						
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години т	Циљана вредност у години т+1	Циљана вредност у години т+2	Циљана вредност у години т+3	Циљана вредност у последњој години АП	Укупна процењена финансијска средства у дин.						
										У години т	У години т+1	У години т+2	У години т+3	У години т+4		
Дефинисан трогодишњи план улагања у опрему и услуге према потребама установа културе	0-не 1-да	Извештај ОУ Кањига, Извештаји установа културе	0	2023	0	0	1	1	1	Укупна процењена финансијска средства у дин.						
Извор финансирања мере³⁶	Веза са програмским буџетом³⁷	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања³⁸	Веза са програмским м буџетом³⁹						Укупна процењена финансијска средства по изворима у дин. ⁴⁰					
Буџет општине						0	300.000	300.000	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000
Остали извори						/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања ³⁸	Веза са програмским м буџетом ³⁹	2024	2025	2026	2027	2028						
2.2.1. Израда и реализација трогодишњег плана улагања у опрему и услуге према потребама установа културе (укључујући и домове културе у насељеним местима)	ОУ Кањига	установе културе	2024-2028	Буџет општине Кањига	0	200.000	2.0.000	250.000	300.000							

³⁶ Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретнoг донатора.

³⁷ Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства

³⁸ Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретнoг донатора.

³⁹ Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства

⁴⁰ Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена

2.2.2. Обезбеђивање приступа особама са инвалидитетом установама културе и програмима	ОУ Кањижа	Мин. култ., Покрајински секретаријат за културу	2024 - 2028	Буџет општине Кањижа, буџет РС, буџет АПВ			0	100.000	100.000	150.000	150.000
---	-----------	--	-------------	---	--	--	---	---------	---------	---------	---------

Посебни циљ 3: Култура младих и за младе

Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Општинска управа општине Кањижа, Савет за културу општине Кањижа

Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години т	Циљана вредност у години т+1	Циљана вредност у години т+2	Циљана вредност у години т+3	Циљана вредност у последњој години АП
Основен фестивал младих	0-не 1-да	Извештај Канцеларије за младе	0	2023	0	0	1	1	1
Број посета деце и младих на културним програмима (са искоришћеним културним „пасошем“)	број	Извештаји установа културе	0	2023	0	500	750	1.000	1.500

Мера 3.1: Укључивање младих као креатора културних садржаја

Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Канцеларија за младе, организатори манифестација, школе

Период спровођења: 2024-2028		Тип мере: информативно-едукативна								
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години т	Циљана вредност у години т+1	Циљана вредност у години т+2	Циљана вредност у години т+3	Циљана вредност у последњој години АП	
Покренуте омладинске културне новине	0-не 1-да	Извештај Канцеларије за младе	0	2023	0	1	1	1	1	
Сprovedено истраживање културних потреба и навика младих	0-не 1-да	Извештај Канцеларије за младе	0	2023	0	0	0	1	1	

Извор финансирања мере ⁴¹	Вежа са програмским буџетом ⁴²	Укупна процењена финансијска средства у дин.					
		У години т	У години т+1	У години т+2	У години т+3	У години т+4	
Буџет Општине		0	0	80.000	0	0	3.000.000*
Други извори		/	/	/	/	/	/
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања ⁴³	Вежа са програмским м буџетом ⁴⁴	Укупна процењена финансијска средства по изворима у дин. ⁴⁵	
3.1.1. Оснивање фестивала младих	Општинско веће	Канцеларија за младе	2028	Буџет општине Кањижа	0	0	3.000.000*
3.1.2. Покретање оmlадинских културних новина	Канцеларија за младе	Образовно-културна установа „Спеса“	2028	Буџет општине Кањижа, буџет РС, буџет АПВ	0	0	0
3.1.3. Уklучивање младих креатора у процес организације и реализације културних догађаја	ОУ Кањижа	установе културе, установе образовања, ОЦД	2026 - 2028	Буџет општине Кањижа, буџет РС, буџет АПВ	0	0	0
3.1.4. Увођење системског истраживања културних потреба и навика	Канцеларија за младе	Образовно-културна установа „Спеса“	2026	Буџет општине Кањижа, буџет РС, буџет	0	80.000	0

⁴¹ Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретног донатора.

⁴² Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства

⁴³ Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретног донатора.

⁴⁴ Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства

⁴⁵ Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена

Мера 3.2: Развој омладинске публике										
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Општинска управа Кањџа, Образовно-културна установа „Спеса										
Тип мере: информативно-едукативна										
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години t	Циљана вредност у години t+1	Циљана вредност у години t+2	Циљана вредност у години t+3	Циљана вредност у последњој години АП	АПВ
Основано	0-не	Извештај ОУ	0	2023	1	1	1	1	1	
Координационо тело за спровођење стратегије и акционог плана	1-да	Кањџа								
Број одржаних матине представа и филмских пројекција за ученике школа, на годишњем нивоу	број	Образовно-културна установа „Спеса“, ОЦД	0	2023	0	0	0	0	15	
Укупна процењена финансијска средства у дин.										
Извор финансирања мере ⁴⁶	Вежа са програмским буџетом ⁴⁷		У години t	У години t+1	У години t+2	У години t+3	У години t+4			
Буџет Општине			0	750.000	500.000	500.000	500.000			
Други извори			/	/	/	/	/			
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу	Рок за завршетак активности	Изор финансирања ⁴⁸	Вежа са програмским м буџетом ⁴⁹	Укупна процењена финансијска средства по изворима у дин. ⁵⁰				
						2024	2025	2026	2027	2028

⁴⁶ Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретнотг донатора.

⁴⁷ Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства

⁴⁸ Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретнотг донатора.

⁴⁹ Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства

⁵⁰ Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена

Мера 4.1: Презентација и промоција културе општина у дигиталном облику										
Институција одговорна за грађење и контролу реализације: Општинска управа Кањижа, установе културе, организације у култури										
Тип мере: информативно-едукативна; обезбеђење добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему										
Период спровођења: 2024-2028										
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години т	Циљана вредност у години т+1	Циљана вредност у години т+2	Циљана вредност у години т+3	Циљана вредност у последњој години АП	
Креирана мобилна апликација	0-не 1-да	Извештаји установа културе, субјекти у туризму, ОЦД	0	2023	0	0	1	1	1	
културно – туристичке понуде Кањиже										
Број дигитализованих значајних културно – туристичких тачака у Кањижи	број	Извештаји установа културе, субјекти у туризму, ОЦД	0	2023	0	0	0	3	4	
Креиран виртуелни музеј и виртуелна поставка	0-не 1-да	Извештај установа културе	0	2023	0	0	0	1	1	
Укупна процењена финансијска средства у дин.										
Извор финансирања мере ⁵¹	Вежа са програмским буџетом ⁵²	У години т	У години т+1	У години т+2	У години т+3	У години т+4				
Буџет Општине		0	0	2.120.000*	2.420.000*	1.000.000*	220.000*	1.000.000*		
Други извори		/	/	/	/	/	/	/		
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања ⁵³	Вежа са програмским м буџетом ⁵⁴	Укупна процењена финансијска средства по изворима у дин. ⁵⁵				
					2024	2025	2026	2027	2028	

⁵¹ Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретност донатора.

⁵² Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру којег се обезбеђују средства

⁵³ Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретност донатора.

⁵⁴ Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру којег се обезбеђују средства

⁵⁵ Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена

4.1.1. Креирање мобилне апликације културно-туристичке понуде Кањиже	установе културе	субјекти у туризму, ОЦД	2028	Буџет општине Кањижа		0	0	1.060.000	60.000	60.000
4.1.2. Дигитализација значајних културно-туристичких тачака у општини (ЗД/холограмска/ виртуелна мапа)	установе културе,	субјекти у туризму, ОЦД	2028	Буџет општине Кањижа		0	0	1.080.000	0	0
4.1.3. Унапређење интерактивне туристичке дигиталне табле	ОУ Кањижа	установе културе, субјекти у туризму, ОЦД	2027	Буџет општине Кањижа		0	0	0	0	0
4.1.4. Успостављање јединственог система онлајн продаје улазница (тикет сервиса) за културно-туристичка дешавања	Установе културе	субјекти у туризму	2027	Буџет општине Кањижа		0	0	1.000.000*	1.000.000*	1.000.000*
4.1.5. Развој виртуелног музеја и виртуелне поставке	ОКУ „Спеса“	ОУ Кањижа	2027	Буџет општине Кањижа		0	0	1.060.000	60.000	60.000
Мера 4.2: Развој система медијске најаве и критике										
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Општинска управа општине Кањижа, Савет за културу										
Период спровођења: 2024-2028										
Тип мере: информативно-едукативна										
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години т	Циљана вредност у години т+1	Циљана вредност у години т+2	Циљана вредност у години т+3	Циљана вредност у последњој	

културе	установе културе	медији, ОЦД	2025	Буџет општине Кањига	80.000	120.000	0	0	0	
4.2.3. Увођење редовног прикупљања анкета после културних програма као форме критичког осврта публице, који се може графички и текстуално комуницирати у јавности	установе културе	медији, ОЦД	2025	Буџет општине Кањига	80.000	120.000	0	0	0	
Мера 4.3: Развој нових формата и потенцијала културне понуде										
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Општинска управа општине Кањига, установе културе										
Период спровођења: 2024-2028										
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години т	Циљана вредност у години т+1	Циљана вредност у години т+2	Циљана вредност у години т+3	Циљана вредност у последњој години АП	Тип мере: информативно-едукативна; обезбеђење добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему
Уведен систем континуираног испитивања публице	0-не 1-да	Извештаји установа културе	0	2023	0	1	1	1	1	
Број насељених места који учествују у смотрема/такмичењима села у области културе, на годишњем нивоу	број	ОКУ „Спеса“, извештаји ОЦД, извештаји Месних заједница	0	2023	0	0	7	9	12	
Креиран идентитет и препознатљивост филмског фестивала	0-не 1-да	Извештај ОУ Кањига	0	2023	0	0	0	0	1	

Извор финансирања мере ⁶¹	Вежа са програмским буџетом ⁶²		Укупна процењена финансијска средства у дин.							
	У години т	У години т+1	У години т+2	У години т+3	У години т+4	У години т+5	У години т+6	У години т+7	У години т+8	
Буџет Општине	0	840.000	1.630.000	1.400.000	2.990.000	2.000.000*	8.500.000*			
Други извори	/	/	/	/	/	/	/	/	/	
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања ⁶³	Вежа са програмским м буџетом ⁶⁴	Укупна процењена финансијска средства по изворима у дин. ⁶⁵				
4.3.1. Увођење система континуираног испитивања публице у сврху препознавања укуса, навика и потреба	Установе културе	/	2025	Буџет општине Кањига		0	240.000	0	0	0
4.3.2. Увођење система испитивања мотива и потреба туриста у туристичким објектима Кањиге и сагледавање улоге културе у мотивацији туристичких кретања	Капацитети за туристички смештај	/	2026	Буџет општине Кањига		0	0	160.000	0	0
4.3.3. Увођење испитивања културних	ОКУ „Спеса“	Месне заједнице	2026	Буџет општине Кањига		0	0	270.000	0	0

⁶¹ Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретних донатора.

⁶² Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства

⁶³ Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретних донатора.

⁶⁴ Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства

⁶⁵ Са звездицом се означавају средства која нису у потпуности обезбеђена

